

Özgür Düşün

Aylık Gençlik Dergisi Yıl:5 Sayı: 36 Temmuz-Ağustos 2006

1.5 YTL (1.500.000 TL)

EMPERYALİZME VE SİYONİZME

KARŞI, SON SÖZÜ

DİRENERLER SÖYLEYECEK!

Emperyalızmin dünya halkları için yeni işgal, kan, sefalet ve acı vaat ettiği bugünlerde, dünyayı ve halklarımızı karanlığa sürüklemeye çalışanlara karşı mücadelemizde, yapılması gerekenin ne olduğu bilinciyle sebat ettiğimiz yolda geleceğe sevdalı tüm yüreklere merhaba!

Biliyoruz ki kırkı haramiler, kaç kırk bin oldu şimdi; düştü Filistin'de, Lübnan'da gülmeye dün kadar uzak çocuklar. Kan damladı hancenin ucundan, böylesine talan edilmiş, böylesine soyulmuş Ortadoğu'ya. Taze ekmeğin kokusu düşmeden yollara, "Toplumla Mücadele Edenler" tuttu köşe başlarını bu ülkede. Bir karanlık gölge gibi geçinirken zaman, yağmalandı gece ve kurşunlandı güzele dair ne varsa. "Karanlık adamların" ellerinde balık, güneşi karartmaya geldiler! Ama biz biliyoruz ki boşuna değil zılgırlar, yürek yakan ağıtlar, dizlerini döven anaların geride bıraktığı gözyaşları. Artık yanmıyorken ormanlarımız, kan yerine cemre düşecek Münzur'da yaban armudu dalına...Ve Asya'da yaban gülü dalına değen bahar, "balırcı cıplakların" sabahın alaca ayazında söylediği devrim şarklarıyla yayılacak tüm dünyaya.

Kendi küllerinden yekinen bir sancıyla, yenigilerin ve geriye dönüşlerin ölü toprağını sarsmak ve ezilenlere buyrulan kaderi çatlatmak uzak değil. Bu kararlılığımızdan aldığımız güçle, emekten ve insandan yana olan tüm güzelliklere Özgür Düşün'den merhaba!

İÇİNDEKİLER

Ezenler Çözüm Olamaz	1
Devrimin Şafağında Nepal	5
Yeni TMY ve Düşündürdükleri	10
DGH'den: Halkların Kurtuluşu...	13
... Yeni Demokratik Hukuk Sistemi	17
Nükleer Santraller ve Münzur...	23
Korku Kültürü	29
Sokağın Sesi: Siyonizm, Filistin...	35
Hapishaneden Hapishaneye Mektuplar	37
Röportaj: Köylülük ve Sorunları	44
Geleceğin Rengi Tarih Sayfalarında	47
Adı: Fahreneit 451	51
Kitaplık: KÖYGÖÇÜREN	54
(...)/Süleyman Kabaali	57
Öykü/Haziran'da Ölmek Zor Değil	59
Okurlardan	62

ABONE OLALIM - ABONE BULALIM
OKUYALIM - OKUTALIM

Yurtiçi Abonelik
6 Aylık: 10.000.000 TL
12 Aylık: 20.000.000 TL
Yurtdışı Abonelik
6 Aylık: 40 Euro
12 Aylık: 80 Euro

Özgür Düşün

www.ozgurusununkleklifi@hotmail.com

KARDELEN BASIM-YAYIM REKLAM
GÖSTERİ ORGANİZASYON LTD. ŞTİ.
Sahibi ve Yayıncıları Müdürü: Erdal GÜLER
Yönetim Yeri: Millet Cad. Necrabah Mah. Fındıkzade
Sarıy. Apt. No: 57 Kat: 5 Daire: 11 FİNDEKZADE/İST
Tel: (0212) 584 18 04 Faks: (0212) 584 18 05
Kırsalci İnteraktif Bütürn: Belediyer İş Haner
B Blok Kat: 6 No: 15 KOCAELİ
Diğer: Kardeşin İnteraktif Bütürn: Kardeşin Mah. Deryapasa Cad.
Giren Saray Sırası. D Blok No: 155

BÜROLAR

ADANA	: Dr. Ali Meriçoğlu Cad. H. Rağdı Üniteli İşhanı Kat:3 No:54 Surluköprü/Seyhan Tel-Fax: (0322) 352 67 20
ANKARA	: Tuna Cad. Çarşak İş Hanı No: 11 Kat:3 Daire: 41 Kızılay Cep: 0312 430 82 06
İZMİR	: 651. Sok. Biles İşhanı No: 27 Kat: 6/10 Konyaaltı Tel-Fax: (0232) 445 06 22
KATM	: Asatürk Büküm Genek İş. Al Karasöğ Apt. No:21/2 Tel-Fax: (0216) 389 65 69
D.BAĞIR	: İbinder Paşa Mah. İzzetli cad. MA-GÜL İşhanı Kat:3 no:109 Düşün Tel-Fax: (0412) 228 22 92
MERİN	: Zeynelabte Cad. Güney İş Merkezi No:7 Daire: 39
ELAZİĞ	: İcadıye Mah. Hürriyet Cad. Polar İşhanı No:41 Kat:1 Tel: (0424) 212 31 42
MALATYA	: Dönüköba Mah. Beştepe Çarş. Babacan İşhanı Kat:1 No: 28 Tel: (0442) 323 04 97
KONYA	: Gazi Alparslan Mah. Tahripçaya Sok. No:31/2 Tel-Fax: (0332) 351 59 55
ATINA	: Hacıoğlu 5 Blok No: 10681Atina/Yunanistan Tel-Fax: (0030) 21 061 45 36
YD TEMSİLCİLİK	: Kaiser Wilhelm Str. 175 41144 Duisburg/DEUTSCHLAND Tel-Fax: (0049) 175 442 00 27

Özgür Düşün Hesap Numaraları: Mehmet Burak Şahin
Yapı Kredi İST. Fındıkzade Şb. No: 0276419-9 / İş Bankası İST. Fındıkzade Şb. No: 16680811340
Posta Çeki Hesabı: 934947

Ezenler Çözüm Olamaz!

Siyonist İsrail'in Beyrut sokaklarını kana buladığı, saldırı politikasının Türk hakim sınıflarınca ayakta alkışlandığı ve Kuzey Irak'a yapılması planlanan operasyon için örnek teşkil edildiği, kısacası gericiliğin olanca yüzüzlüğüyle pervasızlaştığı bir dönemi yaşıyoruz.

İsrail'in saldırganlığını, ağızlarının ucuyla eleştiren beyler, iş sınır ötesi harekate gelince İsrail'e hak veriyor ve kendi militarist yöntemlerini güçlendirecek bir veri olarak kan kokan söylemlerin harareti savunucusu oluyorlar.

Kürt sorununu, güvenlik-terör sorunu ikileminde değerlendiren hakim anlayış, sorunu

son yaşanan asker kayıplarından sonra yapılan Terörle Mücadele Yüksek Kurulu ve Bakanlar Kurulu toplantılarından da görüldüğü gibi bir dizi askeri yöntemle atlatmayı düşünüyor. Böylelikle kesenin ağzı gene operasyonel bir süreç için sonuna kadar açıldı. Kuzey Irak sınırına yığılan binlerce askeri araç ve on binlerce asker, adı konulmamış topraklarda yıllardır sürdürülen; adı konulmamış bir savaşın gerçekliğine işaret ediyor. En temel insani haklarından bile mahrum bırakılmış mazlum Kürt ulusunun direngen soluğu, gene postal sesleri altında boğulmak isteniyor. Bir koro halinde tüm burjuva medyanın da sa-

Halk çaresiz kalmış, yeteneksiz ve güçsüz bir toplum değildir. Onu güçlü kılan özellikler yaşamın örgütleniş tarzında mevcuttur. Yeter ki o güç açığa çıkarılsın ve mücadeleye kanalize edilebilsin.

Marks'ın dediği gibi insanlık çözüme kavuşturamayacağı sorunları önüne koymaz. Keza, çözüm koşullarının uygun olduğu anda gündeme gelir. Bugün de çözümü getirecek koşullar, en azından objektif olarak mevcuttur. Gerisi mücadele kararlılığı-mıza ve örgütlenme düzeyimize bakıyor.

vas, işgal ve intikam naralarıyla yarattığı atmosfer, halklar arası kardeşlik olgusunu yaralamak için olanca gücünü kullanıyor.

Ulusların tam hak eşitliğinin olmadığı, tek dil-tek millet-tak devlet anlayışıyla her türlü farklılığın dışlandığı, yok sayıldığı ve ötekileştirildiği bir coğrafyanın nice başkaldırlara gebe olduğu akıldan tutulmaksızın sorunun çözümünü askeri güçlere havale etmek, halkın yarısına tuz basmaktan öbaya gidemeyecektir. Devletin temel niteliklerinin yarattığı sorunun yine devletin kendince "çözüm"lerine havale etmekten vazgeçilmelidir. Aslında devlet, Kürt sorununun çözümünde sindirme ve yok sayma yolunu tutturarak kendi bildiğini yapıyor. Bu anlayışı en iyi Recep Tayyip Erdoğan, kendisine şikayette bulunan bir Kürde bakın nasıl özetlemiştir: "Kürt sorunu yoktur dersiniz sorun yoktur. Bakın ben Kürt sorunu yok diyorum. Mesele bu kadar basit."

Sorunun muhataplarından Kürt Ulusal Hareketi'nin "barış" talebinin her defasında silahla karşılandığı süre zarfında, genelinin eylemlerindeki azalış, TSK'nın zaferi olarak sunulduğundan; son Siirt saldırısında sekiz askerin ölümü büyük yankı yarattı. Barış talebine karşılık bulamayan Kürt hareketi silaha asıldıkça gündeme gelebiliyor. Tam da bu noktada egemenlerin gündemine dayanışma, kardeşlik ve tam hak eşitliği temelinde girilmesi gerekir. Asker cenazelerinin siyasal rant malzemesi yapılarak seçime yatırım yapılması ve çövenist rüzgarı arkasına alarak çıkar pesinde koşulması, egemenlerin anladığı şekliyle siyaset yapma tarzıdır. Halkları, bu tür popülist ve gözleri kör, kulakları sağır eden anlayışlara karşı uyanık kılmak her zamankinden daha fazla elzemdir. Keza, işgal orduları tüm bir Kürdistan'ı bastan aşağı dolaşarak Kuzey Irak kaplılarına dayanmışken;

batıdan tek bir ses çıkmıyorsa bu kendine demokratım diyenler için üzerinde düşünülmeli gereken bir noktadır.

Ezenler Çözüm Olamaz

"Bibirin artık" gözü dönmüşlüğüyle kamuoyu yaratıp işgal ordularını sınır kapılarına yığanların istim aldıkları İsrail'in Beyrut'ta yarattığı vahşet, emperyalizmin gerçek yüzüdür. Aynı vahşetin bir başka türevinin, gerek ülke içinde gerekse de Kuzey Irak'ta yaşanması için çaba harcayanların, kendi politik amaçlarını hangi yöntemlerle giderdiklerinin göstergesidir. Resmi ideolojinin çözme gücü olmadığı Kürt sorununu, dipçikle "çözme" çabası seksen üç yıllık maziye sahip bir devlet geleceğinin devamıdır. Ve bugün bu geleceğin dayanak noktası "İsrail'in ciddi tutumu" olabiliyor. Günlere medya tekelleri, "İsrail kaçınılan iki askeri için Lübnan'ı savaş alanına çevirdi. Biz on üç askerimizi kaybettik, yerimizde oturuyoruz" propagandasıyla bir taraftan İsrail'in uyguladığı katliamı onaylamış olurken; bir taraftan da benzer bir "çığır"lığın Kuzey Irak'ta yapılması için çaba harcar oldu. Fakat gelişmeler bir kez daha emperyalizme bağımlı bir ülke gerçekliğine işaret etti. Zira sınır ötesi operasyon naralarıyla ortaya çıkanlar nihayetinde elleri boş dönmek zorunda kaldı. Türk hakim sınıfları bir taraftan ülke içinde sınır ötesi operasyon seslerini yükseltirken bir taraftan da ABD'nin onayını bekliyordu. Sonuç şaşırtıcı değildi. ABD'nin Or-

tadoğu üzerindeki kapsamlı planları arasında –en azından bu dönem için– Kuzey Irak'a operasyon söz konusu değil. Bundan doğru Türk hakim sınıflarının operasyon neraları havada kalan bir adım değeri gördü.

Keza aynı durumu farklı alanlarda da görmek mümkün. Türk hakim sınıflarının emperyalistlerden bağımsız adım atamayacağına yakın dönemdeki en net göstergesi Ordu'da düzenlenen fındık mitingi oldu. Yüz binin üzerinde fındık üreticisi haklarına sahip çıkmak için alanları doldururken hakim sınıflar bu savunuyu yine şiddetle ve zorla karşılamaya yoluna gitti. Fındıkta da bu aşamaya birdenbire gelinmedi. 57. hükümetin emperyalistlerin baskılanmasıyla 2000'de kabul ettiği 4572 Sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Yasası fındıkta bu noktalara gelineceğinin resmiydi. Egemen sınıfların

altına imza attığı şu madde yasanın vahametini ortaya koymaya yetmektedir: "Kooperatif ve birliklere(…) Devlet veya diğer kamu tüzel kişilerinden herhangi bir mali destek sağlanamaz". Zira bu hüküm, tarımsal kooperatiflerin maddi dayanaklarını tasfiyeden başka bir anlam taşımıyordu. İsgücünün yüzde 40'na istihdam olanağı sağlayan bir sektöre mali destek yapmayacağını, yasa hükmü haline getiren bir anlayışın dayanaklarını kestirmek güç olmasa gerek. Geçen sene fındığın kilosu 6.5-7 YTL iken bu sene fındığın kilosu 2-3 YTL'ye kadar düştü. Köylüler, tefecilerin ve tüccarların elinde kıvrandır hale geldi. Sadece fındık üreticileri değil bir bütün olarak köylülük, ciddi bir yıkımla karşı karşıya. Arka arkaya çıkarılan yasalarla, ürünlere konulan kotalarla köylülük "AB standartlarında" bir tasfiyeye sürüklen-

mekte. Hakim sınıflar hiçbir istihdam alanı açmadan, milyonlarca köylünün nerede ne iş yapacağını düzenlemeden, hızlı bir şekilde yıkım politikalarını hayata geçiriyor. Son bir yılda sadece Karadeniz'de bir milyon göçün yaşandığını düşünürsek bu tablonun nereye evrileceğini kestirebiliriz. Köylü direnişleri bundan sonraki süreçte artarak devam edecek. Çıkışlar olumlu olmakla birlikte yetersizdir. Köylünün karşı koyuşları, doğru bir önderlikle doğru bir mecrada yol almadıkça sistem içi bir hale sürüklenmeye mahkumdur. Bu anlamda köylülük içindeki çalışmaları bu alanlarda yoğunlaştırmak ve köylülüğün sorunlarıyla uğraşmak, her zamankinden daha fazla bir öneme sahip.

İsrail'in ABD destekli Ortadoğu politikası, dünya ölçeğinde emperyalistler arası değişen güç dengelerinin göstergesi olarak

değerlendirilebilir. Bu süreçte ABD arkasına aldığı "terörizme karşı savaş" söylemini de kullanarak Afganistan ve Irak işgalleriyle başlattığı emperyalist saldırganlık politikasını, şimdi de İsrail tasevronluğunda Lübnan'ı kapsayan ve bir taraftan da Suriye ve İran'ı da tehdit eden gerilim hattına çekmeye çalışıyor. Verdiği beyanatlarda Lübnan'a asker göndermeye hazır olduklarını belirten Bush'un Genişletilmiş Ortadoğu ve Kuzey Afrika projesi çerçevesinde attığı adımların benzerlerinin, koşullar uygun olduğunda atılacağı muhakkak. ABD'nin Irak'taki başarısızlığı, savaşın yeni coğrafyalara yayılması konusunda temkinli yapsa da Ortadoğu'nun stratejik, jeopolitik ve enerji kaynaklarından dolayı kazandığı önem, her daim emperyalizm için cazip oldu. Bu sebeptendir ki sonucunun ne tür yıkımlara sebep olacağı, kaç insanın canına mal olacağı belli olan saldırganlıklarını ardi arkası kesilmiyor. Karşısında ciddi bir alternatif güç görmediği koşullarda emperyalist saldırganlığın daha da pervasızlaşması muhtemeldir. Çünkü Ortadoğu halklarının bedel ödemekten çekinmeyen direnişçi yapısı, doğru bir devrimci önderlikle buluşamadığından; sürekli olarak gerici kliklerin peşinde pasifize oluyor. Bu anlamıyla emperyalist gericiliğe geri adım attıracak dinamikler, her halükarda Ortadoğu'nun kendi bünyesinde var olsa da dünyanın geri kalanındaki bilinçli kitlelerin anti-emperyalist mücadelesi daha bir önem kazanıyor. Özellikle bizimki gibi emper-

yalizme amade olmuş usak iktidarlara karşı mücadele, Ortadoğu halklarını da soluklandıracaktır. Bunun ötesinde, BM gibi kuruluşlardan medet ummanın hiçbir getirisinin olmayacağını, gerek Irak işgali sırasında gerekse de ABD'nin Suriye'ye yoğunlaştığı geçtiğimiz aylarda, BM'nin yayınladığı Hariri raporuyla hep beraber gördük. Söz konusu rapor başlı başına ABD'nin atacağı bir çok adımın ön hazırlığıydı. Hariri, ABD'nin planlarını hayata geçirebilmesi için ortadan kaldırıldı. Bununla birlikte ABD güdümünde olan BM aracılığıyla yayınlanan Hariri raporuyla Suriye hedef tafasına oturtulurken; ABD, Lübnan'a yöneleceğinin sinyalini vermişti. Nitekim ABD bu saldırıyı yine İsrail eliyle devreye soktu. Emperyalistlerin iki yüzlü politikaları arasında Lübnan halkı günlerce bombardıman altında tutuldu. Bin yüze yakın Lübnanlı hayatını kaybetti. Nihayetinde BM, ABD'nin direktifiyle "beklenen" adımı attı ve ateşkes sağlandı. BM kararı:

* Hizbullah ile İsrail arasında-ki çatışmalara son verilmesini,

* İsrail'in çekilmesiyle birlikte Güney Lübnan'a on beş bin kişilik BM askeriyle birlikte Lübnan askerinin konuşlandırılmasını,

* Başka ülkelere (Suriye, İran) Lübnan'a, Lübnan hükümetinin yetkisi dışında hiçbir silah satışının yapılmaması ya da teknik eğitim verilmemesini öngörüyor.

İfade edilen hükümlerden de anlaşılacağı üzere ABD bir yandan -Hariri suikasti sonrasında

Suriye son askeri güçlerini de Lübnan'dan çekmek zorunda kalmı- Lübnan'a yerlesirken diğer yandan da Suriye'ye gönderme yapmaktan geri durmuyor. Bu süreçte zarfında ABD, Suriye ve İran'ı yine dilinden düşürmedi. ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Sean McCormack "Karar tamamıyla uygulandığında bunun İran ve Suriye için stratejik bir yenilgi olacağının açık olduğunu düşünüyorum; çünkü Lübnan demokratik ve daha güçlü olacak" derken ABD Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice "bugün her ülkeden, özellikle İran ve Suriye'den Lübnan'ın egemenliğine ve uluslararası topluluğun iradesine saygı göstermelerini bekliyoruz" diyerek önümüzdeki dönemin hedeflerini ortaya koymuş oluyordu. Hariri raporuyla birlikte Suriye askerlerini fiili olarak Lübnan'dan çıkaran ABD, BM "kararıyla" Lübnan'a girmiş oldu. Şimdi sıra Lübnan'ın dengeleriyle iyice oynayıp sıradaki hedeflere (Suriye, İran) doğrudan darbeler indirmekte.

Halk çaresiz kalmış, yeteneksiz ve güçsüz bir toplum değildir. Onu güçlü kılan özellikler yaşamın örgütleniş tarzında mevcuttur. Yeter ki o güç açığa çıkarılsın ve mücadeleye kanalize edilebilsin. Marks'ın dediği gibi insanlık çözümü kavuşturamayacağı sorunları önüne koymaz. Keza, çözüm koşullarının uygun olduğu anda gündeme gelir. Bugün de çözümü getirecek koşullar, en azından objektif olarak mevcuttur. Gerisi mücadele kararlılığımıza ve örgütlenme düzeyimize bakıyor. □

DEVİRİMİN ŞAFAĞINDA NEPAL

Örgütlü bir halk kurumsallaşmış bir önderlik öncülüğünde devrim yapar. Nepal Halkı bugün bunu öğretiyor. Biz bu sese ses katmalıyız varsın bazı akli eveller sayfalar dolusu "güzel cümlelerle" devrim devrim diye haykırsınlar sütunlarında. Reformistler hümanist hayallerle avuta dursunlar kendilerini. Nepal kırlarında iktidar namlunun ucunda doğar-ı-yasamlaştıran "baldın çıplaklar" 21. yüzyılın şafağını kızla boyuyor. Bize düşen bu kızıl şafağa yeni Nepaller eklemektir.

Nepal'de feodal otokratik monarşiye karşı verilen mücadelede yeni bir aşamaya girilmiş durumda. Ön bir yıldır Nepal Komünist Partisi (Maoist) önderliğinde verilen halk savaşı zafere yürüyüşünü emin adımlarla sürdürüyor. Devrimler çağı kapandı, ideolojiler öldü saldırısına Nepal halkı. Halk Savaşı silahıyla sosyalizm yolunda demokratik bir cumhuriyet yaratarak cevap olurken; dünya işçi sınıfı ve ezilen halklarına Maoist ideolojiyi ve onun rehberliğinde nihai kurtuluş umutlarını taşıyor ve ilham veriyor.

Yirmi birinci yüzyılın ilk devriminin arifesindeki Nepal'de son süreçte bir dizi gelişme yaşandı-yasınmaya devam ediyor. Maoistlerle 7 siyasi parti ittifakının yaptığı 12 maddelik anlaşma ve sonrasında 5 Nisanda demokrasi talebiyle başlatılan, sokağa çıkma yasağı ve katliamlara rağmen sürdürülen, eylemler sonunda kral geri adım atmak zorunda kalmıştı. ABD büyükelçisinin "çabuk bir şeyler yapmadığı takdirde iktidarı bırakmak zorunda kalacağı" uyarısından sonra kral Gyandera 24 Nisan günü yeni bir manevra yapmış ve 2002 de fes ettiği parlamentonun yeniden açılmasına "izin" vermişti. 7

parti ittifakı tarafından belirlenecek olan başbakan yeniden açılacak mecliste kralın yetkilerini belirleyecek yeni bir anayasa hazırlayacaktı. Kralın bu lütfunu zafer olarak değerlendirip bayram ilan eden 7 parti; halkın muhalefeti ve Maoistlerin çağrısıyla geri adım atmış, hükümeti ve temsilciler meclisini dağıtarak Maoistlerle birlikte geçiş hükümeti kurma kararını almak zorunda kalmıştı. Geçiş hükümetinin görevi, en kısa sürede kurucu meclis seçimlerini örgütlemek ve yeni Nepal Cumhuriyetini oluşturmak olacaktır. Varılan bu anlaşma sonrasında da yıllardır hapis hane bulunan politik tutsaklar serbest bırakılmaya başlandı, NKP (Maoist) artık terörist örgüt olarak anılmayacaktı; doğrudan görüşmeler çerçevesinde NKP(M) Başkan Prachanda görüşmelere katılmış ve dünya kamuoyuna

açıklamalarda bulunmuştu. Ülkenin çeşitli yerlerinde NKP(M) irtibat büroları açılmaya başlandı ve buna benzer gelişmeler yaşanıyor. Bu gelişmeler çeşitli çevrelerce çok farklı yorumlara konu oldu. Yaşananlar ne anlama geliyordu, nasıl anlamak gerekiyordu? Çok çeşitli yorumlar yapıldı- yapılıyor. Neden iktidarı almıyorlar, ittifaka ne gerek var, şimdi Katmandu'yu kuşatsalar kral kaçacak yer arar o zaman bunların niyeti devrim değil vb.

Sorunu enternasyonal proletaryanın deneyimlerinden çıkarılan derslerle ele alan Maoist Komünistler, küçük burjuva tez canlılığının yukarıdaki telkinlerine kapılmadan stratejik hedefin hizmetinde politikalar üretip yaşama geçiriyorlar. Amaç sadece iktidarı almak değil sürekliliğine sağlamaktır. Evet ülkenin büyük çoğunluğunda kurulu bulunan halk ikti-

darına ve Halk Kurtuluş Ordusuna onderlik eden NKP (Maoist) açısından Nepal Devriminin askeri bir zaferle başkent Katmandu'yu ele geçirmesi mümkündür. Ancak, Maoistler halkın geri kalan sınıf ve tabakalarını sınıf mücadelesinden çıkarılan büyük deneyimlerle devrime doğrudan destek verme yoluna çekmeye çalışmaktadırlar. Sorunu yalnızca iktidar olma dar anlayışıyla algılayanların deneyimlerinden ders çıkarmak gibi bir sorunları yoktur. Özellikle kronik eleştiri uzmanı Trockist ve onlardan etkilenen çevreler ellerinde bir devrim kalıbı, dünyanın neresinde olursa olsun uygulama uğraşındalar. Bunu da kitaplarda makalelerde yapmaktadırlar. Yaşamın gerçekliğinin devrimciliği karşısında çaresiz kalıyorlar. Onlar için Nepal'in ya da başka bir ülkenin sosyo-ekonomik, stratejik yapısının

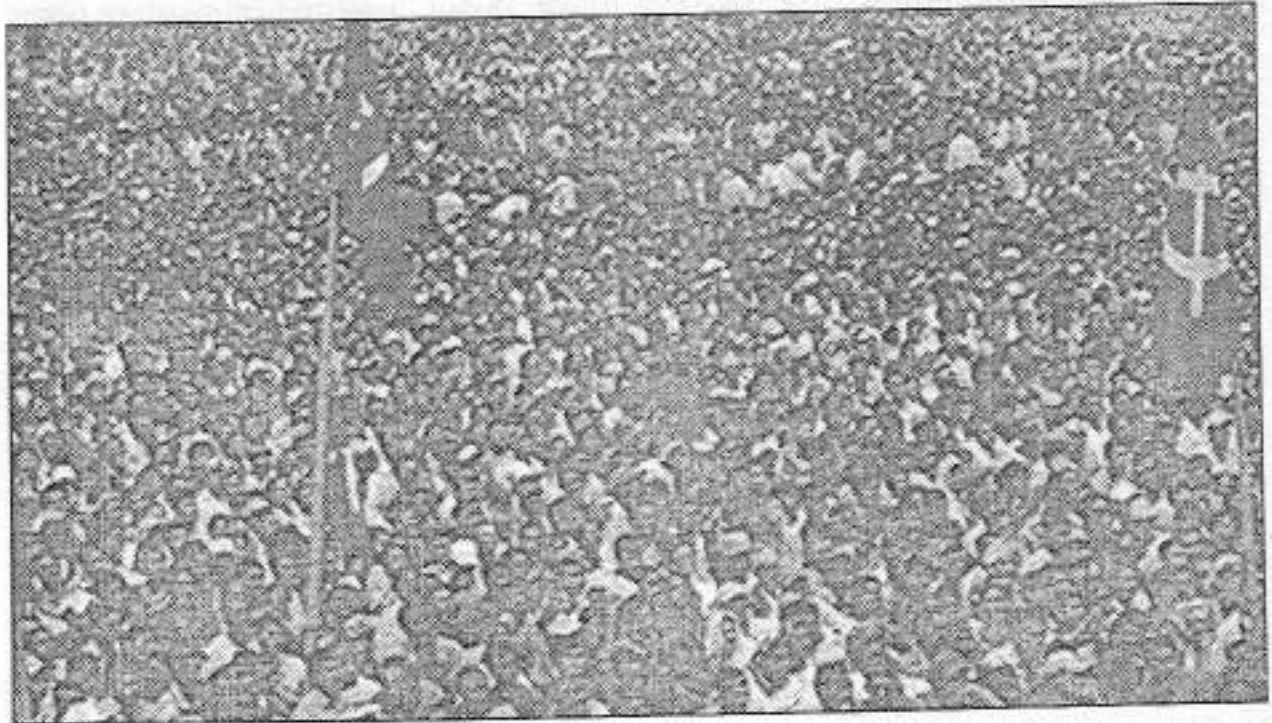
bir önemi yok kalıba uymadı mı kalerni ellerine alıp hazırlanmış bir dilekçede boşlukları doldurur gibi saldırıya geçiyorlar. Zira bir eylem kılavuzu olan Marksizm-Leninizm-Maoizm(MLM) ideolojisinin bu yaratıcı pratikleşmesi karşısında ezberleri bözülmuş durumda.

Nepal sadece yarı-feodal yarı-sömürge bir ülke değil, dünyanın en yoksul ülkeleri arasında ve hâlen birçok ökal kabilenin varlığını sürdürdüğü bir ülke. Hindistan gericiliği, Çin sosyal emperyalizmi arasında küçük bir ülke olan Nepal aynı zamanda ABD, Rus ve İngiliz emperyalizminin de yoğun ilgisini çekiyor. Maoistler bu gerçeliğin farkında, NKP(Maoist) tüm halkı birleştirme politikasının yanı sıra ülkenin ana çelişmesini oluşturan feodalitenin temsilcisi olan monarşiye karşı diğer demokratik güçleri de kendi politikası çerçevesinde harekete geçi-

yor. Bu süreç monarşi yanlılarını yalnızlaştırıyor. Uluslar arası arenada teşhirini sağlıyor. Süreç Maoistlerin kontrolünde Yeni Demokratik Devrim süreci doğrultusunda ilerliyor.

NKP(M) Polit Büro üyesi Hisilo Yami " daha Halk Savaşının başlamasından bile önce NKP(M) yeni devletin doğası hakkında çok açık bir görüşe sahipti. Amaçlarına devlet, ezilen sınıflara, kastlara, milliyetlere, bölgelere ve kadınlara demokrasi tanırken; yayılmacı devletler de dahil olmak üzere feodal ve emperyalist güçler üzerinde halk diktatörlüğü uygulayacak Yeni Demokratik bir devlet idi. Ne var ki bu hedef ortaya konurken devrimin Nepal'in özgül jeopolitik koşullarını dikkate alarak çeşitli aşamalardan geçen zikzaklı bir hat izleyeceği de açıkça ifade edilmişti. Bu yüzden parti Nepal özgülünde Yeni Demokratik Devletin prole-

taryanın öncülüğünde farklı sınıf, milliyet ve bölgeleri bir araya getiren bir birleşik cephe biçimini alacağını ön görmüştü". Yaşananlar bu tahlilin yaşama geçirilmesidir; bir tesadüfün sonucu, anlık bir düşünüşün ürünü değildir. Hisilo Yami şöyle devam ediyor: " NKP(M) sosyalist devletlerde ki karşı devrimlerden ders çıkararak 2003 yılında '21. yüzyılda demokrasinin geliştirilmesi' konulu bir karar aldı. Bu kararda devletin sonunda ortadan kaldırılacağı kadar sürekli bir biçimde demokratikleştirilmesi sorununun devlet iktidarını ele geçirmekten bin kez daha güç ve karmaşık bir mesele olduğu vurgulanıyordu. Bu ancak önceliği politika vermek ve devleti kitlelerin denetim, gözetim ve müdahalesine tabi kılmakla başarılabilir". Prachanda 26 Haziran tarihli Katmandu Post'a yapılan röportajda "biz sadece sözde demok-

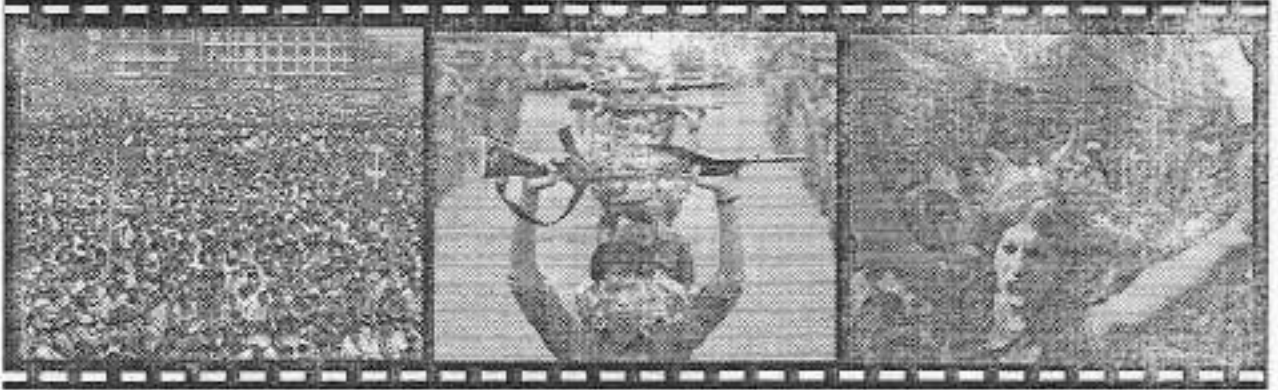

ratik cumhuriyet olmayacağız... Nepal'de başarılı olursak dünyanın her yerinde etkili olacak" işte bu belirlemeler stratejik bir yaklaşımın sonucudur. Yaşananları bu doğrultuda anlamak gerekiyor. 7 politik partiyle yapılan anlaşma ve kralın yetkilerinin sembolik düzeye çekilmesi, kurucu meclisi açma çalışmaları bu stratejik yaklaşım çerçevesinde anlaşılmalıdır. Etkin sol söylemlerle bol keseden ucuz laf etmenin önüne geçilemez. Son dönemde bu ucuz laf hamalları çoğaldı. İdeolojilerine güvenenlerin ellerinde eylem kılavuzu olan bir bilim var: bu bilimin rehberliğinde, yaşananlar devrimin politik zenginliğinin ifadesidir. Bunu anlayamayanlar devrimi Mao'nun deyimiyle: "bir yemekli davete" benzetmektedirler. Oysa devrim karmaşık, inişli çıkışlı ideolojinin somuta uygun yaratıcı pratikleşmesini gerektiren bir şeydir. Yazmak kadar kolay değildir. Devrim yazmaklar meşgul olanların, devrim yapanları bu şekilde anlamları doğaldır, şaşırtmıyor bizi. Süreç NKP(M) kontrolünde gelişiyor, yaşanan ittifak elbette karşılıklı taviz verme ve koparma şeklinde gelişecektir. Kontrol dışı kendiliğinden bir gelişme değildir. Bilinçli bir süreçtir. Bu birliktelik konusunda Prachanda Yoldaş şöyle diyor: "biz burjuva demokrasisine saldırıyoruz, bir programımız var; Yeni Demokratik Devrim Programı... toprak devrimi... işbirlikçi kapitalistlerin ve emperyalizmin tasfiyesi... bu programın altına imza atanlarla neden bir-

leşmeyelim." Bu 7 politik partiye teslim olmak, onların rotasına girip devrimden uzaklaşmak değil aksine onları devrim yoluna çekmektir. Elbette NKP(M) şunun da farkında: bu partiler ihanette edebilirler ancak, Maoistler burada kaybedecek taraf olmayacaktır. Zira Nepal'de Maoistler öncülüğünde sadece dünyayı doğru yorumlama değil, değiştirme bayrağı yükseltiliyor. Bu bayrak Yeni Demokratik Devrim bayrağıdır, Maoistler taktiğin stratejiyi, siyasetin teoriyi yenmesine izin vermezler. Yaşanan süreç stratejik zaferin hizmetindedir.

Bu süreçte dikkati çeken diğer bir gelişme, emperyalistlerin başlıca hedefi konumunda ki NKP(M) önderliğinde ki Halk Kurtuluş Ordusunu tasfiye etme çabasıdır. Bunu için planlar yapıyor, silahların Birleşmiş Milletlere (BM) teslimi bu planların başını çekiyor. Yaşananları çıkararak doğrultusunda kullanma fırsatını kollayan emperyalistler Halk Ordusunu tasfiye ederek devrimi boğmanın hesabını yapıyorlar. Ancak Maoistler bilir ki ordusu olmayan bir halkın hiçbir şeyi yoktur, iktidar namlunun ucundan doğar. Bu stratejik tasfiye planının farkında olan Yoldaş Prachanda: "Nepal halkı yüzlerce yıllık kölelikten kurtulmaya kararlıdır. Sayet görüşmeler başansız olursa Nepal'in kendi Ekim Devrimi kesinlikle gerçekleşecektir bizler böylesi bir devrime önderlik yapmaya hazırız" diyor. Bu açıklama Halk Kurtuluş Ordusuna yönelik planların, silahları bırakma çabalarının nasıl boşa çıkarılacağı-

nin ifadesidir.

Dünyanın catısını kızıla boyayan Nepal halkının devrim yürüyüşü butünsel bir bakış açısıyla değerlendirilmelidir. Nepal'de yaşananları sadece o coğrafi alanla sınırlı kalınarak değerlendirmek yanlıştır. Enternasyonal bir bakış açısıyla değerlendirerek dünya halkları açısından önemini kavramak gerekiyor. Başarıya ulaşacak bir devrimin yaratacağı etkinin sorumluluğunu da taşıyan Maoistler her adımı dikkatli atmak zorundadırlar ki atıyorlar da. Kazanılan büyük başarılarla devrim arifesine gelen Nepal halkının mücadelesi daha zaferle sonuçlanmadan dahi etkisini gösteriyor. Hindistan'da ki iki Maoist partinin birleşmesi ve mücadeleyi yükseltmeleri bunun en güzel örneğidir. Hindistan'da ki mücadelenin yükseltilmesi Nepal halkının devrim mücadelesi açısından son derece önemlidir. Zira Hindistan üzerinden devrimi boğma planlarının yapıldığı aşıkardır. Bunun bilincinde olan Hindistanlı Maoistler Nepal-Hindistan sınırında üsler kurup kızıl bir koridor yaratmışlardır. Süreç ancak bu butünsellik içinde görüldüğünde

doğru sonuçlar çıkarılabilir. Ve şunu da atlamadan belirtmek gerekir ki emperyalistlerin NKP(M)'yi sistem içine çekip reforme etme çabası elbette olacak-oluyor da. Bundan dolayı sürecin tehlikeler barındırdığı da ortada duran bir gerçektir. Sorun bunun bilincinde olmak ve politik uyanıklıkla olaylara müdahale etmektir. Sınıf mücadelesinin muazzam deneyimlerine sahip olan NKP(M) tüm bunların bilinciyle hareket ediyor. Maoistler bu sürecin belirleyicisi olacaklardır.

Nepal halkının altın çağ yürüyüşüne dünyanın çeşitli yerlerinde mücadele edenler kavgı bayrağını yükselterek destek vermelidir. Emperyalist saldırı ve karalamalar karşısında halkların haklı mücadelesi enternasyonal bir bilinçle sahiplenilmeli ve anlatılmalıdır. Nepal de, Hindistan da, Filipinlerde, Peru da ve dünyanın diğer bölgelerinde ki halkların emperyalizme öfkesi ve örgütlü bir güce dönüştürülme pratiği egemenlerin korkusu olurken bizim ilham kaynağımız ve stratejik üstünlüğümüzün ifadesi olmaktadır. Türkiye-Kuzey Kürdistan'da mücadele verenlerin de görevlerini

bu bilinç açıklığıyla omuzlamaları zorunluluktur. Kendi tarihinden çıkardığı dersleri dünya proletaryasının deneyimleriyle harmanladığında kitlelerin harekete geçirilmesi, örgütlenmesi ete kemiğe bürünecektir. Bugün Nepal'de yaşananlar MLM ideolojisinin eylem kılavuzu olarak kullanıldığında kazanılacak başarıların berrak ifadesidir. Bilmek yapmaktır. Yapmaksa, halka gitmek; onlardan öğrenmek; onlara öğretmek ve örgütlemektir. Örgütlü bir halk kurumsallaşmış bir önderlik öncülüğünde devrim yapar. Nepal Halkı bugün bunu öğretiyor. Biz bu sese ses katmalıyız, varsın bazı akli eveller sayfalar dolusu "güzel cümlelerle" devrim devrim diye haykırınsınlar sütunlarında. Reformistler hümanist hayallerle avuta dursunlar kendilerini. Nepal kırlarında iktidar namlunun ucunda doğar-+ yaşamlaşırın "baldın çıplaklar" 21. yüzyılın safağını kızıla boyuyor. Bize düşen bu kızıl safağa yeni Nepaliler eklemektir. □

YARARLANILAN KAYNAKLAR:

- Devrimci Demokrasi
- İşçi-köylü Gazetesi
- Özgür Politika

YENİ TERÖRLE MÜCADELE YASASI VE DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

İŞÇİ ve emekçilere kölelik yasalarını, sosyal hak gasplarını, özelleştirmeleri; Kürt halkına inkar ve imhay; gençliğe paralı eğitimi, diplomalı işsizliği ve sefalet içinde bir yaşamı dayatan ülkemiz hakim sınıfları, bu saldırılara karşı yükselen toplumsal muhalefeti ve sınıf hareketini dizginlemek ve kapsamlı saldırı politikalarını daha etkili uygulayabilmek için her bakımdan iktidarlarını tahkim ediyor. Tahkimatta atılan her adım, daha kapsamlı bir saldırı olarak işçi ve emekçilere geri dönüyor. Toplam saldırıların politik çerçevesini çizen yasal düzenlemeler tahkimatın ikinci ayağını oluşturmaktadır. Bu açıdan egemen sınıflar mevcut yasalarını tepeden tırnağa et-

den geçirmekte, çıkardıkları yeni "yasalarla", yaptıkları "düzenlemelerle" kapsamlı saldırıların önünü açmaktalar.

Uzunca bir zamandır, ülkenin gündemini meşgul eden bir yasa tasarısıyla yatıp kalkmaktaydık deyim yerindeyse. Bunca zamandır, üzerine basıla basıla dillendirilen ve 17 Temmuz itibarıyla yasalaşan "Terörle Mücadele Yasası" (TMY) ülkemizde güdük kalmış demokratik hakların da boğulması gibi bir sonuç getirecektir. "Hak ve özgürlüklerden taviz vermeyeceğiz" gibi söylemlerle halkı avutma girişimleri ise bu yasanın esasında kazanılmış hak ve özgürlüklere yöneleceğinin bariz göstergesidir.

Belli Periyotlarla Rot- Balans Ayarları

Ülkemiz halkları, son zamanlarda "post modern" müdahalelerle sıkça karşılaşmışlardır. Özellikle son süreçte ayyuka çıkan "derin devlet" ilişkilerinden sonra, desifre olmuş "gayri nizami harp" pratiklerinin, halk kitleleri nezdinde yaratmış olduğu tepki ve buna bağlı olarak gelişen/gelişebilecek toplumsal muhalefetin bastırılması ya da başka bir ifadeyle "öldü doğması" hedeflenmektedir.

Özellikle 11 Eylül ABD ikiz kulelerine yönelik saldırılardan sonra dünya ölçeğinde, "Terörizm karşı savaş" çığırtkanlıklarıyla yıllardır arzuladıkları işgalci hedeflerine ulaşan ABD ve diğer emperyalist devletler, kendi siyasal

ekonomik çıkarlarına ters düşen, onlarla çalışmayı reddeden diğer ülke, devlet ve kişileri "terörist devlet" olarak nitelermiş, bu yaklaşımın sonucu olarak Afganistan, Irak gibi ülkeler işgal edilmiş, halkları zulüm ve işkenceye geçirilmiş, Suriye, Venezuela, İran, Libya, Küba, Sudan gibi ülkeler ise hedef listesinin başında yer almıştır.

Altını çizmek istediğimiz nokta ülkemizdeki siyasal iktidarın bu "yasal düzenlemeleri", "terörle mücadele yasalarını", ABD ve AB emperyalistlerinden almış oldukları realitesidir. Böylesi işgalci devletlerin Afganistan ve Irak halklarına karşı tutumları bariz bir örnektir. Ebu Garip, Basra, ve Guantanamo gibi bilinen esir kamplarında (işkencehanelerinde) insanla-

ra uyguladıkları vahşi davranışlar tüm dünya halklarının hafızalarında.

"Terörizmle Mücadele" Mi? Yoksa Toplumsal Muhalefet Dinamiklerinin Ezilmesi Mi?

Dünyada, insan hak ve özgürlüklerinin güvenlik adına yok edilmeye çalışıldığı bu şartlarda, ülkemizde "terörizmle savaş" adı altında çıkarılan yasalar siyasal erkin kendi refahını garanti altına alma gayesidir. En basit bir toplumsal gösterinin "terörist faaliyet" sayılmasının başka bir izahatı yoktur. Basına getirilen ağır cezaların, basına yönelik sansürün, gözaltına alınan şüphelilerin aileleriyle, avukatlarıyla görüştürülmemesinin, gözaltı sürelerinin on bes güne çekilmek istenmesinin başka bir izahatı yoktur. Genelle cezazelerinin ailelerine verilerek dağa gömülmesinin anlamı başka ne olabilir ki? "Silahlı-Silahsız örgüt ayrımı olmaz!" mantığının altında yatan sebepler aşikar değil midir? Amaç nettir! Toplumsal dinamiklerin bugününün ve geleceğinin boğulmak istenmesidir. Devlet içindeki klik dalayının su yüzüne çıkmasına vesile olması ve her kesimden kirli çamaşırların bir bir huzura serilmesi açısından TMY'nin kapsamı yeterince açıklayıcıdır. İşte sistemin kendi varlığını güvence altına alan ve siyasal erkin toplumsal muhalefet üzerinde baskı yaratma aracı olan yasanın getirildikleri:

* Artık bir eylemde atılan sloganların örgüt sloganı olduğunun belirlenmesi, tek tip elbise giymesi, yüzün kapatılması durumunda bu kişiler 5 yıla kadar hapis cezasına çarptırılacaktır. Yani 1 Mayıs'ta ve başka eylemlerde tek tip elbise giyenler artık "terör suçlusu" olacak.

* Yasa "terör suçu" sayılacak suç sayısını oldukça genişletti. Türk Ceza Kanunu'nda belirtilen altmış adet suç doğrudan "terör suçu" sayılabilecek. "Halkı askerlikten soğutmak" terör kapsamına alındı. Yazar Perihan Mağden, "halkı askerlikten soğuttuğu" gerekçeyle yargılandığı yazısını TMY yururluğegirdikten sonra yazmış olsaydı "terör suçlusu" olacaktı.

* TMY'yle polis, "teslim ol emrine uymayanlara ve silah kullanmaya teşebbüs edenlere" karşı doğrudan ateş etme yetkisini hukuksal açıdan meşrulaştırmaya devam edecek. Ülkemizin hiç de yabancı olmadığı bu tablo dün olduğu gibi yarın da "Teslim ol çağrısına silahla karşılık veren teröristler ölü olarak ele geçirildi" haberleriyle karşımıza çıkacak.

* Yasaya göre "terör suçlusu" iddiasıyla yakalanan kişinin sadece bir yakınına haber verilecek. Şüphelinin avukatıyla görüşmesi, savcının kararıyla 24 saat süreyle kısıtlanabilecektir. Böylece, ülke gündeminden hiç eksik olmayan "işkence" ile daha sık karşılaşılacaktır. Şüphelinin savunma hakkı kısıtlanmış olacaktır.

* Basına yönelik ağır yaptırımlar getiren TMY'de savcıların gazetelerin yayınlarını durdurma

Bu gün yaşananlara seyirci kalmak ülkemizin geleceğinin karanlığa teslim edilmesidir. Toplumun tüm kesimlerini hedef alan bu yasaya karşı topyekün bir karşı duruş gösterilmesi zorunluluktur. Ülkemizdeki her çeşit milliyet ve inançtan halkımızı fazlasıyla ilgilendiren bu yasaya karşı toplumsal yekinişlerin çığ gibi büyümesi ve düşüremizin motor gücüne dönüşmesi imkansız değil...

haklı veriliyor. Özellikle "devrimci basın muhabirleri ve sahipleri" 1 ila 3 yıl arasında hapis tehdidi altında olacak. Gazeteler artık daha rahat kapatılabilecekler.

* Yeni yasa aynı zamanda DKÖ'leri, meslek odaları ve sendikaları da kısıp altına almayı amaçlayan hükümler taşıyor. Yasanın DKÖ ve kurumları hedefleyen maddelerinden biri şöyle, "Yedinci ve sekizinci fıkralarda belirtilen suçların demek, vakıf, siyasi parti, işçi ve meslek kuruluşlarına ait bina, lokal, büro veya eklentilerinde veya öğretim kurumlarında veya öğretim yurtlarında veya bunların eklentilerinde yapılırsa bu fıkralardaki cezaların iki katı hükümlenir".

* Başka bir maddede ise "bir örgüte yardım ve yataklık yaptığı tespit edilen" kişinin (eğer bir kurumda, sendikada, demekte vb. tüzel kişiliğin yönetiminde ise) sadece kendisi değil, bağlı bulunduğu tüzel kişilik de cezalandırılacak. Bu bahane ile çeşitli kurumların kapısına daha rahat kilit vurulabilecek.

Bu yasaya göre toplumsal muhalefatin içinde yer alan herkes "terörist" suçlamasıyla yargılanacak; DKÖ'ler, sendikalar gibi yerler "terör odakları ve yok edilmesi gereken yerler" olarak görülecek.

Nasıl ki toplumsal dinamikle- nin ivmesinin yüksek olduğu 1980'de önce 24 Ocak kararlarıyla, ardından 12 Eylül darbesiyle ülkedeki muhalefet güçleri ezil- diyse, 12 Eylül bir kültür olarak varlığını anayasasıyla, MGK'sıyla, YÖK'üyle, RTÜK'üyle ve diğer kurumlarıyla sürdürüyorsa bugün

de çıkarılacak "yasaların" neye, ki- me, nasıl hizmet edeceği aşıkardır. "Yeni yasayla" yaratılmaya çalışılan, hukuksuzluğun hukukudur ve bu kapsamlı saldırının sıvri ucu her zaman olduğu gibi ilerici ve devrimcilere genel olarak ise devrimci harekete karşıdır. Yasanın kimler tarafından hazırlandığı, hükümetin mi yoksa "özel harp da- iresi" gibi oluşumların planları doğrultusunda mı hayata geçirildiği üzerine komplo teorileri oluşturmanın çok fazla önemi yok.

Amaç Toplumsal Düşüncenin Dumura Uğratılması, Kafaların İğdiş Edilmesidir

Siyasal alanda sopayı eline alanın, kendi çıkarları uğruna, polis devletlerinde olduğu gibi sürekli düzenlemeler çıkarttığı ülkemizde şu an yaşanan, can bedelli mücadeleler sonucu elde edilen hakların ayaklar altına alınmasıdır. Kürt sorununu inkara dayanan ve kendi halkını "sözde vatan- daş" olarak gören zihniyetin pratikte yapacakları ise tahmin edilmeyecek boyutlardadır. Topyekün bir saldırının (siyasal, kültürel, vb.) yansıması olan TMY'nin meclisten geçmesiyle, 80'li yıllarda revacta olan "yargısız infaz"lar yendi- den yoğunluklu olarak gündemimizi meşgul edecek, "Bin operasyon"cu zihniyetler yeniden aksiyon- er olarak ortalıkta gezinecek ve işlerini açıktan sürdürecektir.

1990'lı yıllarda çıkarılan "Anti- terör" yasalarının demokratik hakların esamesinin bile okunmadığı, gözaltında kayıpların, işken- cede ölümlerin, faili meçhullerin, köy yakmalarının, insan kaçırma-

rın revacta olduğu süreçleri yaşat- tığı bir realiteyse, bugün çıkarılan TMY'nin de farklı bir şeye hizmet etmeyeceği ortadadır. 1980 askeri faşist cuntasıyla ha- yata geçirilen "yasalar"ın bir büt- ün olarak halkı hedef aldığı gibi TMY'nin hedefi de halktır. TMY uzunca bir zamandır sistemin gündemindeydi. Ülke ekonomisi- nin iyice dar boğaza sürüklendiği, işsizliğin arttığı, emperyalistlerin oyun masalarında yarı-ödmürge haline gelen bir ülke gerçekliği ya- şıyoruz. Yaşananlar şaşırtıcı de- ğildir. Aksine sistemin her krizin- de başvurduğu yöntemlerden bi- ridir. Baskıyla, korkuyla ve zorla geleceğimiz ipotek altına alınmak isteniyor. Dünyada ve ülkemizde ezilen halkları hedef alan saldırı dalgası ise her geçen gün büyü- maktadır. TMY bu saldırı dalgası- nın bir parçasıdır. Bu gün yaşa- nanlara seyirci kalmak ülkemizin geleceğinin karantığa teslim edil- mesidir. Toplumun tüm kesimleri- ni hedef alan bu yasaya karşı top- yekün bir karşı duruş gösterilme- si zorunluluktur. Ülkemizdeki her çeşit milliyet ve inançtan halkımı- zı fazlasıyla ilgilendiren bu yasaya karşı toplumsal yekinişlerin çı- ğı gibi büyümesi ve düşlerimizin mo- tor gücüne dönüşmesi imkansız değil. TMY ve benzeri "yasalarla" önlenmeye çalışılan halkın bu çık- sıdır. Sahip olduğu gücün farkına varan bir halkın önüne hiçbir şey geçemez. Halkımız açısından be- lirleyici olan budur. Oyleyse başka bir dünyanın mümkün olduğunu görmek ve göstermek için güne ve ödevlere sarılmaktan başka çaremiz yok. □

HALKLARIN KURTULUŞU SINIF MÜCADELESİYLE KAZANILACAKTIR!

DEMOKRATİK GENCLİK HAREKETİ

AĞUSTOS 2006

Tarihin yüzyıllardır bizlere gösterdiği bir gerçeklik de şudur ki; halkların kurtuluşu emperyalist yapılanmalar tarafından bahşedilmeyecektir. Ancak bu kurtuluş, hiçbir zaman gerici rejimlerin bilinçsiz düşmanlığıyla da sağlanamayacaktır. Bu ancak ve ancak anti-emperyalist bir öze dayanan sınıf mücadelesiyle kazanılacaktır!..

Emperyalizmin Ortadoğu üzerindeki uzun vadeli planlamasının halklara getirdiği savaş, sömürü ve yıkımın başlıca göstergesi haline gelen İsrail'in Lübnan'a saldırısını devam ediyor. ABD'nin doğrudan desteğini, Birleşmiş Milletler ve G-8 Ülkelerinin de örtülü onayını arkasına alan İsrail'in bölgedeki vahşeti dinmiyor. Bu koşullardan yararlanmak isteyen ülkemiz egemen sınıfları ise üçte biri çocuklardan oluşan ve toplam sayısı 1000'i aşan Lübnanlıla-

ra ölüm saldırısını kendisine kılavuz ediniyor. Böylece bir yandan Güney Kürdistan'a girme hevesini hayata geçirmeye uğraşan egemenler, bir yandan da TMY ve özelleştirmelerle toplumsal muhalefeti yok etmeye çalışıyor.

BM sözcüsü, ABD Dışişleri Bakanı ve "Gelişmiş sekiz ülkenin liderleri, kameralarını karşısına geçtiklerinde, vahşi bir maskeli balo oyunundan çok az ayırt edilebilir görüntüleriyle, saldırıların bir an evvel durmasını "temenni" ettiler. Dr-

tak söylemlerinin genel özeti şuydu: "İsrail, askerleri kaçırıldığı için uluslararası hukuka dayanan meşru savunma hakkını kullanıyor. Askerler derhal serbest bırakılmalı ve Lübnan, Hizbullah'ı topraklarından kovmalı. Tabii İsrail'in de biraz daha orantılı güç kullanması gerekir."

Aslında bu tablo, emperyalizmin Ortadoğu üzerindeki planlamasının halklara sadece savaş, yıkım ve sömürü getireceğinin çarpıcı bir kanıtıdır. Çünkü İsrail toplannın, bombalarının, füzelerinin Lübnan'ı her

gün yerle bir etmesi karşısındaki bu tutum, en azından emperyalizme yakışır bir ikiyüzlüktür. Çünkü maskeli balonun gerisindeki yönetmen, yani ABD ve AB emperyalizmi, Siyonist İsrail'in Filistin ve Lübnan'a dönük on yıllardır devam eden saldırılarını kendisi ve işbirlikçileri için uygun ve yerinde buluyor. Hatta bu onayı uzaktan vermiyor emperyalizm; doğrudan İsrail saldırganlığını güdümlüyor ve yönetiyor. Aslında seyirciler de oyuncular da biliyor ki İsrail saldırganlığı, emperyalizmin güdümü ve desteğiyle hayata geçiriliyor. Çünkü İsrail, bölgede emperyalistlerin çıkarlarına uygun politikaların hayata geçirilmesinde (özellikle de enerji kaynaklarının denetiminde) kilit bir noktada bir devlet olarak kuruldu ve bu nedenle İsrail'in -Hizbullah'ı bahane ederek Ortadoğu'yu bir kez daha kan gölüne çevirmiş olması da elbette ki onların nezrinde meşrudur. Kaldı ki Siyonist İsrail'in Ortadoğu halkları içerisinde bir cıvanbaşı olarak sokulması da, yani İsrail Devleti'nin kurulması da emperyalistlerin bu bölgedeki sömürü plan-

larının bir parçası olarak gerçekleşti. Filistin'in çok eskiden beri sömürge bir toprak olduğu gerçeği bir yana, 1947'deki işgalci iç savaş, emperyalizmin bu planını hayata geçirmek için halklara karşı ne kadar büyük bir vahşeti, yıkımı ve talanı göze aldığını gösteriyordu. Her şey açık bir plan çerçevesinde yürüyordu. Yahudilerin kendilerinin "vaat edilmiş topraklar" üzerindeki talapları, "sion" kavramından gelen siyonizme dayandırılıyordu ve Yahudilerin devlet kurma isteğini vurgulayan bu kavram 19. yüzyıl sonu ile 20. yüzyıl başlarında inanılmaz bir teşkilatlanmayı sağlamış, Filistin'e yönelen Yahudi göçünü tetiklemişti. İkinci emperyalist paylaşım sırasında Yahudilerin özellikle Avrupa'da yaşadığı büyük soykırım da bu göçleri hızlandırmış, böylece 1948'e gelindiğinde Birleşmiş Milletler kararıyla Filistin toprakları bölünerek, İsrail Devleti kurulmuştu.

Kuruluşundan bugüne bölgedeki petrol ve doğalgaz gibi doğal zenginlik kaynaklarının emperyalistler tarafından sömürülmesinde İsrail'in oynadığı rol, bu büyük emperyalist projenin hayata geçirilmesinde kilit öneme sahip. İsrail'in bugün Lübnan'da yürüttüğü savaş da bu projenin bir parçasıdır. Bu yüzden İsrail saldırganlığı, sadece bir devletin uluslararası hukuku çiğnemesi değil, bizzat emperyalizmin halklara kıym, talanı ve sömürü getiren doğasının açık, görünen bir tablosudur. Elbette ki İsrail'in Lübnan ve Filistin'de yüzlerce sivil katletmesi ve bir o kadennini de sakat bırakması hastane, havaalanı gibi ulaşım merkezlerini ve iletişim araçlarını hedef alarak hayatı felç etmesi, kimyasal gaz kullandığını gösteren bulgulara rastlanması, onun ırkçı, saldırgan ve işbirlikçi yapısıyla tam olarak örtüşmektedir. Ama gözden kaçınılmaması gereken şey şu ki, bu vahşet, sadece İsrail'e ait değil. Aynı şekilde BM gibi emperyalist işgallerin meşru ve haklı gösterilmesine kılıf olarak kurulan örgütler de bugün "kendi çocuklarının yaramazlıklarına" arka çıkıyorlar. Çünkü İsrail tamamen onların hukukunun sınırları içerisinde hareket ediyor ve bütün yıkım, bu güçler arasında

isleyen emir-talimat esasına dayanıyor. Tüm bu çıkarların, hesapların, dalaşların perde arkasında ise her gün haberlerde izlediğimiz çocuk cesetlerinde kanıksatılmaya çalışılan, korkunç bir işgal, saldırı, zulüm gerçekliği ve buna karşı yillardır kadını, erkeği, yaşlısı, çocuğuyla direnen bir halk bulunuyor.

İsrail'in emperyalizmle esgüdümlü, 'uç maymun seremonisi' biçiminde sergilediği bu vahşet, hep 'aslanın ağzındaki lokmanın artığını bekleyen kanardaki çakal' hevesiyle Ortadoğu üzerinde işgal ve sömürü hesabı yapanları da harekete geçirdi. İsrail'in emperyalizm destekli barbarlığı büyük hülyelan körükledi ve Ortadoğu halkları için yeni tehditleri gündeme getirdi. Türk egemen sınıfları, "uluslararası hukuktan doğan sınır ötesi takip hakkı"ni tartışmaya açtılar ve Kandil Dağı'nı gerekçe göstererek Güney Kürdistan'ı hedef gösterdiler. Bu amaçla ülkenin güneyine asker ve teçhizat yığınakları, yeni bir barbarlık için çalınan paraların sesini yükseltmeye başladı. Ancak Türkiye hükümetinin bu planının, ABD tarafından yürürlüğe konan Büyük Ortadoğu Projesi ve bölge stratejisiyle örtüşmemesi, hükümeti daha kişsiksiz bir konuma itti. ABD'nin onay olmadan adım atamayacağını bilen egemen sınıfların her an geri adım atmak üzere olduklarının en açık ifadesini, R.T. Erdoğan dile getirdi. Güney Kürdistan'a operasyon için bütün uluslararası kanallara başvurduklarını belirten Erdoğan, emperyalizmin tutumuna sadık kalacaklarını, başka seçenekleri olmadığını, güçlerinin ancak emperyalizmle işbirliği içinde adım atmaya yeteceğini vurgulamaktan kaçınmadı. Çünkü devlet güçleri

geçtiğimiz aylarda Kürt Ulusal Hareketi'ne yönelik düzenlediği operasyonlarda azmsanamayacak kayıplar vermişti.

Devlet, ülkemiz halklarına yönelik baskı ve saldırılarını artıracak olan yeni siddet, zulüm ve işkence yasalarını devreye koymakta gecikmedi. Koluk güçlerinin adam öldürme yetkilerinin sınırlandırıldığı savunulan devlet, "Terörle Mücadele Yasası"nda yaptığı değişikliklerle

Teorinin, devrimci pratige bağlanma dıkca amacsız kalacağını belirten Stalin, bunu, "tıpkı yolu devrimci teoriyle aydınlatılmayan pratiğin karanlıkta el yordamıyla yürümesine" benzetiyor. Bu nedenle diyalektik materyalist bilgi teorisi ve bilimenin ve yapmanın diyalektik materyalist birliği, her devirde pratiğin ve bilginin kapsamını daha yüksek bir düzeye ulaştırmayı amaçlamaktadır.

halklara topyekun savaş ilan etti. Böylece son yıllarda AB uyum paketleriyle sozde demokrasi havarisi kesilen iktidar odakları gerçek yüzlerini gösterdiler. Sanki sokak ortasında halkın üzerine kurşun yağdırmalarına, sendikalara kapatma davası açmalarına, kendi yasalarının çerçevesinde kalan hak taleplerine dahi azgınca saldırımlarına, gözaltı ve tutuklama terörünü gerçekleştirmelerine, işkence yapmalarına,

birçok öğrenciyi okullarından atmalarına ya da çeşitli surelerde uzaklaştırmalarına, özelleştirme adı altında karlı kurumları emperyalist sermayeye peşkeş çekmelerine mani bir durum varmış gibi yeni ve daha dehşet verici uygulamalarını yasal hale getirdiler. Halkımıza daha fazla yoksulluk, daha büyük zulüm ve baskıların mekanizmalarını hayata geçirdiler. Böylece hayata geçirilen yeni Terörle Mücadele Yasası'yla toplumsal muhalefet adeta yok edilmek isteniyor. Sistemin kendi anayasasına, anayasa mahkemesi kararlarına, taraf olunan uluslararası sözleşmelere dahi aykırı bir şekilde hazırlanan bu yasa, asgari demokratik haklar bile devletin şiddetine maruz bırakılıyor. Yasa ile neredeyse bütün demokratik haklar terör, bütün demokratik eylemler terör suçu kategorisine sokuldu. Böylece muhalif basın hemen hemen bütün eleştiri hakları "terör örgütünün propagandasını yapan yayın" niteliğinde sayılıyor ve İHD'nin de raporunda dikkat çektiği gibi sosyalist basın tamamen susturulmak isteniyor. İHD'nin raporu ayrıca şu noktalara dikkat çekiyor:

- Propaganda suçu hiçbir tanıma bağlanmadan çok geniş bir kapsamda düzenleniyor.

- Örgüt amacı doğrultusunda atış, pankart, konuşma, slogan ve benzeri faaliyet ve açıklamalar cezalandırılıyor, bütün gösterilerin sonunda göstericiler potansiyel suçlu sayılıyor. Böylece toplantı ve gösteri yapma hakkı tümden yok ediliyor.

- Gözetilme alinan kişinin 24 saat sonra sadece bir avukat ile görüşürülmesi, avukatın soruşturma evrakını hakim kararı ile incele-

yebilmesi, avukatın zan altına alınması ile ilgili düzenlemelerle savunma hakkı ve işkence yasağı açıkça devletin şiddetine döndüğüdür.

- Güvenlik güçlerine silah kullanma yetkisi oranısız ve ölçsüz bir şekilde verilerek yangısız infazlara davetiye çıkarılıyor.

- Para ödülü konularak ajanlık özendirilip yasal korunmaya alınıyor."

Kısacası bu düzenlemelerle birlikte, gözaltında kayıpların, yangısız infazların öcü acılıyor; en ufak bir talapta dahi örgüt propagandası, örgüte mali yardım, hatta yöneticilikten ceza alabilmenin koşulları yaratılıyor. Bu da geçtiğimiz yıl Newroz kutlamaları ve Diyarbakır'daki gerilla cenazeleri sonrasında yaşananlarla birlikte topyekun saldırı

sürecini başlatan iktidar odaklarının bundan sonraki süreçte de bu saldırılarına amansızca devam edeceklerini gösteriyor.

Dolayısıyla Afganistan'dan Irak'a, Peru'dan Nepal'a, Lübnan'dan Güney Kürdistan'a, Kuzey Kürdistan'dan Türkiye metropollerine kadar bütün haklar, emperyalizmin yağma, talan ve barbarlığıyla, vahşi bir sömürü planı ile yüz yüzedir. Kuruluşundan günümüze kadar ülkemizdeki ilerici, devrimci güçlere karşı sürekli baskı ve saldırıların sürdürülen devletin bugün de saldırılarını yoğunlaştırmış olması elbette ki tesadüf değildir ve onun faşist karakterine uygundur. Ancak burada bizlerin bu gelişmelere karşı mücadeleyi daha ileriye taşıma noktasında sorumluluğumuzun

ne kadar bilincinde olduğumuz ve bunu halk gençliğine ne kadar ulaştırabildiğimizi tekrar tekrar sorgulamamız gerekiyor.

Teorinin devrimci pratiğe bağlanmadıkça amaçsız kalacağını belirten Stalin, bunu, "tıpkı yolu devrimci teoriyle aydınlatılmayan pratiğin karanlıkta el yordamıyla yürütülmesine" benzetiyor. Bu nedenle diyalektik materyalist bilgi teorisi, bilimin ve yapmanın diyalektik materyalist birliği, her devirde pratiğin ve bilginin kapsamını daha yüksek bir düzeye ulaştırmayı amaçlamaktadır. İşte bu bilinçle görevlerimize sarılmak ve geçen dönemin hatalarından ders çıkararak bulunduğumuz alanlarda faaliyetlerimizi hep bir adım daha ileriye taşımamızın kaygısı ve sorumluluğuyla hareket etmeliyiz. Yaşamımızın her alanına ve anına bu sorumluluk bilinciyle müdahale etmeliyiz. Geçmiş ve günümüz gerçekliği de gösteriyor ki önderliğin doğru tarzda bir kitle çalışmasıyla bütünleştirilmesi, ezilenler için iktidarı kazanılmasını hayal olmaktan çıkarır ve onu bir halk gerçeğine dönüştürür. Bu deneyimlerden örnek alarak çelişkilerin derinleştiği, işsizliğin yoksulluğun arttığı, baskı ve zulmün kendisini bu kadar yalancı bir şekilde hissettirdiği bu dönemde rüzgan tersine, halktan yana çevirmenin ellerimizde olduğunu aklımızdan bir an bile çıkarmamalıyız!

Tarihin yüzyıllardır bizlere gösterdiği bir gerçeklik de şudur ki; halkların kurtuluşu emperyalist yapılar tarafından bahsedilmeyecektir. Ancak bu kurtuluş, hiçbir zaman gerici rejimlerin bilinçsiz düşmanlığıyla da sağlanamayacaktır. Bu ancak ve ancak anti-emperyalist bir düze dayanan sınıf mücadelesiyle kazanılacaktır. □

MARKSİZM-HUKUK-KÜRESELLEŞME ve BİR ALTERNATİF: YENİ DEMOKRATİK HUKUK SİSTEMİ (I)

Hukuksuz bir toplumun olmayacağı-olamayacağı savı, tarihsel gelişimin zorunlu yasalarına gözlerini kapatan burjuvazinin kendi iktidarı- nı meşrulaştırma çabasından ve bu iktidar ilişkilerinin sonsuza kadar devam edeceği yanılsamasından başka bir şey değildir. "Hukukun üstünlüğü", "hukukun egemenliği", "hukuk devleti" gibi burjuva ideolojisi tarafından üretilen kavramlar egemenliğin, hukukun, devlet iktidarının sınıfsal niteliğini gizlemeye çalışan yu- kanda bahsettiğimiz savın birer yansımasıdır

GİRİŞ

Hukuk nedir?, Ne zaman ortaya çıkmıştır?, Hukuk kurallarının diğer toplumsal kurallardan farkı nedir?, Yazımızın giriş bölümünde bu temel sorulara özlü ve kısa yanıtlar vermeye çalışacağız.

Toplumsal yaşamda tüm ilişkiler çeşitli kurallara tabidir. Bu kurallardan öne çıkan ve toplumsal yaşama damgasını vuran belli başlıları din kuralları, ahlak kuralları ve hukuk kurallarıdır. Bu kurallardan hukuk kurallarının tanımı genel olarak şöyle yapılmaktadır: "İnsan topluluklarında kişiler arasındaki ya da kişilerle devlet arasındaki ilişkileri düzenleyen ve uyulması devletin yaptırım gücüyle sağlanmış bulunan izin verici, düzenleyici ve yasaklayıcı davranış kurallarının bütününe HUKUK denir".Bu tanım mevcut hukukçuların üzerinde asgari düzeyde uzlaştıkları bir tanımdır, birçok hukuk kitabında da buna benzer tanımlar yer almaktadır.

Din kuralları, ahlak kuralları, görgü kuralları, örf-adet kuralları ve hukuk kuralları, bunların tümü toplumsal yaşamla ortaya çıkmış olmakla birlikte içeriklerinden en önemlisi olan ve yazımızın konusunu oluşturan hukuk kuralları, insanlık tarihinin belli bir aşamasından sonra ortaya çıkan devletle birlikte varlık kazanmıştır. Çünkü bir kurala hu-

kuk kuralı denmesinin arkasında bu kuralın devlet tarafından konulup konulmadığı ve yine bu kuralın ihlali durumunda devletin yaptırım tekelinin olup olmadığı kriterleri esas alınır. Hukuku diğer kurallardan ayıran en önemli farklılık bahsettiğimiz bu yaptırımın niteliğidir. Dini kuralların ihlali sonucu karşılaşılan yaptırımın niteliği "uhrevî"dir, ahlak kurallarının ki ise "vicdani"dir, görgü kurallarının ki ayıplanma, kınanma vs. dir. Hukuk kurallarına uymayanlara karşı ise mutlaka devlet müdahale eder ve hukuka uymayı sağlayacak olan zor kullanma tekelini yapar bunu. Yani sonuç olarak hukuk devletle birlikte varlık kazanmış onunla kolkola ilerlemiştir bugüne kadar.

MARKSİZM VE HUKUK

Marksizm, farklı toplumsal yapılarda değişik biçimlere bürünmüş olan ve bu toplumsal yapılarda egemen olan sınıfın-sınıfların yönetim biçimini ve ideolojik yapılanışını ifade eden, yazılı-yazısız kurallar bütünü olarak kendine has bir sistemi olan hukuku bir üst yapı kurumu olarak tanımlamaktadır. Üretim ilişkileri olarak tanımlanan alt yapının üst yapıyı belirlediği, üst yapının da alt yapıyı etkilediği, düzenlediği diyalektik bütünlüğü, hukukun üretim ilişkilerinin ifadesi olduğu ve bu üretim ilişkilerinden kaynaklanan toplumsal (siz bunu sınıfsal okuyun) ihtiyaçları ifade ettiği gerçeğini ortaya koyar, yani, burjuva hukukçuların idealist algılayışıyla tersyüz ettikleri hukukun toplumsal ilişkilere kaynaklık ettiği belirlemesinin tam tersidir doğru olan, hukukun müdahale alanı kendisini

vareden mevcut üretim ilişkilerinin düzenlenmesiyle sınırlıdır. Hukuk, kendi dışında yer alan bir gerçekliği ifade etmektedir.

Üretim araçlarının belli ellerde toplanmasıyla yani sınıflı toplumla birlikte doğan hukuk, belli bir toplumun toplumsal ve iktisadi ilişkilerini yansıtan ve egemen sınıfların devlet iktidarı tarafından bu ilişkileri onaylamak, düzenlemek, sağlamlaştırmak ve bunun sonucunda da bu sınıfların egemenliğini muhafaza etmek için konulup-korunan zorlayıcı toplumsal kurallar sistemi olarak bütünlüklü bir şekilde tanımlanabilir. Toplumsal bilinç biçimi olarak kendisini üretim ilişkilerinin bir yansıması olarak vareden hukuk bu üretim ilişkilerinin değişimine uygun olarak kendisini yeniden üretir. İktisadi temeldaki değişimin tüm üstyapının erinde sonunda dönüşümüne yol açacağını belirten marksizm, hukukun bu yeniden üretiminin en son ve en ileri noktasının sosyalist toplumdaki hukuk olduğunu sonuçlar. Hukuku vareden sınıflı toplum yapısının, devletin sosyalist toplumdan komünist topluma evrilis süresince kendisini varedeceği bilimselliğinden çıkan bu belirleme, komünizmde hukukun varlık sebebini yitirerek ortadan kalkacağını kabul eder. Yani hukukun geleceğiyle devletin geleceği aynıdır, kendilerini vareden maddi koşulların ortadan kalkmasıyla onlar da sonümlenecektir.

Hukuksal ilişki metalaşmış emek ürünleri arasındaki ilişkinin diğer yüzünden başka bir şey değildir. Hukuksal üstyapıyı çıkar mücadeleleri, uyumsuzluklar oluşturur ve bunun ortadan kaldırılması

nın yani hukuksal ideolojinin yok olmasının gerçek koşulu "bireysel çıkarlarla" "toplumsal çıkar" arasındaki karşıtlığın, çelişkinin aşıldığı bir toplumsal yapıda, komünizmde mümkündür. Çıkar karşıtlığından, uyumsuzluğundan varlığını kazanan hukukun "ortak amacı" hedefleyen teknik düzenleme olarak tanımlayabileceğimiz kuralsal sisteme dönüşerek sonümlenmesi süreci, sınıfsız topluma evrilis süreciyle eşzamanlı olacaktır. Yani komünizmde hukuk yerini (ayrıntılarıyla öngöremesek bile) tıp, mühendislik vs. gibi temelinde bireysel çıkarların olmadığı aksine tüm toplumun ortak ihtiyaçlarını karşılamak gibi bir ortak amaca hizmet eden, herhangi bir sınıfın ihtiyaçlarını yansıtmayan ve arkasında örgütlü devlet gücünün bulunmadığı, toplumsal gelişmelere ve bilime paralel değişen teknik düzenlemelere bırakacaktır.

Hukuksuz bir toplumun olmayacağı-olamayacağı savı, tarihsel gelişimin zorunlu yasalarına gözlerini kapatan burjuvazinin kendi iktidarını mesrulaştırma çabasından ve bu iktidar ilişkilerinin sonuza kadar devam edeceği yanılsamasından başka bir şey değildir. "Hukukun üstünlüğü", "hukukun egemenliği", "hukuk devleti" gibi burjuva ideolojisi tarafından üretilen kavramlar egemenliğin, hukukun, devlet iktidarının sınıfsal niteliğini gizlemeye çalışan yukarıda bahsettiğimiz savın birer yansımasıdır. Devlet, hukuk burjuva toplumun biçimleridir fakat bunların işçi sınıfı tarafından kaldırılması tarihsel bir zorunluluktur. Tüm bu biçimlerin sosyalist bir içerik kazanarak gelişmesini sürdüreceği yanlıgından da bir şey

değildir, işçi sınıfı tüm bunları kendi sınıf çıkarları doğrultusunda kullanacaktır ve bunların sosyalist içerik kazanarak ilerlemesi yokoluşlarının, sönümlenmelerinin yaklaşması demek olacaktır.

Marksizmin hukuka genel bakışını özetlediğimiz bu girişten sonra emperyalizm çağında küreselleşen hukukun gelişimi ve özel olarak da ceza hukukunun gelişimi ardından hukukun olmadığı bir dünya yaratma mücadelesinin birer adımı olarak hukukun demokratikleştirilmesi ve halkın iktidarı dönemindeki hukuksal dönüşümleri anlatmaya çalışacağız.

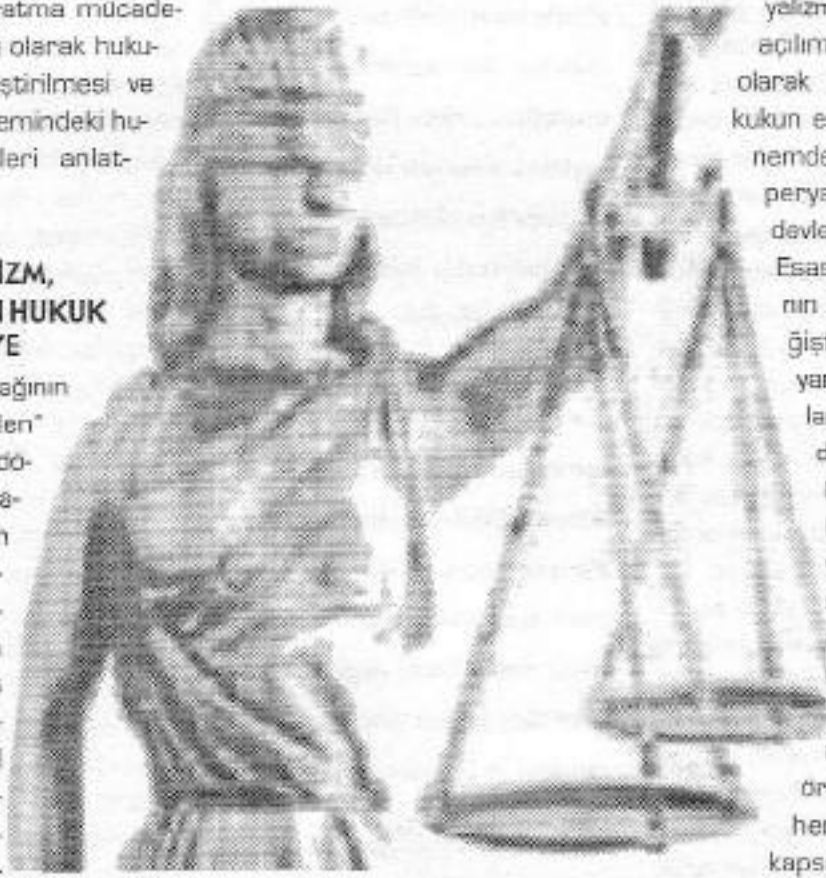
EMPERYALİZM, KÜRESELLEŞEN HUKUK VE TÜRKİYE

Yasaların kaynağının "tanrısal iradede" "ulusal iradeye" dönüşümü yani iktidarın kaynağının "gökten yere inmesi" süreci feodal toplumdan kapitalizme geçiş süreciyle eşzamanlıdır. Feodal beylere karşı geniş halk yığınlarının desteğine ihtiyaç duyan burjuvazi "eşitlik-özgürlük" gibi kavramları kullanmış, ekonomik çıkarları için gerekli olan ulusal pazarın oluşumu ve bu pazar üzerindeki hakimiyetini "ulusal irade" söylemini kullanarak kamu ve özel hukuk alanlarında yaptığı köklü değişikliklerle sağlamlaştırmaya çalışmıştır. Burjuva devrimleri döneminin önemli belgeleri arasında yer

alan 1789 İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesindeki insanların hakları yönünden eşit ve özgür oldukları, egemenliğin özünün ulusta olduğu, yurttaşların yasa önünde esit olduğu, mülkiyetin dokunulmaz ve kutsal bir hak olduğu hukuki belirlemeleri yukarıda işaret ettiğimiz burjuvazinin ekonomik-siyasal çıkarlarını sağlamasının temel argümanlarıdır. Ulusun egemenliğini temsil eden devlet

olarak tanımlanan bu durum (Başkanlık, yarı-başkanlık, parlamenter rejim vs.) yazımızın girişinde belirttiğimiz gibi egemen sınıfın-sınıfların yönetim biçimini ifade eder yani özde bir değişiklik yaratmaz.

Ulusal sınırları aşarak küreselleşen sermaye, o güne değin sınırlı alanlara hapseden uluslararası hukukun da gelişimine, yaygınlaşmasına sebep oldu. Emperyalizmin yeni pazarlara açılımının bir sonucu olarak küreselleşen hukukun esas mimarı o dönemde hakim olan emperyalist devlet veya devletler topluluğudur. Esas olarak güçlü olanın kurucu ya da değiştirici iradesinin yansımaları olan uluslararası hukuksal düzenlemelerde 80'li yıllardan itibaren çok büyük ve kapsamlı değişiklikler yaşanmıştır. Sayısı artan uluslararası anlaşmalarda, kurulan uluslararası örgütlerde hayatın her alanına ilişkin kapsamlı düzenleme-

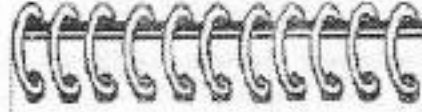
iktidarının ülke sınırları içindeki en üstün egemenlik olarak belirtilmesi, ülkenin bölünmezliği esasında burjuvazinin ulusal pazar üzerinde tek ve sınırsız hakimiyetinin yasal kılıfıdır. Yine ulusal sınırlar içinde devletin üç temel yetki ve görevi olan yasama, yürütme ve yargı erklerinin farklı (!) ellerde toplanıp toplanmaması yani kuvvetler ayrılığı ya da birliği

ler mevcuttur ve bu düzenlemeler ulusal hukukun da bu rotada değişimini beraberinde getirmiştir. Dünya çapında yaşanan bu hukuksal değişimler ulusal hukukun temel yasaları olan Anayasa, Ceza Kanunu, Ticaret Kanunu, Medeni Kanun, Borçlar Kanunu, İş Kanunu vb.'lerde zorunlu değişiklikleri doğurmuştur ve belirttiğimiz gibi son 20 yıl içinde artan

bu değişikliklerde baş mimar ABD'dir. Demokrasi, insan hakları, özgürlük, adalet söylemleriyle gizlenmeye çalışılan bu temel değişikliklerin arkasında, merkezinde neo-liberal politikaların olduğu Yeni Dünya Düzeni yani uluslararası sermayenin yeni emperyalist politikalarına uyum vardır. Özel hukuk alanının genişleyerek kamu hukuku alanının daralması, liberal hukukun yaygınlaşması, ceza hukukunun sertleşmesi gibi çıktılarını hukukun küreselleşme sürecinin arkasında mal ve sermaye dolaşımını serbestleştiren, kolaylaştıran uluslar arası ekonomik anlaşmalar vardır.

Devletin küçülmesi denen kamusal alanın tasfiyesi, sosyal politikaların terk edilerek sağlık, eğitim gibi temel hakların budanması ve bu alanların sermayeye yatırım alanları olarak açılması, en çok kar gedren kurum ve kuruluşların özelleştirilmesi, çalışanların kazanılmış sosyal haklarının gasbedilmeye çalışılması vb. birçok örnek tüm dünyada yaşanmaktadır fakat en keskin ilerleyişi bizim gibi az gelişmiş ve emperyalizme bağımlı ülkelerde yaşanmaktadır. Tüm bu ekonomik uygulamaların hukuki belgeleri ise IMF, Dünya Bankası gibi uluslararası sermayenin kuruluşları ile yapılan anlaşmalardır. Tütün, şeker pancarı, buğday, mısır, fındık, vs. gibi ürünlere kota konulması ve üretici köylülere desteğin azaltılması ile tarımın tasfiyesinin hız kazanması, Pektim, Tüpraş, Telekom, Tekel, Köy Hizmetleri, Seka, Erdemir, Seydişehir vb. birçok kurumun kapatılması veya özelleştirilmesi SSK'nın Sağlık Bakanlığına devri, Genel Sağlık Sigortası, Ka-

mu Reformu Temel Yasasıyla kamusal alanın toptan tasfiyesi politikalarının arkasında IMF ile yapılan stand-by anlaşmaları, AB'ye uyum sürecinde çıkarılan yasalar vardır. Tüm bu ulusal sınırları kapsayan uygulamalar yukarıda belirttiğimiz

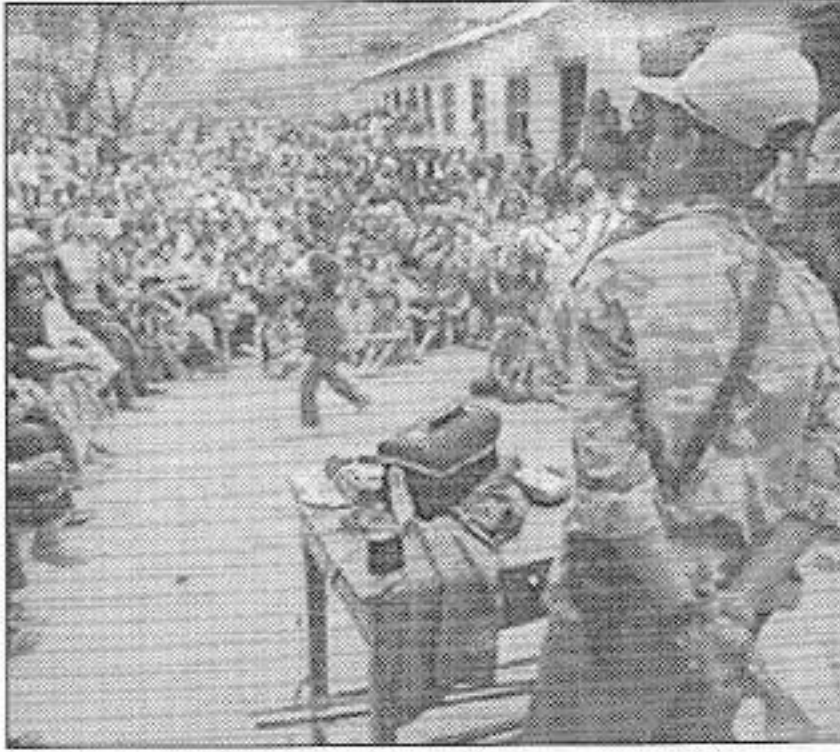
Hukuk, devlet iktidarını elinde tutan sınıf veya sınıfların mevcut bu egemenliklerini muhafaza eden, ekonomik çıkarlarını koruyan ve bu sınıfların yönetim biçimini ve ideolojik yapısını ifade eden, zor kullanım tekeline sahip kuralsal sistemdir. İşte hukukun bu varoluş sebebi ve hizmet ettiği temel unsurlar olan toplumsal-iktisadi ilişkiler ve bu ilişkilerin mevcut siyasi iktidarın korunması suretiyle varlığını sürdürmesi amacı kısmi değişikliklerle birlikte halkın yönetimi sürecindeki hukuksal dokuya da rengini vermektedir

uluslar arası hukukun genişleme sürecinde kamu hukuku alanının daralması ve liberal hukukun yaygınlaşması sonucunun somut örnekleridir.

Küreselleşme sürecinin ceza hukuku alanındaki en belirgin yansıması ise suç sayıları fiillerin sayısının artırılması, kapsamının genişletilmesi yani suçun kolaylaştırılması ve bu suçların karşılığında

verilen cezaların ağırlaştırılması, artırılmasıdır. Bunun sebeplerini kapitalizmin en yüksek aşaması olan emperyalizmin kendi iç çelişkilerinde aramak ve çözümü de buradan doğru düşünmek gerekir. Dünya zenginliğinin gün geçtikçe daha az kişinin elinde merkezileşmesi ve bunun karşısında emeğinden başka geçim aracı olmayan kesimlerin çoğalarak daha fazla açlık ve yoksulluk içinde yaşaması demek olan küreselleşme süreci, yaratılan bu dengesizlik karşısındaki tepkilerin artarak devam etmesini beraberinde getiriyor-getirecektir. Yığınlarca yoksulun yaratılan bu dengesizliği muhafaza etmek için konulan bu kuralları belli bir hedefe yönelik, örgütlü olarak ya da kendiliğinden, bilinçsizce ihlal etmesi maddenin doğası gereğidir. Sonuç olarak suçların ve suçluların artmasına sebep olan belirttiğimiz gibi toplumsal yapı ve bu yapının temsilcileri olan iktidardaki sınıf-sınıflardır.

Sermayenin merkezileşmesinde emeğin sömürsünün sürekli ve yapısal özelliği olan "zor", toplumsal sınıflar arasındaki çelişkilerin derinleştiği zamanlarda hakim sınıflar tarafından daha sert şekilde kullanılmaktadır. Emperyalizmin ekonomi politikaları çerçevesinde açlık ve yoksulluğun her geçen gün artarak devam etmesi bu siyasi sistem karşısında artan fiili tehdidin kontrol altına alınmaya çalışılmasının sonucu olarak "zor" un kullanımı daha sert bir biçim almaktadır. Sınıflar arası yapay bir uzlaşma zemin yaratarak sınıfsal çelişkilerin daha keskin bir şekilde ortaya çıkmasını engellemeye hizmet eden sosyal devlet politikalarının terk edil-

mesi zorun rolünü artıran diğer önemli sebeptir.

Tüm dünyada suç ve mahkum sayısının artması, cezaevleri sayılarındaki artış, cezaların sertleştirilmesi, daha baskıcı ve otoriter bir ceza infaz sürecinin işletilmesi bir bütün olarak ceza hukuku ve ceza sistemindeki bu değişimler ülkemizde de gözlemlenmektedir. 1 Haziran 2005 itibarıyla yürürlüğe giren Türk Ceza Kanunu (TCK) ve Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK), Ceza İnfaz Kanunu ve şu günlerde tekrar değiştirilen Terörle Mücadele Kanunu bu yenden yapılandırmanın en büyük adımlarıdır. Saydığımız bu yasaların ayrıntılı incelenmesi yazımızın konusu değildir. Fakat altı çizilmesi gereken önemli birkaç nokta üzerinde durulması gerekiyor;

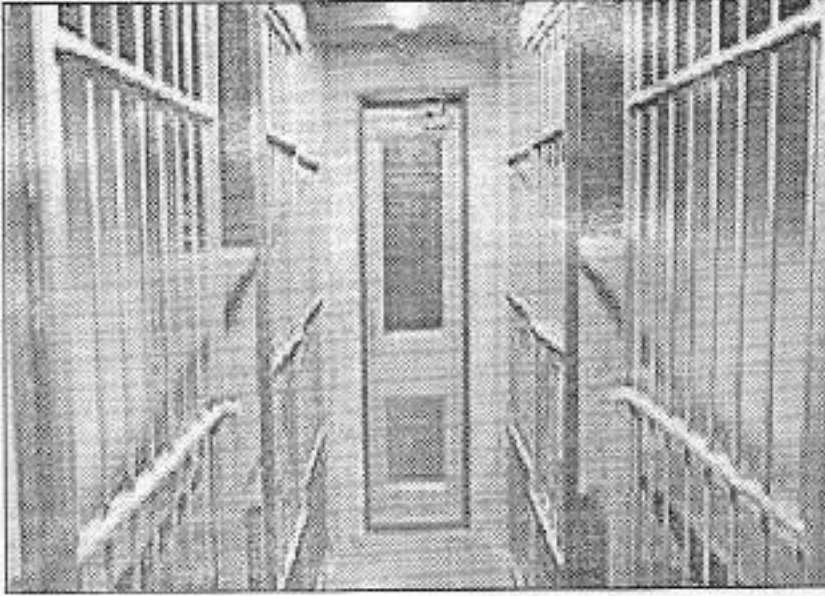
Öncelikle tüm bu değişikliklerin özde bir değişiklik olmadığı gözden kaçırılmamalıdır. Çünkü bu tür köklü değişimler ancak ve

ancak siyasi iktidarın, devlet iktidarının el değiştirmesi dönemlerinde olasıdır, bugün olduğu gibi eski yasa döneminde de iktidarda komprador burjuvazi ve büyük toprak ağaları vardı ve eski yasa da bugünkü yasalar da yazımın girişinde belirttiğimiz gibi bu sınıfların egemenliğini muhafaza etmeye yöneliktir. Tabii ki mevcut ve eski yasalarda bazı demokratik diyebileceğimiz kısımlar vardır fakat bunların halkın muhalefeti ile elde edilmiş demokratik kazanımlar olduğu unutulmamalıdır ve iktidardaki karşı devrimci sınıfların tüm bu kazanımları geri almaya çalıştığı sınıf çıkarlarının bunu gerektirdiği de su götürmez bir gerçektir. Yani sonuç itibarıyla ortada kökü, esasa ilişkin bir değişiklik yoktur, olamaz da.

Diğer önemli nokta ise bu değişikliklerle emperyalizm arasındaki doğrudan ilişkidir. Ulusal bağımsızlığa sahip olmayan yarı-sömürge niteliği taşıyan ülkemizde,

sınıf egemenliğini sürdürmenin bir aracı olan ceza hukuku ve sistemindeki bu düzenlemelerin AB ve ABD emperyalistlerinin kontrolünde ve yönlendirmeleri altında gerçekleştiği ve burjuva demokrasisinin esamesinin dahi okunmadığı, faşist karakteri gereği yasalasma sürecinde halkın demokratik katılımının yollarının oldukça sınırlı olduğu ve bu sınırlı alanların da kapatıldığı, bilinçlerin farklı yollara yönlendirildiği gerçektir. Hatırlanacağı üzere TCK üzerine yapılan tartışmalar da halkın katılımının sınırlı "zina suç mudur, olmalı mıdır?"'ın ötesine taşmamış, "akademik" diyebileceğimiz tartışmalar biçimsel meseleler sınırları dahilinde kalmıştı, daha doğrusu bu sınırlar içerisinde tartışmaya izin verilmişti. Yeni TCK'nın daha demokratik olduğunun ölçütü olarak kişilere karşı işlenen suçların devlete karşı işlenen suçlardan kanundaki sınırlamaya göre daha önce gelmesi ve Uluslararası Suçlar başlığı altında Soykırım ve İnsanlığa Karşı Suçlar'ın düzenlenmesi gösteriliyordu. Bunu göstermek zorundaydılar çünkü bunun ötesinde ellerinde bir şey yoktu.

Tüm bu düzenlemelerin genel anlamda nedenlerini, aktörlerini ve yasalasma sürecini belirttikten sonra yasa maddelerini incelediğimizde önemli birkaç nokta göze çarpmaktadır. Bunlardan ilki yeni TCK ile getirilen cezalandırma artışlarıdır. Yeni düzenlemedeki birçok maddede geçen ceza miktarının alt sınırının, üst sınırının veya her ikisinin birden eski yasa dönemine göre artırıldığı görülüyor. Birkaç örnek vermek gerekirse eski yasa döneminde basit hırsızlığın

cezası 6 aydan 3 yıla kadar hapisken yeni yasayla bu 1 yıldan 3 yıla kadar haptir ve genelde hakimlerin alt sınırdan caza verdikleri hesaba katılırsa cezanın 2 katına çıkardığı görülecektir, yine kasıtlı adam öldürme suçunun cezası eski yasada 24 seneden 30 seneye kadar ağır hapis cezası iken yeni yasayla bu müebbet hapis cezası olmuştur. Bu ceza oranlarındaki artışlar Devletin Güvenliğine karşı işlenen suçlarda, Anayasal Düzene karşı işlenen suçlarda pek görünmüyor çünkü hemen hemen hepsinin cezası en üst sınır olan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıydı zaten yani burada artış yapmalarına olanak yoktu. Bu örnekler artırılabilir fakat gerek görmüyoruz. Mevcut iktidar cezelerdeki bu artışlarla bu suçların işlenmesini önleyecek ya da azaltacak olacağı bakışına sahip olsakı bu suç ve ceza arasındaki ilişkiden, suçun sebeplerinden, cezanın amacından, suçun ortaya çıkmasına neden olan ekonomik, siyasi, kültürel tüm nedenlerden uzaktır ve dolayısıyla boş bir çabadan öte

bir şey değildir. Yani cezaları artırarak suç önlenmez, suçta meydana getiren sebeplerin ortadan kaldırılması gerekir. Fakat bu ekonomik, siyasi, kültürel, eğitsel vs. nedenleri yaratan, yani bu suçlardan, egemen sınıflardan bunu beklemek hiç de gerçekçi olmaz bunu yapabilecek olan halkın iktidarının ta kondisidir.

Yine TCK'da eski yasada olmayan yeni suç tiplerinin eklendiğini belirtmek gerekir. Basın yoluyla işlenen suçların kapsamının genişletilmesi yine ifade özgürlüğünün sınırlarının daraltılmasına bir örnektir. Yeni CMK ile ve buna uygun çıkarılan yönetmeliklerle polislin yetkilerinin artırılması diğer önemli bir noktadır. İnfaz Kanununun birçok hükmüyle birlikte hapis cezasının "özgürlükten yoksun bırakmadan" ibaret olma özelliği çığnenerak ceza içinde ceza uygulaması öngörülmüştür. Özellikle siyasi mahkumlara dayatılan tektipleştirme, teslim alma, kişiliksizleştirme, terörün saldırılarının arkasında, bu insanların iyileştirilmesi gereken

hasta olarak kabul edilmesi görüşü yatmaktadır. Bu bakış açısı mevcut iktidarın farklı görüş ve düşünceler karşısındaki konumlanışının "teslim al ve yok et" olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Yine infaz hukukundaki değişikliklerle hem adli hem de siyasi mahkumların aldıkları cezaların infaz süreleri arttırılmıştır. Tüm bu saldırıların önemli adımlarından birisini de yeni Terörle Mücadele Yasası oluşturmaktadır. En demokratik hak arama taleplerinin dahi bu yasa kapsamındaki maddelerle cezalandırmaya tabi tutulması ve böylece toplumun büyük bir çoğunluğunun korkutma ve yıldırma ile teslim alınmaya çalışıldığı açıktır.

Bahsettiğimiz tüm bu cezaların sertleştirilmesi, daha baskıcı ve otoriter bir ceza infaz sürecinin işletilmesi, suç, mahkum ve cezaevleri sayılarındaki artış, mevcut iktidarı düşünce veya eylemleriyle eleştirmenin "terör" kapsamında değerlendirilmesine sebep olan yasal düzenlemeler vs. sadece ülkemizde değil, küreselleşme sürecinde ceza hukukunun-sisteminin en belirgin yansımaları olduğu için her ülkede farklı düzeylerde olsa da gözlemlenmektedir. Fakat sınırsal çalışmaların daha yoğun yaşandığı ve devrimlerin fırtına merkezleri olarak belirleyebileceğimiz Latin Amerika, Afrika ve Asya ülkelerinde daha sert ve hızlı bir şekilde uygulamaya konduğunu ve tüm bu düzenlemelerin bu ülkeler üzerinde hakim olan AB veya ABD emperyalistlerinin doğrudan kontrolü altında gerçekleştirildiğini de belirtmek gerekir.

-DEVAM EDECEK-

Emperyalizmin yalanlar sarmalı

Nükleer santraller

ve

Munzur barajlar projesi

"İnsan toplumuyla doğa arasındaki ilişki her zaman problemlidir. Ekseri insan toplumunun kendini üretmesi, doğanın kendini yenilemesi gereğiyle çatışır. İnsan toplumları kendilerini yeniden üretme sürecinde çevreye sürekli zarar vermiştir, oysa kapitalist üretimin dünyanın en öcra köselerine kadar her şeyi etkilediği, toplumsal ve doğal yaşamın her vechesini sömürgeleştirdiği, dejanere etmediği tek bir gözenek bırakmadığı "küreselleşme çağında" artık durum farklıdır. Kapitalizmin toplumsal ve ekolojik kötülükleri de küreselleşmiş durumdadır.

Bu gün karşı karşıya olduğumuz durum Kristof Kolomb'un lanetli macerasıyla başlayan sürecin sonudur. 1492, sadece insanlığın değil doğanın tarihi bakımından da kırılma noktasıdır. O günden bu yana burjuva uygarlığı sadece insanı kirletmekle kalmıyor, insanın kirlenmesine doğanın kirlenmesi de eşlik ediyor ve doğa tahribatı her türlü yaşamı tehdit

eder boyutlara ulaşıyor." (Oğın'dan Çıkmış Bir Dünya-Fikret Başkaya-Özgür üniversite yay.)

Kapitalizm bir yandan insanlığı ilerletmiş ancak öte yandan bu ilerleme, insanlık için gitgide büyük bedellere mal olmuştur. Böyle olduğu ölçüde o gerilemiş ve insanlık için katlanılmaz bir nitelik kazanmıştır. Kapitalizmin temel özelliği olan kar dürtüsü ve rekabet, özü gereği çevresel-ekolojik kaygılara düşmandır. Bu nokta ekolojik sorunların anlaşılmasında temel başlangıç noktasıdır. Hiç abartmadan şunu söyleyebiliriz ki bunu anlamayan çevre sorununun doğasını anlayamaz.

Kapitalizmin ekolojik sorunlar karşısındaki tavrının son zamanlardaki bazı örnekleri yeteri kadar aydınlatıcıdır. Bir yandan büyük çaplı ekolojik tehlikelere ikiyüzlüce dikkat çekilmekte ve tüm dünya toplumuna ekolojik duyarlılık poz verilmekte; ama öte yandan aynı yıkıcı üretim faaliyeti tüm hızıyla

devam etmektedir.

Yalanlar sarmalıyla örülmüş emperyalizmin "çevre duyarlılığına" bir yolculuk:

*Su kuşları yaşam ortamı olarak uluslararası öneme sahip sulak alanlar sözleşmesi (1971-Ramsar); sulak alanların, bitki ve hayvan topluluklarının korunacağını güvence altına almaktadır.

*Birleşmiş Milletler insan çevresi konferansı Stockholm Deklarasyonu (1972); doğal hayatın korunması, yenilenebilir kaynakların korunması, toksik ve diğer maddelerin dışarı, nükleer silahlara karşı doğanın korunmasını içermektedir.

*Dünya kültürel ve doğal mirasının korunmasına dair sözleşme (1972-Paris); kültürel ve doğal mirasının korunması zorunluluğunu belirtmiştir.

*Avrupa'nın yaban hayatı ve yaşam ortamını koruma sözleşmesi (1979-Berlin); risk altındaki türleri koruma altına almıştır.

*Biyolojik çeşitlilik sözleşmesi (1992-Rio); biyolojik çeşitliliğin korunması, biyolojik kaynakların muhafazası, ekosistemin korunması, canlıların yaşam ortamlarının korunması kararlarını almıştır.

*Arkeolojik mirasın korunmasına ilişkin Avrupa sözleşmesi (1992-Malta); her devlet kendi ülkesindeki arkeolojik mirasın bir envanterini yapmak; arkeolojik miras öğelerinin yasadışı çıkarılmasını ve yer değiştirmesini önlemek; arkeolojik araştırma ve korumalara finansman sağlamak zorundadır.

*1970'li yıllardan itibaren doğal kaynakların düzenli kullanımı çevre kalitesinin korunması gibi çevresel düzenleme konularında çeşitli gelişmeler oldu. ÇED (Çevre Etki Değerlendirmesi) ilkesi yasal uygulamaya kondu. ÇED, bir projenin hazırlanmasında ekonomik ve teknolojik unsurların yanında planlanan aktivitenin, projenin gerçekleştirilmesi ve daha sonraki işleme aşamalarında çevreye yapacağı her türlü etkinin olası sonuçlarının önceden kestirilmesi işlemidir. ÇED'i ilk yasalastıran ülke ABD'dir. ÇED, Türkiye'de de 1983'te yürür-

lüğe giren çevre koruma kanunu ile uygulamaya konulmuştur.

Kulağa hoş gelen bu ifadeler emperyalistlerin taktıkları meskelerden başka bir anlam ifade etmiyor. Çevrenin hızla felakete sürüklenmesi, emperyalistlerin bitmez tükenmez kar hirsinin karşısında önem arz etmiyor.

Gerçeğin yeni halkaları: Nükleer santraller

Yaklaşık yarım asır önce New Mexico Çölü'nde Alamogon-da'da yapılan ilk ciddi nükleer deneme, korkunç bir başarı sağlanmış ve bombayı imal edenleri bile öfkütmüştü. Ne gördüğü sorulan bir fizikçi şu yanıtı veriyordu. "Tam olarak bir şey söyleyemem; ama bundan böyle doğal ölüm beklemeyin..."

Kırk yıl önce nükleer dünyayı kurtaracaktı, bugün "dünya nükleer beladan kurtulmaya" çalışıyor...

Turizm bakanı Atilla Koç, "Sinop'un da bir şansı. Oraya da nükleer enerji koyacağız. Nükleer enerji ile turizm olur mu demeyin. Bal gibi olur. Ben neye bal gibi olur

dediysem, bal gibi olmuştur" derken; CHP Sinop Milletvekili Engin Altay, "Sinoplu kesinlikle bu santrali istemiyor. Yanlış bir proje. Otuz beş yıldır ülkenin üzerinde bu olta sallanıyordu. Hiçbir hükümet takılmamıştı, bugünkü hükümet oltaı kapı. Bunun arkasında Sinop'un yararı yoktur. Peki ne var? AKP'lerin ihale paylaşımı, rant paylaşımı var. Büyük bir pasta ve bu pastadan pay kapma yarış var" dedi. "Meclis" içindeki klik çatışmalarıyla kendini gösteren bu atışma bir çok şeye ışık tutuyor. CHP "milletvekili" AKP'nin piyon olduğu rant paylaşımına dikkat çekerken kendilerinin de parçası oldukları sistemin bu pislikleri ürettiğinin üstünü örtüyor. Sorun o veya bu hükümetin "eksikliği" değil, sistem sorunudur. Yarı sömürge bir ülkenin emperyalistlerin "doğa hassasiyeti" çerçevesindeki adımlarına tanık oluyoruz.

Kırk yıl önce, 'sayaçsız, bedava elektrik', 'sonsuz elektrik' olarak lanse edilen ve bütün dünyayı kaplayacağı varsayılan nükleer santrallerden, bugün hızlı bir kaçış var. 1974 yılında Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın (IAEA)

hazırladığı bir rapora göre; 2000 yılında dünyada dört bin beş yüz adet nükleer santral olacaktı. Oysa şuan itibarıyla dünyada toplam dört yüz kırk dört nükleer santral mevcut. Görülüyor ki nükleer sektör ile nükleer enerji taraftarları için tam on misli bir yanlış ve büyük bir hayal kırıklığı oldu.

TAEK (Türkiye Atom Enerjisi Kurumu) eski başkanı ve aynı zamanda ihale şartnamesini hazırlayanlardan Prof. Dr. Nejat Aybers'in, otuz dört yıl önce yazdığı 'bilimsel öngörüsüne göre;' Netice olarak hangi şekilde olursa olsun, 1977 senesinden itibaren kendini gösterecek enerji açığımızı, nükleer santral kurmak suretiyle kapatmak lüzumu hasil olacaktır(Türkiye'de Genel Enerji Tüketimi ve Nükleer Enerji, EİE Yayınları, 1966). Karanlıkta kalacağız korkutmalarıyla, nükleer santralleri 'zoruolu ve tek çözüm' olarak sunan akademisyenlerini, teknokratların ve politikacıların ne kadar yanlış oldukları ortadadır, niyetleri de.

Nükleer sektörde yaşanan bu büyük yanlışın ve fiyaskonun nedenlerine gelince; ekonomik olarak tam bir başarısızlık yaşanması, atıkların nasıl bertaraf edileceğinin hala çözümsüz olması ve birçok ülkenin başına çok büyük belalar acması, normal işletme anında bile çevreye sızan ve işletmede çalışanlara da zarar veren radyasyon yayılımı, sıkça yaşanan ve milyonlarca kişiyi etkileyen nükleer kazalar, nükleer silahlanmayı ve uluslararası tehditleri artırması, uranyum yakıt işletmeciliğinin sorunları ve 2050'li yıllarda tükenecek olması, nükleer enerjiye karşı gelişen yurttaşlık bilinci, yeni, alternatif, temiz enerji kaynaklarının gelişmesi, enerji verimliliği, enerjinin etkin kullanımı gibi birçok ko-

nuyu sayabiliriz. Nükleer santrallere sahip olan ve halen kullanan ülkeler, yukarıdaki nedenlerden dolayı artık nükleer enerjiden vazgeçmiş, hatta bazıları ekonomik omru tamamlanmadan kapatma yoluna gitmişlerdir. Hızla yenilenebilir, alternatif enerji kaynaklarına, enerji verimliliğine, enerjinin etkin ve doğru kullanımına, tasarrufuna, az enerji kullanan yeni üretim teknolojilerine yönelmişlerdir.

Nükleer santraller çevreci, temiz, risksiz, ucuz, sorunsuz, tehlikesiz ise neden bunları satmaya çalışan ABD'de 1978 yılından, Almanya'da 1982 yılından, Kanada'da 1975 yılından itibaren yeni bir nükleer santral siparisi yok? Neden Fransa, 1997 yılından itibaren 2010 yılına kadar nükleer programını askıya aldı?

Birkaç yıl önce, gizlenen ve ortaya yeni çıkanları Monju kazası ve en son Eylül 1999'da yaşanan Japonya'nın en büyük nükleer kazası olan Tokaimura kazaları nedeniyle, Japonya halkı da nükleer santrallere karşı çıkmaya başladı. Japonya'da daha önceleri de 1996 yılında Maki kasabasına yapılmak istenen nükleer santral için referandumda halk 'hayır' demişti.

Kanada'da, 1997 yılında yirmi bir adet CANDU nükleer santralinden yedisi, ABD'li ve Kanada'lı uzmanlarca yapılan denetimlerde yetersiz, tehlikeli ve yönetim hatası bulunduğu için kapatıldı. Eğer kendi nükleer teknolojisini geliştiren bir ülke, kendi ülkesine artık nükleer santral yapmıyor ve var olanları sağlıklı olarak işletemiyorsa, nasıl olur da bizim gibi bir ülkeye nükleer santral satıp, garanti verebiliyor? Yalnızca ABD'de yız on altı, Kanada'da on nükleer santral siparişinden vazgeçildi. Avusturya'da yapımı 1978 yılında biten

Zwentendorf Nükleer Santrali, referandum sonucu hiç çalıştırılmadan kapatıldı. Filipinler'de Marcos zamanında bitirilen Bataan Nükleer Santrali, yapılan binlerce mühendislik hatası ve güvenlik nedeniyle işletmeye alınmadı. İsveç, 1990 yılında yapılan referandum sonucunda 2010 yılında, elektriğinin % 46'sını elde ettiği tüm nükleer santrallerini kapatma kararı aldı ve bu yıl ilk santralını sökmeye başlayacak. İtalya, 1987'de yapılan referandum sonucu, nükleer enerjiden vazgeçti ve nükleer santrallerini kapattı. Rusya, hala etkileri devam eden Çernobil faciasından sonra, daha önce planladığı onlarca santral projesini iptal etti. Çin, daha önce sipariş verdiği tüm nükleer santrallerini, Nisan 1999'da askıya aldı.

Nükleer Enerji Ajansı'nın 1997 yılında yayınladığı 'Nükleer Enerji Verileri' kitapçığına göre, mevcut ve bitirilemeyen nükleer santraller dışında, dünyada en son planlanan otuz bir adet nükleer santralden yirmisi Japonya, sekizi G.Kore, biri Macaristan ve ikisi Türkiye olarak gözüküyordu (Recep Tayyip Erdoğan verdiği bir demecette bu sayıyı beş olarak ifade ediyor). Japonya, Eylül 1999'da meydana gelen Tokaimura kazasından sonra, yapımı süren iki adet dışında, yirmi adet santral planından vazgeçmek zorunda kaldı. Aynı şekilde Ekim 1999'da G.Kore'nin Wolsung Nükleer Santrali'nde de Japonya'dakine benzer bir kaza yaşanınca, G.Kore'de şimdilik bekleme sürecine girdi.

Nükleer santralleri otuz beş yıldır ülke gündeminde tutan, çok değişik niyetlere sahip çeşitli siyasi gruplar, uluslararası/ulusal çıkar loblileri, kurumlar ve kişiler bulunmakta. Nükleer santralleri kur-

durtmaya çalışanların büyük bir kısmı, ülkemizde başka teknoloji ve sistemlerde de geçerli olan maddi ve kisisel çıkarları için uğraşıyorlar. Tanesi dörtbeş milyar dolar civarında olan bu santrallerin, yerli işbirlikçilerine dağıtılacak komisyonu, promosyonu ve rüşveti çok büyük olacağı için [bu oranın %5-10 civarında olacağı söyleniyor, yani 250-400 milyon dolar civarında], nükleer santral peşinde koşan lobilerin esas dendi, bu büyük pazardan pay kapmak. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nda yapılan toplantıya, hükümet kanadından Devlet Bakanı ve Başmüzakereci Ali Babacan, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler ve Hazine Müsteşarı İbrahim Çanakçı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşarı Sami Demirbilek, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) Başkanı Okay Çakıroğlu katıldı. Özel sektör kanadından ise Koç, Sabancı, Zorlu, Enka, Çalık, Gema, Akkoc, Ak Enerji, Alarka, Tekfen, Doğuş, Gürış, Nuro, Habas, firmaları katıldı. Nükleer endüstrinin, lobilerin gözü, kulağı ve eli, ülkemize odaklanmış durumda. Hemen her konuda çifte standart uygulayan emperyalist-kapitalist ülkeler, kendi hakına neva görmedikleri nükleer santral konusunda da batmakta olan nükleer sektörlerini kurtarma adına, bizim gibi ülkeleri pazar olarak kullanıyor. Bu pazara açılmada emperyalistlerin yerli usakları, Sabancılar, Koçlar, Enkalar gerekli işlevi görüyor.

Örneğin Fransa, kendi ülkesindeki çimento fabrikalarını kapatıp, Türkiye'nin 'gururta' özelleştirdiği beş adet çimento fabrikasını satın aldı. Çimentoları Türkiye'den ithal ediyor ve bu fabrikaların kullandığı enerjileri üretebilmek için nükleer santral satın almaya çalışıyor. Böylelikle

hem nükleer santral pazarlıyor hem de temiz ve sorunsuz bir şekilde çimento sağlamış oluyor. Türkiye ise hem nükleer santrallerin parasını adıyor, bu arada bütün riskine katlanıyor, hem de çevreye büyük zarar veren bir üretim ürünü, ülkemizi kirletmek pahasına övünerek ihraç ediyor. Sonuçta pazarlanan yalnızca çimento değil insanlarımızın sağlığı, çocuklarımızın geleceği, doğamızı ve kaynaklarımızın kendisidir. Nihayetinde emperyalist-kapitalist ülkeler kendi ülkelerine zarar verebilecek işletmeleri sömürge-yarı sömürge ülkelerde kurdurarak kar elde etmeye devam ediyor. Bir taraftan da "doğayı ve çevreyi" koruma yasaları kabul ediyor. Ülkemizde yapılması planlanan bu santrallerin arkasında onlar var. Bakın başrolü kimler paylaşıyor: ABD, KANADA, ALMANYA. Uşak-Eşme'de siyanürlü altın arayan madenin arkasında kim var dersiniz? Aktörümüz yine aynı: KANADA! (Siyanürün zararlarını görmeye başladık bile 3 Temmuz'da iki bin Eşme'li içme suyuna karşı siyanürden dolayı zehirlendi.) Örnekleri çoğaltmak mümkün. Benzer şekilde sürekli sanayileşiyoruz diye övünülen; ama üzerinde bu yöntemlerle hiç düşünülmeyen, farkına varılmayan bir çok tesis var. Otomotiv, tekstil, kimya, demir çelik fabrikaları, dünyadaki en kirletici ve eski teknolojilere sahip olma unvanlarıyla "üretim" yapmaya devam ediyor.

Tuzla'da yaşanan kimyasal atık sorununu dahi kontrol edemeyen Türkiye nükleer atık problemini nasıl çözecek?

Dünya üzerinde halen otuz iki ülke nükleer enerji kullanıyor. Bu ülkelerde faaliyette olan dört yüz kırk dört nükleer santral, yılda toplam üç yüz tetmiş bin megawatt

elektrik enerjisi üretiyor. Bu rakam toplam dünya elektrik enerji üretiminin %18'ine eşit. Ancak santraller bu üretimi yaparken diğer yandan da her yıl toplam on iki bin ton nükleer atık üretiyor. Bu atıkların tamamı olarak nerede depolanacakları ise tam bir bilmece. Zira başta Avrupalı ülkeler olmak üzere birçok devlet kendi topraklarında nükleer atık depolamak istemiyor. Bunun nedeni ise nükleer atıkların etrafa yayılan radyasyonun çok ölümcül olması ve bir felaketin yaşanmaması için atıkların uzun yıllar büyük bir dikkatle saklanması gerektiği. Örneğin, nükleer atık içerisinde bulunan Plutonyum 239 adındaki izotopun yarı ömürünün yüzde 100'den yüzde 99'a düşmesi için yirmi dört bin dört yüz yıl geçmesi gerekiyor. Bu izotopun radyasyon yaymaması için ise toplam iki yüz doksan iki bin sekiz yüz yılın geçmesi gerekli.

Daha önce Akkuyu'da iptal ile sonuçlanan nükleer santral macerasında atıklar için adres olarak gösterilen Toroslar yeniden gündemde. Türkiye'nin bir nükleer santrale ihtiyacı olmadığını söyleyen, aynı zamanda nükleer mühendisi de olan Marmara Üniversitesi Enerji Anabilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Tanay Sıtkı Uyar, daha önce yaşanan nükleer santral ihale sürecini anımsatarak şöyle söylemişti: "O dönem Türkiye'de nükleer santral yapmak isteyen firmalar Toros Dağları bu iş için uygun diyorlardı. Şimdi de aynı şeyi söyleyecekler. Oysa halen dünyada sürekli depolamanın nasıl yapılacağına dair bir görüş birliği yok. Amerika nükleer atıklarını santrallerinin yanındaki soğutma havuzlarında halen bekliyor. Sürekli atık deposu için fikir birliğine varamadıkları için bu konu 2010 yılına er-

tefendi. Sürekli depoların başka bir ülkede toplanması konuşuluyor. Siz de bu olaya bulaştığımız zaman bedelini ödersiniz. Eğer olaya karışmak istemiyorsanız Beyoğlu'nun arka sokaklarında dolamazsınız. Türkiye kendi nükleer atıkları olduğu gibi başka ülkelerin atık deposu olma tehdidi altında da kalabilir."

Munzur barajlar projesi...

"Zambezi (Mozambik) nehri ailelerimiz için hayat kaynağı...O kadar cömert ki, sadece biz değil başka yerlerde yaşayanlar da onun nimetlerinden faydalanıyorlar. Biz onlara iyi komşular diye saygı duyuyoruz ve Cahora barajının önemini anlıyoruz. Fakat barajın yapıldığı son otuz yılda, nehir boyunca ve adalarda verimli alanları kaybettik. Geçim kaynağımız kamışlar yok oldu. Nehirdeki balık azaldı. Deltada, nehrin kolları kurudu. Bataklık ağaçları ve karides avcılığı tamamen tehlike altında."

Dersim'de yapılması planlanan barajların önüne geçilmezse bu tablo bize uzak değil. Söz konusu sekiz adet baraj, Türkiye'nin toplam enerji üretimini sadece binde dokuz oranında arttıracak. Barajlar projesi "enerji sıkıntısını" çözmekten ziyade, devletin Dersim'i insansızlaştırmaya dönük adımlarından biri olarak göze çarpmakta. Bu adımın dışında Munzur barajlar projesi gerçekleşirse doğaya söylesi zararları olacak;

*1971'de "milli park" ilan edilen kırk iki hektarlık alan yok olmayla karşı karşıya kalacak.

*Barajlar otuz-kırk yıl içinde ömrünü tamamladığında Munzur büyük bir bataklığa dönüşecek.

*İlin su potansiyelinin %37'sinin barajlarda toplanması halinde

iklim dengesi bozulacak

*Mercan, Pulümür ve Munzur vadileri göl haline gelecek, iklim dengesinin bozulmasıyla birlikte kışın kar yağışları azalacak. Böylece yer altı suları beslenemeyecek ve kaynaklar kuruyacak.

*Munzur dağlarında bilinen bin beş yüz on sekiz bitki türünün kırk uçu yalnızca Munzur'da bulunan türlerdir. Bu bitkilerin doğal ortamları bozulacak, bir çoğu yok olacaktır.

*Çengelboynuzlu ve bezuvar keçisi, ur kəkliği ve yalnızca Munzur'da yaşayan kırmızı pullu alabalık yok olacak.

*Altmıştan fazla köy, sular altında kalacak. Toplam seksen dört köy zorunlu olarak göç edecek.

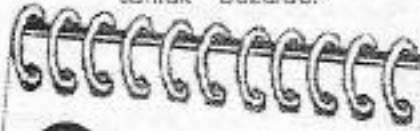
*Munzur'da arkeolojik incelemeler yapılmadan tarih sular altında kalacak.

Munzur barajlar projesi doğaya verilecek oranılmaz zararların dışında ağırlıklı olarak siyasi bir yönelimi barındıran bir adım. Bu adımdan emperyalistlerin ve onların yerli usaklarının doğaya olan hassasiyetlerini kestirmek güç değil. Munzur, sıradan bir baraj projesi değil. Dolayısıyla bu proje siyasi yönelimiyle birlikte ele alındığında gerçek rengi anlaşılabilir.

Barajların yarattığı tahribatlar saymakla bitirilemeyecek boyuttadır. Örneğin, dünyadaki besinin %12-16'sı barajlarda sulanan alanlardan elde ediliyor. Sulama, bölge halkına dumlu bir özellik gibi sunuluyor; ancak dünya genelinde büyük barajlarla sulanan toprakların %20'sinde tuzlanma ve çoraklaşma gerçekleşti.

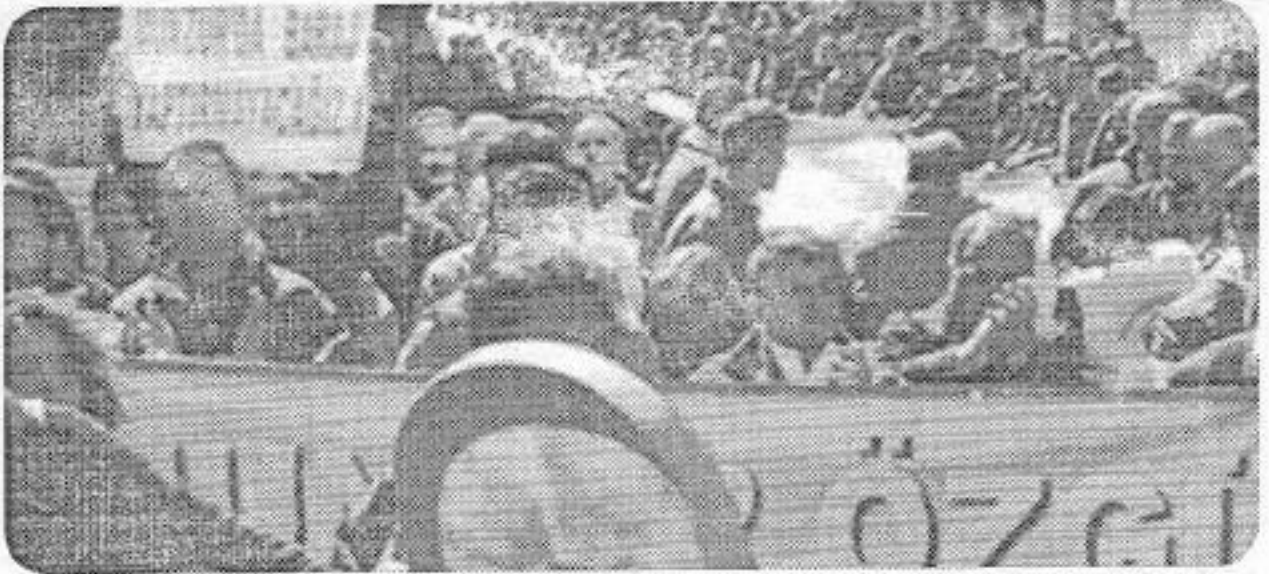
Barajlarda biriken su, büyük oranda tuz içeriyor. Bu suların araziye geniş çapta yayılması, buharlaşmanın da etkisiyle aşırı miktarda tuzun toprakta kalmasına neden oluyor. Fırat nehrinin sularıyla yapılan sulamalarda bir hektar toprakta bin yüz kilogram tuz kaldığı tahmin ediliyor. Barajlar sonucunda meydana gelen tuzlanma ve çoraklaşma oranı, Özbekistan'da %60, Türkmenistan'da %80 olarak tespit edildi. Dünyanın en büyük sulama barajı olan TARBELA barajıyla sulanan on beş milyon hektar alanın %40'ı ciddi boyutlarda tuzlanmış, tarımsal üretim azalmıştır.

Birleşmiş Milletlere ait 2003 tarihli "Dünya Su Gelişim Raporuna" göre dünyanın en büyük iki yüz yirmi yedi nehrinin %60'ında barajlar ve türevleri dolayısıyla doğal bütünlük bozuldu.

✓ Dünyadaki tatlı su balığı türlerinin %20'si tükenmiş durumda. Atatürk barajı gölünde su tutulmadan önce Fırat nehrinde yaşayan, van-tuzlu balık, maya balığı ve bıyıklı balık türleri yok oldu.

Fazla söze ne hacet. Yaşanan pratikler "Munzur Barajlar Projesinin" amacını ortaya koyuyor. Dersim bu projeye yok edilmek isteniyor. Yok edilmek istenen sadece doğa değil Dersim'in yüz yıllardır sömürüye, zulme boyun eğmeyen isyankar yapısıdır.

Bu durum tatlı su kaynaklarının artma ve korunmasında hayati öneme sahip ekosistemlere zarar vardı. Zamanında dünyanın en büyük barajı olan Nil nehri üzerindeki, ASSUAN artık çözülmesi mümkün olmayan ve ekonomik zararı son derece yüksek sorunlar doğurdu. Baraj nedeniyle Nil nehrinin taşıdığı tortularla beslenen kıyılar asındı, basın maddesi bulamayan Akdeniz'in, ekonomik değere sahip balık stokları büyük ölçüde azaldı.

Özellikle su kaynakları sınırlı olan kapalı havzalardaki akarsular da inşa edilen barajlar, suyu havzanın irtifası yüksek noktalarında tutarak havzanın aşağı kesimlerine olan su akışını azaltıyor. Bu durumda, havzanın orta kesimindeki yer altı suları, aşırı derecede azalıyor ve bazı durumlarda havzalardaki göller tümüyle kuruyor. Konya ovasında yer altı suyu neredeyse tükenmiş ve kuraklık yaşanmakta. Sultan Sazlığı, kendisini besleyen akarsudaki barajlar nedeniyle tümüyle yok olmuş bir sulak alan.

Dünyadaki tatlı su balığı türlerinin %20'si tükenmiş durumda. Ataturk barajı gölünde su tutulmadan önce Fırat nehrinde yaşa-

yan, vantuzlu balık, maya balığı ve bıyıklı balık türleri yok oldu.

Yaşanan pratikler "Munzur Barajlar Projesinin" amacını ortaya koyuyor. Dersim bu projeye yok edilmek isteniyor. Yok edilmek istenen sadece doğa değil Dersim'in yüz yıllardır sömürüye, zulme boyun eğmeyen isyankar yapısıdır. Hal böyleyken ülkemizde ve dünyada böylesi projeleri hayata geçirmenin nedenlerini doğru okumak gerekiyor. Devlet tarafından Sinop ve Dersim'de atılmaya çalışılan adımlar basit "çevre sorunları" olarak değerlendirilemez. Ortaya koyduğumuz ilişkiler sarmalında yaşanan sorunların siyasi-ekonomik-çevresel bir çok etmenle içi içe geliştiğini ifade ettik. Baskın çıkan yön emperyalist-kapitalist ülkelerin kar hırslandır. Bunun en yakıcı örneklerinden birisini de Fırtına Vadisi oluşturuyor. Daha önce Rio Sözleşmesi'ne göre vadi, dünyada "koruma" altına alınan iki yüz ekolojik bölgeden biriydi. Vadi'deki dereler, dünyada yalnızca burada ve Kanada'da bir nehirde bulunan deniz alması balığının üreme alanı. Vadi'deki derelerde, sulak ortamlarda varlığını sürdüren binlerce canlı türü bulun-

yor. Bölge, ender görülen yaşlı ormanlara sahip. Türkiye bitki türlerinin yüzde 28'i sadece Fırtına Vadisi'nde bulunuyor. Bütün bunlara rağmen bin bir ayıpla, Karayolları 10. Bölge Müdürlüğü, daha önce Çamlihemşin yolu için açılan ve sit kapsamında olduğu için kapatılan taşocağını, heyelan çalışması yapacakları gerekçesiyle yeniden işletmeye açtı. Şimdi ise bu taşocağı dolgu malzemesi ve micr üretiliyor. Sonuç yine aynı. Bir tarafta tahrip edilen doğa ve yok olmaya yüz tutan türler diğer tarafta ise kasaları dolduran "işletmeler". Burjuvazi her adımını uluslararası anlaşmalarla kılıflandırmaktadır. Oysa ki uluslararası geçerlilik hakkına sahip olan, sömürünün boyutu ve emperyalistiennin bu peşadan aldıkları paydır. Dolayısıyla çevre sorunlarına karşı yaklaşımlarda da emperyalizmi hedef almayan, onu merkeze oturtmayan her adımın ayakları havadadır ve yenilmeye mahkumdur. Emperyalizm alt edilmeden insanlığın kurtuluşu mümkün olmayacağı gibi doğanın kurtuluşu da mümkün değildir. Dolayısıyla "Munzur Barajlar Projesinin" kökleri de burarlarda aranmalıdır. □

Korku bir duygu halidir. Genel olarak da bu duyguyu, herhangi bir tehlikeye karşı organizmayı önceden uyaran bir alarm sistemi olarak düşünebiliriz. Ancak bu sistemin oluşumunu belirleyen içsel ve dışsal faktörler korkunun da boyutunu belirlemektedir. Doğuştan gelen korkular, hayvansal boyutumuza hitap eder ve daha çok da ölüm korkusuyla karşı karşıya getiren ani olaylardır.

KAPİTALİZMİN KONTROL İDEOLOJİSİ OLARAK KORKU KÜLTÜRÜ

Bünyemiz dünyasının egemen kültürünün en önemlilerinden biri de korkudur. Korku ile yaşamak, artık doğal hayatın bir parçası haline getirilmiştir. Doğal yönden kaynaklanan korkulardan, sosyalleşme sürecinde inşa edilen/öğrenilen korkulara kadar her bir korku duygusu, sistemin sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel ya da bireysel boyutlarından ya birine ya da bütününde mutlaka bir yer bulmakta ve ya bir anlam kazanmaktadır. Çünkü sistemin devamlılığı için toplumun

korku ile kontrolü, diğer ideolojik araçlar ile kontrolünden hem daha kolay hem daha etkilidir. Bu yüzden korku üzerine birkaç belirlemede bulunmakta fayda vardır.

KORKUNUN PSİKOLOJİK TEMELLERİ

İnsan sosyal bir hayvandır ve bundan dolayı da diğer türlerden farklılaşan yönleri vardır. Paylaşmaya, üretmeye/emeğe dayalı insan birlikteliği olarak ifade edilen "socius"un riteliğini açıklamak sosyolojinin konusu iken; insanların "niçin"

bir arada durma ihtiyacı hissettiği ise psikolojinin/sosyal psikolojinin konusu olmuştur. Korkunun hem bireysel-kişilik özelliklerinden hem de toplumsal koşullar ve şartlanmalardan dolayı kökenleri vardır.

Korku bir duygu halidir. Genel olarak da bu duyguyu, herhangi bir tehlikeye karşı organizmayı önceden uyaran bir alarm sistemi olarak düşünebiliriz. Ancak bu sistemin oluşumunu belirleyen içsel ve dışsal faktörler korkunun da boyutunu belirlemektedir. Doğuştan

tan gelen korkular, havyansal boyutumuza hitap eder ve daha çok da ölüm korkusuyla karşı karşıya getiren ani olaylardır. Patlama sesi, kazalar gibi.

Amerikalı psikolog Watson, yeni doğmuş bebeklerde yapmış olduğu gözlemlerde, bebeklerin ilk günden itibaren bir dizi belli uyumlara korkuyla tepki verdiğini tespit etmiştir. Yüksek sesler, her türlü acı veya ani acizlik (mesela; bebeğin yastığı beklenmedik anda yana kaydırsa) bebekler her safesinde belirgin bir şekilde korku tepkileri göstermişlerdir (Hennenhof, Heil, 2004:43). Watson'un bu gözlemleri de doğuştan korkulara örnektir. Ancak bizim üzerinde duracağımız korkular daha çok toplumsal alandan beslenen korkular olacaktır.

TOPLUMSALLIK VE KORKU

Toplumsallık, insanı insan yapan özelliklerin kullanımı ile doğaya karşı verilen mücadeleden ve emekle ürettiği değerlerin kullanımından paylaşımına ve onun kavgasına kadar uzun süreli evrim sürecinde şekillenen bir ilişki biçimidir. İnsan birikteliğinin temelinde "toplumsal emek" vardır. Emek, toplumsallığın mayesidir. Emegin evrimsel olarak farklı biçimleniş, farklı toplumsal tipler yaratmıştır. İnsanların "niçin" toplumsallığı yaşadığına ilişkin olarak, gerek yaşanan bu evrimsel sürecin faktörleri belirleyici olmuş; gerekse içgüdü, doğuştan belirleyiciler, öğrenme, ihtiyaçların doyurulması gibi birinci dereceden ve korku gibi ikinci dereceden faktörler etkili olmuştur.

İçgüdüsel açıdan toplumsallığın genetik olarak kontrol edildiğine yönelik açıklamalar, bir nebze haklılık

taşısa da bunun ispatlanabilir ya da deneylebilir olma koşulunun sınırlı olması ve diğer faktörlerin çeşitliliği tek bir açıklama türü olmayacağına göstermiştir. İnsanın doğuştan itibaren ve özellikle de bebeklik çağında yalnız başına hayatta kalması, hemen hemen olanaksızdır. Bu bizi, diğer canlılardan ayıran en önemli yönlerden biridir. İnsan yavrusu uzun bir süre kesinlikle çaresizdir ve korunmaya muhtaçtır. Yiyecek ve korunma ihtiyacında ana-babaya duyulan bağımlılık, birçok yıl başkalarıyla da birlikte yaşamaya itmektedir. Bu ilk yıllardaki çaresizlik ve bağımlılık ile buna gösterilen tepkiler, bireyin kişilik ve ahlak yapısını etkilemektedir.

Sosyalizasyon sürecinin ilk aşaması olan ailenin ve çevrenin otoriterlik örüntüsünde, çocuğun tehdit ve cezayla belli davranış kalıplarına itilmesi, suçluluk duyma, korkma duygusunu ve buna bağlı olarak da "boyun eğme", "itaat etme" gibi bağımlı kişilik tipleri meydana getirir. Toplumsal normlar ile bireysel talepler arasındaki bu çelişki içinde bulunduğu çevre, bir köprü vazifesi görür. Anne-babadan devralınan cezalandırılma korkusu, toplumsal alana kaydıka ailedeki iktidar yerine daha büyük sosyal egemenlerin normları devreye girer. Hukuk, gelenek, görenek, örf ve adetler gibi mekanizmalar bu itibarla vardır. Dolayısıyla bireyin korkuya açık olma potansiyelini, bu köprüyü kuran mekanizmaların işleyiş biçimi şekillendirir.

İnsanlar öğrenerek de

toplumsallığı edinebilirler. Yiyecek, sevgi ve korunma gibi gereksinimler için çocuk başkalarına bağımlıdır ve bu temel gereksinimlerden binnin bir başkası tarafından her doyurulduğunda çocuk bir şey öğrenir. Başka insanlarla olduğu anda ödüllendirmenin pekiştirilmesi, başka insanları arayıp bulma ve böylelikle de onlara yaklaşma, birlikte olma yollarını öğrenmiş olur (Freedman, Sears, Carlsmith; 1988:68-70). Gereksinimleri doyurulması da toplumsallığa etki eder. Yalnızlığın giderilmesi, cinsellik ihtiyacı, sosyal yönden tatmin, kendini ifade etme isteği, kendini gerçekleştirebilme isteği, ait olma isteği gibi çok çeşitli gereksinimler de toplumsallığın gerekçelerinden sayılabilir.

Toplumsallık ile korku arasında yakından bir ilişki vardır. Korku, toplumsallığın özgül nedenleri arasında yer alır. İlk olarak 1959 yılında

————— Sosyalizasyon sürecinin ilk aşaması olan ailenin ve çevrenin otoriterlik örüntüsünde, çocuğun tehdit ve cezayla belli davranış kalıplarına itilmesi, suçluluk duyma, korkma duygusunu ve buna bağlı olarak da "boyun eğme", "itaat etme" gibi bağımlı kişilik tipleri meydana getirir. Toplumsal normlar ile bireysel talepler arasındaki bu çelişki içinde bulunduğu çevre, bir köprü vazifesi görür —————

sosyal psikolog Stanley Schachter tarafından yapılan gözlem ve deneylerden denence çıkarılmıştır: "Korku duygusu yüksek insanlar, korku duygusu düşük olanlardan daha toplumsaldırlar". Korku duygusuna sahip bir kişinin, daha fazla toplumsallık göstermesindeki amaç, korkuyu azaltma ihtiyacıdır. Bununla birlikte Schachter'a göre doğum sırası da toplumsallıkta etkilidir. Korktukları zaman ilk doğanlar ikinci sırada doğanlardan, onlar da üçüncü sıradakilerden daha fazla toplumsaldır ve bu durum böyle devam etmektedir. Korku duygusunun toplumsallığı arttırmada bir diğer etken ise toplumsal karşılaştırma ihtiyacıdır. Toplumsal karşılaştırma kuramlarına göre insanlar, ne hissettiklerini konusunda bir belirsizlik içerisindedirler ve kendi duygularını başkalarınınkilerle karşılaştırmak için toplumsal ilişkilere başvururlar (Freedman, Sears, Carlsmith; 1998:80-83). İnsanlar, genellikle kendilerine benzer olanlarla kendilerini karşılaştırıp; değerlendirme eğilimindedirler. Bunu yapmalarının altındaki amaç, belirsizlikten kaynaklı korkuyu yenme ihtiyacıdır.

Korku ile kaygı arasında da farklar vardır. Freud, gerçekçi bir tehlike kaynağından oluşan duyguya korku; gerçek bir tehlike bulunmadığı zamanlarda oluşan duyguya da kaygı adını verir. Freud'a göre, kaygı insanların kendilerinde bulunan fakat varlığı kabul edilemez bilincaltı arzularından -cinsellik, sadizm ya da başka türlü- kaynaklanır. Gizli ya da kabul edilemez duygulara neden olan uyarılar kaygıya yol açar. Bunlarla birlikte kaygı ile korku arasındaki en temel fark ise, kaygı toplumsallığı azaltırken,

korkunun toplumsallığı arttırdığıdır (Freedman, Sears, Carlsmith; 1998:77). Örneğin, eşcinsel biri, değer eşcinsel kimliğine uygun duygularının farkına vardığında ve bunların toplum tarafından normal karşılanmayacağını düşündüğünde kaygıya kapılabilir ve asosyalleşebilir. Diğer taraftan örneğin; başan korkusu yaşayan biri daha fazla toplumsallaşarak bunu çeşitli şekillerde giderebilir.

Korku, aynı zamanda öğrenilmiş bir duygudur. Davranışçı psikologlardan Pavlov'un klasik koşullanma ile ilgili yaptığı deneyin bir benzerini Amerikalı psikolog Watson yapmıştır. Watson, küçük çocuk Albert'a önce bir beyaz fare göstermiş, Albert ise fareyi bir arkadaş gibi severek onunla oyun oynamaya başlamıştır. Ancak Watson, Albert fare ile oynarken korkunç bir gürültü sesi vermiş ve çocuk bundan sonra derece urkmıştır. Önceden nötr olan fare uyarımı, her verildiği anda gürültü verilerek bu durum pekiştirilmiştir. Albert, böylelikle gürültünün kaynağını fareye bağlamıştır ve ondan korkmaya başlamıştır. Bir süre sonra Albert sadece o fareden değil, beyaz olan bütün hayvanlardan korkarak bu durumu genelleştirmiştir. Bu deney fobilerin şartlanmış korku tepkileri olduğunu ispatlaması bakımından önemlidir.

Korkunun şartlanması ile oluşan bilgi, diğer bilgilerden her zaman daha kalıcı olmuştur. Birinin kendi yaşantısında hem öğrenerek, sistemin ideolojik araçları tarafından, hem de öğretilerek oluşturulan bu şartlandırma öyle bir noktaya varılmıştır ki artık birey, bir korku nesnesi haline gelmiştir. Psi-

kolojik öğelerden sosyolojik alana kaydığımızda, korkunun toplumsal hayattaki kullanımı rolüne ilişkin önemli ipuçları da yakalamış oluruz. Buna korku kültürü diyeceğiz.

KORKU KÜLTÜRÜ VE TOPLUMSAL KONTROL

Korkuyu egemenlik ilişkileri bağlamında ele aldığımızda merceği ilk dizeceğimiz yer dilin kullanımına ilişkin olmalıdır. Zira, dil de bir iktidar ilişkisi içermektedir. Dil, egemenler için öyle bir şartlandırma aracı haline gelir ki toplum bu şartlandırmanın getirdiği korku kültürü ile kontrol edilmeye ve yönlendirilmeye başlanır.

Gündelik hayatta dilin ya da bazı önemli sözcüklerin toplumsal belleğe kodlanmasıyla ilgili öyle şartlandırmalar oluşturulur ki zihin o kelimeleri her duyduğunda korku, nefret gibi olumsuz duygular geliştirebilir. Örneğin "sosyalizm" kelimesi, olumlu değerler içermesi bakımından ilk aşıdan korku yaratmaz insanlarda; hatta sempattir. Ancak "sosyalizm" kelimesinin yanına "tehlike" kelimesi eklenirse ya da halka karşı her politik söylemde "kızıl tehlike sosyalizm" denilirse, o zaman bir şartlandırma oluşur. Zamanla "sosyalizm", kendi başına bir uyarıma dönüşür (Hennenhofer, Heil, 2004:60). ABD'nin uzun yıllar komünizm karşıtlığını din ve kontrol ideolojisi olarak kullanması ve bizde de yine bugün olduğu gibi ve özellikle de 1970'li yıllardaki devrimci yükselişe yönelik iktidar söylemlerinin, hep iktidarın şartlandırma yolu ile korkuyu yayma amacını taşıması olmasından kaynaklanır. Örneğin "örgüt" kelimesinin yanına "terörist" kelimesinin eklenmesi veyahut

"genile" demek yerine "terörist" kelimesinin kullanılması, hep şartlandırma kavramıdır ve bu kelimeler, kullananın o kelimelere yüklediği anlam bağlamına bağlıdır. Yani, iktidar güdümünde olan sözcüklerdir. Bâimin "sahta şartlandırma" dediği bu durumlar toplumsal hayatta o kadar etkilidir ki yabancılaşmış yığınlar bunun pek de farkında değillerdir. Herkesin bireysel olarak fobilerine yönelik arka plan korkuları vardır. Bunlar ilk etapta organizmayı pek fazla etkilemese de güçlü duygusal sarsıntı ya da yaşayışlarda faaliyete geçip; hayatımız güçlestirebilirler. Toplumsal hayatta dilin şartlandırılması ile oluşturulan korkuda -örneğin sosyalizm kelimesinde- insanlar o kelimedeki öyle korkmaya başlarlar ki bununla da yetinmeyip -izm ile biten bütün kelimeleri de genelleştirip onlardan korkabilirler. Bu böylelikle apolitikliğe kadar uzanıp gider. Çevremizde bunu yaşayan yığınla insan vardır ne yazık ki. Hatta buna yönelik ülkemizde öyle trajik-komik hikâyeler vardır ki inanılması bile güçtür. 70'li yıllarda ordunun da komünizm karşıtı bildinlerini dağıttığı ve genellikle de "anarşik/terörist" olarak yapılan nitelendirmeler, öyle bir noktaya varır ki insanlar bu "anarşik/terörist" insan dışı bir varlık olarak algılarlar. Anadolu'nun bir köyünde yakalanan bir devrimciyi köylünün merakla gidip gördükten sonra, şaşkınlıkla devrimcinin de insan olduğunu söylemesi acı bir anekdot, korku ile şartlandırmanın toplumsal hayatta kullanımına yönelik çok iyi bir örnektir.

KAPİTALİZMİN RİSK KÜLTÜRÜ

"Korkunun anlaşılabilmesi için,

hazın anlaşılması gerekir. Çünkü haz ve korku bir paranın iki yüzü gibidir." J. Krishnamurti (1895-1986)

Kapitalizm, toplumsal meşruiyetini sağlamlaştırmak için her dönemin karakterine uygun değerler yaratır. Bugünkü dünyada en önemli değerler-haz alma ve korku kültürüdür. Haz almanın daha doğrusu hedonizmin içine cinsellikten, tüketim alışkanlıklarına kadar akla gelebilecek bütün davranışlar sokulabilir. Korku kültürü ile insanın giderek çaresizleşen halinden, nakatındaki baskı ve dümlü sürekli korkutulmasından kaynaklı güvenlik ihtiyacının yüceltilmesine kadar birçok hayat damarları ortaya çıkmıştır/çıkanmıştır.

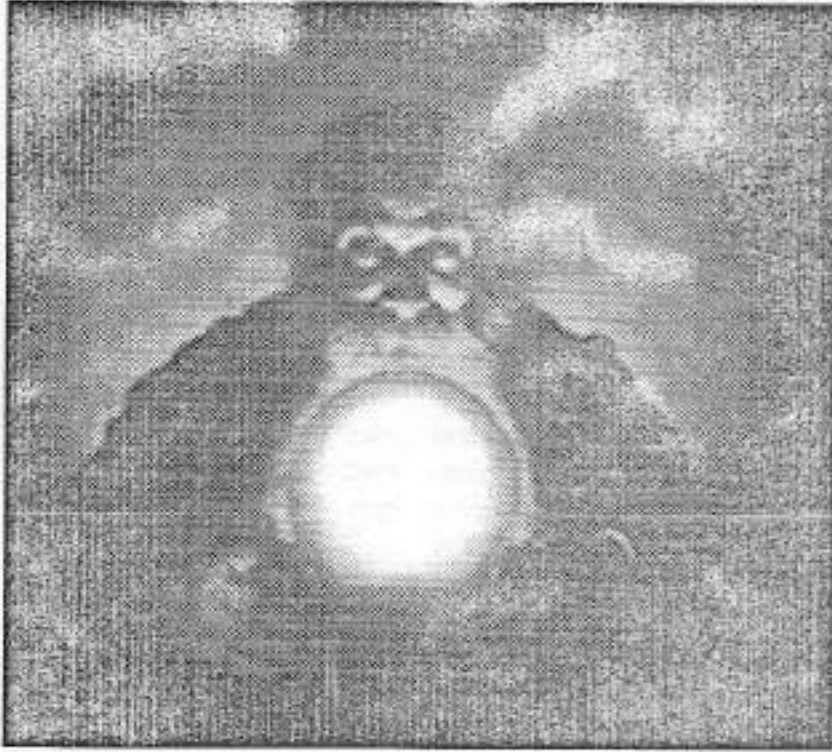
11 Eylül'den sonra iyice su yüzüne çıkan ABD toplumunun bir korku toplumu olarak yetiştirilmesi, kapitalist dünyada gıda tüketiminden kaynaklanan yeni korkular, dünya çapında ortaya çıkan AIDS, kuş gribi gibi ölümcül hastalıklar, savaşlar, işgaller, Avrupa'nın ortasında ortaya çıkan göçmen ayaklanmaları, protestolar ve daha bir dizi korku kültürünü besleyen olaylar yeni dünyanın anlam kodları haline geldiler. Bütün bunların sonucunda ortaya çıkan çaresizlik hal ve güvenlik ihtiyacı egemenlere toplumu kontrol etme imkânları vermekte ve bunun meşruluğunu sağlama gibi yanlıgılan da beraberinde getirmektedir.

GÜVENLİK İHTİYACI VE MUHAFAZAKARLIK

Kapitalist toplumda teknoloji ve tüketim biçimleri geliştikçe risk alma ya da risk altında yaşama bilinci de derinleşmeye başladı. Ekono-

mik hayatta risk altında olma artık bir sektör haline geldi. Sigortacılık, bu koşulların bir ürünüdür ve hala da gelişmeye müsattir. Gündelik hayatta güvenlik ilk olarak, ölüm korkusunda ve daha sonra da ekonomik ve diğer ilişki örüntülerinde kendini göstermektedir. Kıyamet senaryolarının her geçen gün artması, dinsel, metafizik açıdan buna açıklamaların getirilip dinin hala bir ihtiyaç olduğunun hissettirilmesi, mistisizm içeren televizyon programlarının yapılması, falcılığın giderek yaygınlaşması gibi insanı sürekli ölüm çaresizliği ile yüzleştiren etkinliklerin medya aracılığıyla giderek artırılması, toplumun kuşatılmış boyutunu yaygınlaştırmaktadır. Ekonomik risk alanında ise tam anlamıyla korku enflasyonu yaşanmaktadır. Hele bizim gibi bağımlı, yarı-sömürge bir ülkede ekonominin emperyalizmin kontrolünde olması kırılgan bir ekonomiyi koşullamış, siyasetin ekonomi-piyasa alanına etkisi öyle ince dengeler üzerine oturtulmuştur ki bu dengeler, toplumu korku eşliğindeki dengeler üzerinde yürütmektedir. Bu dengeyi sağlayan da muhafazakâr düşünce kalıplarıdır.

Güvensizlik, güçlü ve muhafazakâr bir ihtiyat duygusuyla bağlantılıdır. Çevre yönetiminden başlayan önlem alma biçimleri, diğer alanlara da transfer edilmiş ve böylelikle önlem alma ilkesi, ihtiyatı kurumsallaştırarak bir sınırlama doktrini yaratmıştır (Furedi, 2001:35). Özellikle ekonomik alandaki güvensizlik ve korku, risklerden korunma ihtiyacını ve önlem almayı zorunlu kılmıştır. Örneğin; AKP hükümetinin çıkarılmış olduğu uzun vadeli konut elde etme imkânında, hedef olarak seçilen orta sınıfta içinde

bulunduğu koşullarda, faizlerin seyirinde devam etmesi için mevcut ekonomik politikanın sürdürülmesini arzulanması, muhafazakâr bir davranıştır. Böylelikle bu olanağın yararlanan kitle, sürekli "aman kriz olmasın" korkusu altındadır. Bu politik manevra, AKP'nin sınıfsal ve sosyal tabanının sürekliliği ve bağımlılığı için de son derece önemlidir.

Güvensizlik konusunda karamsar yaklaşan risk toplumu kuramcılarının Ulrich Beck'e göre insan bilgisi, çözüm yaratmaktan çok sorun yaratmaktadır. Ona göre "tehlikenin kaynağı artık cehalet değil, bilgin kendisidir." Bir nevi Frankenstein modeli bir korku toplumasıdır modern hayat. Ancak Furedi [2001:38] bu durumu, insana çaresiz bir varlık olduğunu ve potansiyelini küçümseyen bir bakış açisi sunmasından kaynaklı eleştirmektedir. Bir bakıma bu eleştiri yerindedir. İnsanın bu şekilde çaresiz resmedilmesi ya da çaresiz oldu-

ğunun hissettirilerek psikolojik dayanışmanlık ya da psikolojik meslekleriyle koşullara sadece önlem alıcı rollerde bulunması, kişiyi özgülleştirmek/azerkleştirmek yerine onu sisteme daha da bağımlılaştırmakta ve çaresizleştirmektedir. Psikolojik destek gereklidir; ancak bugün ABD orijini "uyum psikolojisi", "stresle baş etme yolları" gibi kişinin anormal sisteme uyumunu sağlayacak "normalleştirme" seanslarını kullanan bir psikolojik anlayışın verdiği desteğin, aslında neye hizmet ettiği çok açıktır. Psikolojinin giderek önem kazanmasının altında, eşitsizliklerden ve çelişkilerden kaynaklı toplumsal ve kişiler arası çatışmaların, yabancılaşmış bir toplumda doğallaştırılması ve bireylerin de buna uyumundan çıkan problemlerine yardımcı olacak bir "normalleştirme" aracı gibi işlev görmesi yatmaktadır. Bu işleve duyulan ihtiyacın ve mevcut üretim ilişkileri devam ettikçe daha da arta-

cağı muhakkaktır.

Güvenlik ihtiyacı sadece insanlar arası ilişkileri değiştirmemekte, aynı zamanda mekânsal şekillenisi de egemenlik ilişkileri temelinde organize etmektedir. İleri kapitalist ülkelerde alt sınıflar ve göçmeler için kurulan banliyöler, ülkemizdeki gecekondu ve diğer taraftan da üst sınıfların güvenlik ağları ile örülmüş "uydu kentler", bu koşulların ürünüdürler. Dolayısıyla, korkunun toplumsallaşması sınıfsal temelli mekânsal ayrımları da belirginleştirmekte ve güvensizliğe yol açan korkunun kaynağı, "tehlikeli unsurlar" denilen kâh alt sınıflar kâh ezilen uluslar kâh alt kimlikler kâh göçmenler olabilmektedir.

Toplumda sınıfsal çelişkiler derinleştikçe, buna gelebilecek tepkilerin örgütlü olmasından korkan egemen güçlerin Terörle Mücadele Yasaları'na ihtiyaç duyması, yukarıda belirttiğimiz güvenliğin yitilmesinden kaynaklıdır. Devletin gerekliliği ve devletin güvenliği korunması, ve güvensizlikten kaynaklı korkunun boyutu oranındadır. Bu orana bağlı olarak politikalarını yürütecektir. Bu açıdan, toplumun denetlenmesi ve sürekli kontrol edilmesi, devlet sistemi ve egemenlik ilişkilerinin korunması için gerekli görülmektedir.

Her üretim sisteminin kendine göre korku sistemleri vardır. Ancak bütün sistemler otorite ve güç odaklıdır. Feodal toplum, genellikle tanrı korkusu, kapitalist toplum ise genellikle gündelik ideoloji ile okum ve güvenlik korkusu üzerine oturur. Çünkü bu düzende mülkiyet ilişkileri daha gelişmiştir ve kaybetme korkusu egemendir. Sisteme ekonomik ağlarla bağlı bireylerde, geleceğe yönelik belirsizlik korku-

su, sisteme bağımlılığı yaratır.

Kapitalist toplum korku üretir. Egemenlik ilişkileri sürdürülecekse, kuralları çiğneyenlerin cezalandırılması, tarihi bakımdan zorunludur. İnsan, gönüllü olarak haklarından, ihtiyaçlarından vazgeçmez; onu buna iten dıştan gelen zorlamalardır. Zor da korkuyu doğurmaktadır (Duhm; 2002:26). Egemenlerin korku ile insanları kontrol etme ve sindirme için kullanabileceği araçlar ve hukuki yaptırımlar, hapishaneler, ıslahevleri, tımarhaneler gibi biçimsel de olabilir; işsizlik, sosyal güvencesizlik, geleceğinin belirsizliği gibi biçimsel olmayan nitelikte de olabilir. Bunların bütünü ise korku kültürüdür. Alle, yukarıda da söz konusu ettiğimiz gibi sistemin kendini korku üzerinden yeniden ürettiği bir baskı aracıdır. Psikanalitik açıdan insanın en güçlü geriye itme ve bastırma mekanizmaları çocuklukta ortaya çıkmaktadır. Çocukun ihtiyaçları (hareket etme dürtüsü, cinsellik, seldında bulunma gibi), kısa süre içinde kendisinin reel cezalar ve tehditler biçiminde yaşadığı ana-baba zoruyla çatışmaya girmektedir. Bunun sonucunda ise reel korku yaşamaktadır. Ancak bu korkulardan kurtulmak için de bastırma gibi savunma mekanizmaları geliştirir, bilinçaltına itilir. Ana-babanın zor ve yasaklarını ise kendi üst beninde içselleştirir. Bastırılmış ihtiyaçlar, iç korku kaynağıdır ve gizli olarak çevreyle çatışmayı doğurur. Bu bilinçdışı korkma hali ileride en küçük bir egemenlik sembolü (otorite) ile karşılaşıldığında sekiliktan çıkar ve çatışmaya bürünür. Dış dünyadaki otorite ile tıpkı ana-babasına karşı geçmişte geliştirmiş olduğu yarıyı özdeşleştirir ve nevrotik korkuya

dönüşür. Geçmişte yaşadığı reel korku, şimdi nevrotik bir korkudur. Nevrotik korkuya, "konserve edilmiş reel korku" da denilebilir; ancak bunun reel ile bağı artık kalmamıştır. Bu korku konservesi, insanın kendi bilinçdışı motoru olarak onları boyunduruk altına sokar. Nevrotik korku, egemenlerin bireylerin üst benindeki temsilcisi gibidir. Bireyleri gerektğinde ya da egemen sistemin tehlikeyle karşı karşıya kaldığında devreye giren karşıt bir mekanizma ya da sigorta gibidir. Bu noktada Marx'ın ileri sürdüğü teze şunu da eklemek gerekir: "İnsanın toplumsal varlığı, onun yalnızca bilincini değil, aynı zamanda bilinçaltını da belirler." (Duhm; 2002:55-56). Yabancılaşmış bir toplum aynı zamanda nevrotiktir de. Çünkü bu toplumda bireyler koşullara göre yaşar; kendileri gibi değil.

Gündelik hayattan tutalım da devrimci yaşam alanlarına kadar davranış biçimlerimize yön veren çeşitli korkularla karşılaşabiliriz. Bu korkularla baş edebilmek sahip olduğumuz yaşam kültürü ve bilinç seviyemizle doğrudan bağlantılıdır. Kişilere bağlı bir mücadelenin sürdürüldüğü koşullarda, mücadelenin seyrinde önemli devrimci kişilerin kaybedilmesi, o devrimci yapı içerisinde yığılılığa ve çaresizliğe yol açabilir. Bu insanın kendini nesne, başkalarını özne olarak görme tembelliğidir. Ancak, kişilere değil koşullara bağlı bir rutaya sahip bir mücadele çizgisinde ise alınabilecek darbeler, çaresizlik ve korkuyu değil; bimsel yüzleşmeyi ve mevcut koşulları sahip olunan potansiyeli en iyi şekilde kullanarak aşmayı gündeme getirir. İnsan organizmasındaki sinir sistemi, karşılaş-

lan bir zorlukta ya da korku kaynağında üç tip reaksiyon gösterir. Bunlardan birincisi, durumu olduğu gibi kabul etmek ve kendini baksansız görmek ikincisi, karşılaşılan sorundan kaçmak; üçüncüsü ise o sorunla yüzleşmek ve savaşmaktır. Bireysel yaşayışta da toplumsal alanda da korkuya yol açan ya da ona benzer duygular meydana getiren olay ya da olgularla yüzleşmesinden kaçınılmamalıdır. Savaşmak, özgüveni artırır. İnsan korkuyla baş edebildiği oranda özgüven kazanır ve mutlu olur. Gündelik hayatımızda risklerin giderek artması, kendiliğinden bir olay ya da bağımsız bir değişken değil; bu sistemin toplumsal karakterinden kaynaklı bir durumdur. Dolayısıyla her ne kadar bu sistem içerisinde korku ile baş etme yollarına ilişkin yardım hizmetleri yaparsa da korku kültüründen tamamen kurtuluş; ancak onu yaratan üretim ilişkilerinin kökünden değiştirilmesiyle mümkündür. □

YARARLANILAN KAYNAKLAR:

- DUHM, D. (2002) Kapitalizmde Korku (çev: Sergut Şolçun), Ankara: Ayrac Yayınevi
- FREEDMAN, J.L.; SEARS, D.O.; CARLSMITH, J.M (1998) Sosyal Psikoloji (çev: Ali Dönmez), 3.baskı, Ankara: İmge Yayınevi
- FUREDİ, F. (2001) Korku Kültürü-Risk Almanın Riskleri (çev: Bens Yıldırım), İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- HENNENHOFER, G.; HEIL, K.D. (2004) Korkuyu Yenmek (çev: Lütfi Yarbaz), İzmir: İlya Yayınevi

SOKAĞIN ESİ ORTADOĞU SİYONİZM, FİLİSTİNLÜBİTAN

SORULAR:

1. SİYONİZM HAKKINDA BİLGİNİZ VAR MI?
2. İSRAİL'İN LÜBİTAN'A YÖNELİK SALDIRILARI HAKKINDA NE DÜŞÜNÜYORSUNUZ?
3. İSRAİL'İN FİLİSTİN VE LÜBİTAN'A KARŞI UYGULADIĞI BU SINIRSIZ ŞİDDET KARŞISINDA TÜRKİYE'İNİN TAVRINI NASIL DEĞERLENDİRİYORSUNUZ? SİZCE NASIL OLMALI?
4. ABD BAŞKANI GEORGE BUSH'UN "İSRAİL'İN KENDİNİ SAVUNMA HAKKI VAR" DİYEREK BAŞINDAN BERİ BU SALDIRILARI SAVUNMASI HAKKINDA NE DÜŞÜNÜYORSUNUZ?
5. İSRAİL'DE YAPILAN KAMUOYU YOKLAMASI İSRAİL HALKININ ONDA DOKUZUNUN LÜBİTAN'A YÖNELİK SALDIRIYI "ADİL OLDUĞUNU ORTAYA KOYDU" DİYE DEĞERLENDİRMESİ HAKKINDA NE SÖYLEMEK İSTERSİNİZ?
6. ORTADOĞU'DA UZUN BİR SÜREDİR DEVAM EDEN BU VAHŞETE KARŞI HALK OLARAK NE YAPMALIYIZ?

Ayşe HARVAN (Memur)

1. Var
2. İsrail'e ABD destek verirse birlikte dünyanın jandarması olup her şeyi yaparlar. İsrail asker kaçırmasıdır başka şeylerle bahaneler yaratarak saldırılarını meşrulaştırıyor. Lübnan'a saldırmasının hoş görülür zeh edilmiş bir yanı yok. İsrail karıştığı bence giderek artacak. Dünya

emperyalistlerinin 11 Eylül'de uyguladığı çifte standartları, ikiyüzlüklerini bir kez daha sergileniyor.

3. Türkiye'nin tavrı hiçbir zaman İsrail'e karşı belirleyici olmadı.

4. Büyük bir gaf. Kendini dünyanın komutanı görüyor. Bu laflar onun için hafif kalır. Bush destek vermese tabii ki İsrail tek başına hiçbir şey yapamaz. Hizbullah, Hamas

gibi örgütlerin terörist ilan edilip de sivil halka saldırılması, İsrail'e destek vermesi küstahça bir tavrı. Onların kendini savunma hakkı varda savunmasız insanların bir hakkı yok mu?

5. İsrail de emperyalist. Bir ülke olduğu için doğal buluyorum bu sonucu. Ancak bu yolla kazanamazlar. Hizbullah gibi örgütleri bahane ederek saldırılarını devam edemez-

ler. Otuz iki tane BM kararını bu saldırılarla ihlal ediyorlar, ama emperyalistler kendi çıkarlarına hizmet ettiği için sesini çıkarmıyor.

6. Halk olarak neye tepkimizi gösteriyoruz ki buna da gösterelim.

Vedat (Öğrenci)

1. Yok.
2. Kötü şeyler insanların olması. Keşke bunlar yaşanmasa.
3. Bilmiyorum, herhangi bir şey görmedim.
4. Kendini savunsun da masum insanların ne suçu var.
5. Bilmiyorum.
6. Savaş iyi bir şey değil. Herkesin karşı çıkması lazım.

..... (Esnaf)

1. Bilmiyorum
2. İsrail tek başına hareket etmiyor. ABD ile beraber yeni bölgelerde hakimiyetlerini arttırmak için yapıyorlar. Arabistan'a, Lübnan'a saldırmasının amacı ticaret kaygılarıyla ilgili. Petrol için yaptıklarını düşünüyoruz.
3. Açıkçası Türkiye'nin tavını çok fazla takip edemedim. İsrail ve ABD'ye karşı gerçek bir tavır göstermeli. Lübnan'da bu nedenlerle yüzlerce insan katlediliyor. Bir ülkenin başkentine girip insanları katlediyorlar. ABD'ye karşı bir tavır sergilenmeli en önemlisi. Bugün onlara yapıyor elbette bize de sıra gelecek. Türkiye'nin kendine pay çıkıp Kuzey Irak'a girmek istemesi hoş değil.
4. Seçme şeyler. Ciddiye bile almamak lazım. Böyle mantıksız bir sebep demaz. Tamamiyle sistemli gidiyor bu olanlar. Bir askerlerinin ölümünü bahane edip bu kadar insanı öldürme hakları yok.
5. Bu konuyu siyonizm tam ola-

rak karşılıyor. İnsani boyut önemli değil. Halkın arasında soven duyguların ön plana çıkarılmaya çalışılıyor. Yahudilerin geçmişte yaşadıkları sıkıntılardan yararlanarak milliyetçilikleri ön plana çıkarılmaya çalışılıyor. İnsanlara gerçekten de bu için iç yüzu, önemli olan belli yerlerin kar etmesi olduğu anlatılmalı. O zaman bu oranın değişeceğine inanıyorum.

6. Daha demokratik yollarla çözümler üretilmeli. bu konuda sesimizi yükseltmeliyiz. Katliamlar kınanmalı çocuklar artık olmasın. Çok düzgün bir tavır geliştirilmeli; ideolojik olarak da bakılmamalı. Sadece insanlar diyor insani boyutuyla da herkes tepki koymak.

Perihan AĞDOĞAN

1. Yok
2. Tabii ki hoş bir durum değil. Ortadoğu'da istenen karışıklık yaratıldı. Büyük güçler kendi çıkarları doğrultusunda halkları eziyorlar.
3. Türkiye, ABD ve İsrail'den yana tavır koymuyor. ABD'nin uşaklığını iyi yapıyor.
4. Filistin'in, Lübnan'ın kendini savunma hakkı yok mu? Sadece güçlülerin mi kendini savunma hakkı mı var?
5. Neye göre adil bulunuyor, araştırmak gerekir. Adil görülebilecek bir durum yok ortada.
6. Bizlerin her şeyi çok iyi bilmesi gerekiyor. Farklı görüşleri de okuyarak, bilgilenecek Ortadoğu'da yapılan komploların yıllar öncesine dayandığının görülmesi gerekir. Tepkimizi en iyi şekilde koymamız lazım. Bugün onlara yardım bize.

Gülü CÖMERT (Muhasebeci-22)

1. İsrail'in kendi çıkarları doğrult-

tusunda tüm dünyaya kabul ettirmeye çalıştığı bir ulusal hareket olarak biliyorum.

2. Doğru bulmuyorum. Çıkarları doğrultusunda, bencil davranışlarını düşünüyorum. Bunlara bağlı olarak da dikeliyim.

3. Türkiye, coğrafi konum olarak önemli bir yerde. Bunu kullanmak için çalışıyor güçlü devletler. Türkiye'nin PKK konusu nedeniyle, İsrail'e karşı sessiz kaldığını düşünüyorum, özellikle son olayların etkisiyle. Bu da alttan desteklediği anlamına geliyor bence. Türkiye, konumunu kullanmamalı, bu saldırıya da desteklenmemeli. Hatta protesto etmeli.

4. Geçenlerde ABD büyükelçisinin, "Biz savaşın içinde değiliz, desteklemiyoruz" şeklinde bir açıklaması oldu. Bu kocaman bir yalandır. ABD'nin içinde bulunduğu tek bir şeyin bile çıkara dayanmadığını kimse iddia edemez bence. Bush'ü lanetliyorum.

5. Yapılan kamuoyu yoklamasının sonuçlarına göre, İsrail halkının onda dokuzunun bencil olduğu açıktır. Bu halleriyle, insanlığa saygısı olmayan bir topluluk olduklarını ortaya koyuyorlar. Bugünkü halleri, geçmiş yüzyılların İngiltere'sini anımsatıyor.

6. İnsanların bu konuda bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi için kampanya veya gösteriler düzenlenebilir. Ancak bunda demagoji yapılmamalı. İçin duygusal tarafı değil, gerçekçi yanı öne çıkarılmalı. Tüm bunlar ve bunların sonuca ulaşması için birlikte hareket edilmeli.

Tevfik TUNCAY (Simitçi-50)

1. Hayır yok.
2. Bir an önce kan dökülmesi engellenmeli. Müslüman ülke ol-

masa bile herkes önce insandır. Savaşta seyirci kalmak yanlıştır. Bombalar atılıyor; açlık ve sefalet var. Bunlar insana yakışmaz. Bu saldırı çok yanlış.

3. Türkiye'nin tavını, haberlerde izlediğim kadıyla biliyorum. Tehlikeli bir brmanis olduğunu söylüyorlar. Öyle diyorsa, bunun önüne geçmek için uğraşmalı.

4. ABD'ye katılmıyorum. Kan dökmek kendini savunmak değildir. Herkes insan, herkesin kendini savunma hakkı var; ama bu yolla değil. ABD, "katılmıyorsunuz" diyerek geçiştiriyor. Tüm dünya devletleri bu savaşları engellemeli.

5. Her ülke kendi çıkarlarını düşünür. Tabii ben katılmıyorum. Çünkü bence tam aksi olmalı. Savaş hiçbir ülke için doğru değil. Hiç kimse insanların ölmesini istemez. Savaşın bitmesini istiyorum. İsrail'in tavı çok yanlış. İlerisi ne gösterir bilinmez; ama Müslüman ülkeler bu saldırıların büyümesine müsaade etmemelidir. Dünya savaşına dönüştürmeden, bir an önce sona ermeli.

6. Tashkinlik olarak değil, ama hep birlikte gösteriler yapılmalı, sessiz kalınmamalı. Nefretle karşıladığımızı haykırmalıyız.

İhsan BULUT (Esnaf-43)

1. Hayır, yok.

2. Kınıyorum.

3. Tavını iyi görüyorsunuz. Fazla etkisi yok. Daha sert davranmalı. Örneğin ambargo uygulanabilir. ABD, Türkiye'ye "müdahale edemezsin" diyor. Ama bizim insanlarımız da diyor. İsrail'in nüfusu az, isteseler müdahale edilebilir. ABD, askerlerinin kaçınılmasını bahane etti. Aslında sebep bu değil. Çıkarları var.

4. İsrail, ABD uşağı. ABD başka-

nının bunu böyle söylemesi doğal. Amaçları, Müslüman ülkelere saldırmak, ABD şimdi petrol için doğruyu vuruyor; otuz- kırk yıl sonra su için batıyı vuracak. Yani tamamen kendi ihtiyaçları için. Çünkü Ortadoğu'da petrol var; asıl sebep bu.

5. Herkes kendi çıkarınca değerlendirir. Biz de diyoruz ki mesele, şehidimiz var, git vurt! Kardeşin haksız olsa da savunursun; kardeşindir sonuçta. Yakınlık çok önemli. Bir de insanlar diyor ki "Bana dokunmayan yılan bin yaşasın". Bunun önüne şimdi geçilmezse, o yılan yarı gelin, senin kafanı ezen.

6. Memlekette insan hakları var diyorsan, uygularsın. ABD iki askerin insan hakkını koruyor da öldürülen önce insanın hakkı yok mu? Ama tepki gösterecek durum yok. Kafana kafana vuruyor, bitiyor iş.

Metin TOKAT (Kuaför-35)

1. Yok.

2. ABD desteğiyle yapıyor. Her şey ABD'nin başının altından çıkıyor. 21. yüzyılda savaş istemiyoruz.

3. Son zamanlarda sert açıklamalar yaptılar; ama yetersiz bence. AB nedeniyle fazla ses çıkarılmadığını düşünüyorum. Yaptırım yüksek politikalar uygulanmalı. Lafı peynir gemisi yürümez; somut şeyler yapılmalı. Bence ABD İsrail'e destek verdiği kadar Türkiye'deki iç sorunları da körüklüyor. ABD dost değil, düşman!

4. ABD'nin desteklediğini söylemişlik az önce. ABD istese, o bölgede bansı sağlar. Çıkarları için sağlamıyor. Afganistan, Irak derken sıranın hangi ülkeye geldiği konusunda kafamızda soru işaretleri var.

5. Yahudiler kendilerini savunurlar. Onların halkı zaten asker. Kadın-

lar bile askerlik yapıyor.

6. Halk olarak bir şey yapamıyoruz. Protesto ederiz, yazılar yazarsınız ama etkili olmaz. Devletin bir şeyler yapması gerekiyor. Halk tek başına bir şey yapamaz.

Tahir İBİLİ (Sığortacı-38)

1. Bilgim yok.

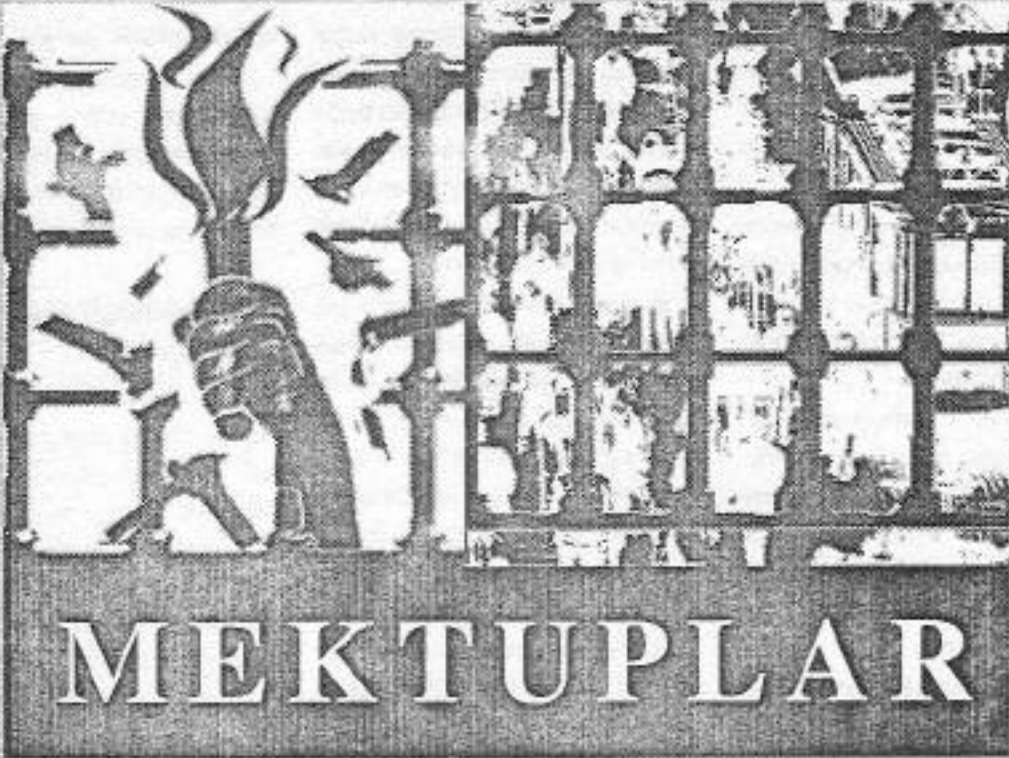
2. Saldırıları onaylamıyorum. Sebep ne olursa olsun savaş, özellikle sivil insanların öldürülmesi tasvip edilemez. Şu anki nedenin İsrail açısından, hatta dünyanın tamamı için haklı olduğunu düşünülür; yine de sorunlar savaş yoluyla değil; politik, siyasi yollarla çözümlenmelidir.

3. Türkiye'nin tavını tam çözemedim. Ancak bence çözüm bulma yönünde hareket etmeli. Taraflardan birini destekleme yolunu seçmemeli, savaşta teklememeli. Arabulucu olmalı.

4. Bush'un söylediği şu yönüyle doğru: İnsanın kendisini savunma hakkı var. Ancak durduk yere bu hak kullanılamaz. Saldırı varsa kullanılır. Bu savaşın sebebi, iki askerin kaçınması olarak görünüyor. Bugüne kadar İsrail'in Filistin'e yaptığı acımasızlık had safhadaydı. O zaman neden bu cümleyi kurmadı? Çünkü oradaki çıkarlarına ters.

5. Saldırın kendisi olduğu için, halkın bunu adil bulması normal. Kamuyu yoklaması Filistin ya da Lübnan'da yapılırsa tam tersi çıkar. Yani herkes kendi menfaati doğrultusunda karar verir.

6. Halkın kendi kendine yapabileceği pek bir şey yok. Bunu halk temsil edenler yapabilir. Bireysel çabalar sonuç vermez. Toplanıp isyan çıkarmak da yanlıştır. Halk temsil edenler doğru politikalar üretmeli. □

H
A
P
İ
S
H
A
N
E
D
E
NH
A
P
İ
S
H
A
N
E
Y
E

MEKTUPLAR

● ERCAN BİNAY

1 No'lu F Tipi Hapishanesi A3-7 KOCAELİ

Merhaba arkadaşlar,
İyi olmanızı diliyor, hepinizi sımsıkı kucaklayıp selamlıyor, sevgi ve saygılarımı gönderiyorum.

Size, ilişkide beş sayfadan oluşan bir ik clan öykümü ve öyküyü tamamlayan bir de resim gönderiyorum. Belki Özgür Düşün dergisi sayfalarında yer bulur. Uğramışken, buraya ilişkin de birkaç konu hakkında yazayım.

Mektuplara yapıştırılıp gönderilen tek bir çiçek tanesi sökülüp alınıyor. Görüş günlerinde ziyaretçilerimiz gelmeden önce hapishane idaresini telefonla arayıp, ziyaret gününde görüşe engel olup olmadığını soruyor. Bazen verilen "disiplin cezaları" ile görüş gününü değiştiriliyor. Yakın zamanda kardeşim ziyaretime gelmişti.

Yazdığım gibi yanlış bilgi vermiş, kardeşim görüşe alınmamış ve kapıdan geri gönderilmiştir.

Son olarak belki de yazdıklarından daha önemli olan konu ise ilaçlar. Son zamanlarda kullandığımız bazı ilaçların ücreti kurum tarafından karşılanmıyor, alınmıyor. Örneğin benim kullandığım Tebakan-special adlı ilacın alımı durduruldu. Alımı durdurulduğundan bu yana ciddi sağlık sorunları yaşıyorum. Neden alınmadığına dair elimde resmi bir yazı yok; fakat görüştüğüm görevliler, ilaç bitkisel olduğu için ödemenin durdurulduğunu söylediler. Kullandığım bu ilaç önemli bir ilaçtır ve yaşadığım sağlık sorunları ciddi sorunlardır. Muhtemelen bir çok insanda da vardır

(örneğin kulak çınlaması). Bu ilacın yerine verilen diğer ilaçlar da sağlık sorunlarını gidermiyor. Revir doktoru, bu ilacın yemi doldüracak bir ilacı yazmakta zorlanmıyordu. Sonunda bir ilaç yazdı, ama bu ilaç yaşadığım sorunları gidemedi ki gidermeyeceğini doktor da biliyordu. Çok fazla da uzatmayayım; ama önemli bir konu (ilacın prospektüsüne bakıldığında önemi anlaşılacaktır). Her şey bir yana, sırf bitkisel olduğu için bu derece önemli ilaçların alımının durdurulması demek, şu an birilerinin ciddi sağlık sorunlarının varlığı demektir.

Tekrar çalışmalarınızda başarılar diliyor, hepinizi tüm coşkumla selamlıyorum. Sevgi ve saygılarımı gönderiyorum.

HALAY

.....ERCAN BİNAY

Cemal'in sıkıntılı günleriydi, voltalıyordu. Sayılı adımların sonunda, hep aynı hiçbir şey ifade etmeyen soğuk beyaz duvarlarla karşılaşılıyordu. Gökyüzü bir avuçtu ve tellerle çevrilmişti. Gökyüzünü görebilmek için öyle başını yukarıya çevirmek yetmez, şapka düşecek gibi olmalı, gırtlak zorlanmalı görülebilmek için. Ziyaretçilerinin neden gelmediğini düşünüyordu. Merak ediyordu. Aklında felaket senaryoları yaratıyor, her senaryoda bir yakınını kaybediyor; sonra da kaybettiğine üzülüyor, hüzünleniyor, duygu yüklü sohbetler ediyor kendi kendine. Senaryoları çoğaldıkça kaybettiikleri de çoğalıyor; acısı, üzüntüsü, hüznü büyüdükçe büyüyordu. En sonunda tüm yakınlarını kaybetti. Kimisi kapkaççılara kurban verdi, kimisini trafik kazasında kimilerini de faili meçhul bir şekilde kaybetti. Hepten yapayalnız kaldı. Uzayın boşluğunda sandı kendisini; hiçbir hayat belirtisi yoktu. Yapayalnızdı...Her şey anlamını kaybetti, anlamsızlaştı. Voltası uzayın boşluğundaki temposuna uyuyor; bir hızlanıyor bir yavaşlıyor, bir hızlanıyor bir yavaşlıyor...

Aniden gözlerinin önünden uçan bir kuşla kendisine geldi. Olduğu yerde çivilenmiş gibi durdu; gözleriyle kuşu takip etti. Kuş kuyudan çıkmak için çırpınıyor, duvarlara çarpıp duruyordu. Kuş her duvara çarpışında Cemal yüreğini ve tüm bedenini kastedi, gözlerini kapatıp nefesini tuttu. Kuyu sanki bataklıkta. Kuş çırpındıkça yere daha çok yaklaşıyordu. Duvarlara çarpa çarpa sonunda düştü yere. Kanatlarını ve ağızını açmış, nefes nefese öylece duruyordu yerde. Cemal kendisine geldi; kuşun aniden uçup gideceğini düşünerek koştu kuşun üzerine. Elinden tepsihli fırladı; ama kuş uçmak bir yana iki ayağının üzerinde bile duramıyordu. Karaya oturmuş bir sandal gibiydi. Cemal usulca kuşu eline aldı; nefes nefeseydi kuş ve çok korkmuştu. Bir kirlangic yavrusuydu. Kuyu duvarının en yüksek noktasında, saçığın altındaydı yuvası. Biraz büyümüş, yuvayı terk

edip özgürce gökyüzünde süzülüp ani, keskin, kıvrak hareketler yapmak istemiş; ama teller engel olmuş olmalıydı. Teller jiletli ve odukları da keskindi. Cemal bir yerini kesmiş olmasından korktu; kuşu inceledi. Kesik yoktu; derin bir oh çekti. Eğer tel kesmiş olsaydı kesin ölümdü. Cemal gün gün büyüdüğünü izlemişti kuşun. İki kardestiler diğeri görünmüyordu. Uçup gitmiş olmalı. Gökyüzünde süzülen kirlangiclere baktı, gülürsedi. Avucundaki kuşa baktı:

- Ne haber? Yukarıdayken sana diyordum havalandırmaya çok pisletme diye. Sen inadına tersini yapıyordun, şimdi elimdesin.

Kuşlar biraz büyüdükten sonra yuvanın girişinde kafalarını dışarı çıkarıyorlardı. Etrafı izliyorlar, anneleri her yiyecek getirdiğinde çığlık çığlığa ağızlarını açıyorlar, adeta yiyeceğin kendilerine verilmesi için annelerine yalvanyıyorlardı. Cemal çok gülmüştü bu hallerine. İyice inceledi kuşu, incitmeden. Ne karası tam kara ne beyazı tam beyazdı. Gagasının ucu biraz sertleşse de geri kısmı hala biraz yumuşaktı ve iki tarafta da sarı şeritleri vardı; birbirine paralel iki şerit. Ayakları tüylüydü, gözleri simsiyahtı ve ıslaktı.

Hücrenin üst katına çıktı Cemal; pencerenin parmaklıkları arasından dışarı çıkardı kolunu. Kirlangici iki elinin arasına aldı. Kirlangic kafasını parmakların arasından dışarı çıkardı ve çığlık çığlığa bağırılmaya başladı. Sesi duyan dört-beş kirlangic gelip elin etrafında dolaşmaya başladı. Onlar da çığlık atıyordu. Yavru kuş çırpınıyordu ellerin arasında. Kafasını çıkarıp parmakları zorluyor; çıkmaya çalışıyordu. Avuçlarını açmadı Cemal; bırakmadı kuşu. Diğer kuşlar terk edip gittiler; bırakmadı kuşu Cemal. Bırakmadı...Bu kadar kısa sürede kendisini terk edip gitmesini istemiyordu. Sevmişti; bırakmak istemiyordu. Kuş yorgun düştü ve çırpınmayı bıraktı. Kafası hala parmakların arasındaydı. Gökyüzüne çeviriyordu arada bir yüzünü, aniden kafasını çevirip Cemal'e baktı sonra. Bir çift simsiyah göz Cemal'e ki-

litlenmişti sanki. Yüzü kızardı; gözlerini kaçırıp kuştan, Çocukluğunda bozduğu kuş yuvalarını düşünürdü. Suçu çoğaldı, yüreği tarladı; içeri cektik kolunu, bırakmadı... Kuşu sevmişti. Düşündü; sevgi bu değildi. Sevgi özgür olmalıydı. Sevgi bir tarafın canını acıtmamalıydı. Tutsak etmemeli; ayaklara pranga, kollara kelepçe vurmamalıydı. Sevgi kendi renginde özgürce uçmalıydı. Sevgi kusun kanadındaydı. Kanatlar uçmak içindi. Sevgi özgürlüktü. Göz göze geldi tekrar kırlangıçla; optü simsiyah gözlerinden, alınından. Tekrar kolunu parmaklıktan dışarı çıkardı, avuçlarını açtı. Kuş etrafına bakındı, gitmedi. Yorgundur, hala öylece duruyordu. Yine çığlıklar atmaya başladı. Yine

baska kırlangıçlar gelip etrafında dönmeye başladı. Kus, yavaş yavaş hareketlendi. Sonra diğer gelenlerle çekip gitti. Jiletli teli sıyrıp gitti... Son kez bir çığlık attı. Çok farklıydı tüm kırlangıçların çığlığından. Çok güçlü bir çığlık. Çok sey yükseldi. Cemal kuşun kanatlarını bırakmadan

önce kulağına kimsenin duymayacağı şekilde çok şey fısıldadı. Gülümsedi Cemal. Kuş Munzurlara doğru kanat çırpıp gitmişti. O bir kırlangıçtı; seneye tekrar geleceğini umuyordu. Voltaya indi; bir yanı hüznü, bir yanı sevinçli...

Durdu aniden Cemal, etrafına baktı. Yukarıya, kırlangıç yuvalarına baktı. Geçen yıl uç alan yuva sayısı, bu yıl dörde çıkmıştı. Yeni yuvanın yapılışını günlerce izlemişti. Kırlangıçlar ağızlarında toprakla gelip, milim milim yapıp bitirmişlerdi yuvayı. Arada bir ağızlarından toprağı düşürürlerdi. Cemal düşen toprağı toplar, hücredeki bir avuç vahaya kullanırdı. Hep toprağı nereden getirdiklerini merak ederdi. Ve kalan yuvalarda dört tane kırlangıç yavrusuna baktı, gülümsedi. Köşede ağ ören drümceğe baktı

sonra. Hücrenin havalandırması böceklerle doluydu. Çekirgeler öterek uçup çıkmaya çalışıyorlardı bu derin kuyudan. Bazıları başarıyor, bazıları ise duvarlara çarpıp yere düşüyordu. Uğur böcekleri de vardı. Bazıları daha rengine ulaşmamış küçük. Bazıları büyümüş kızıl renge bürünmüş, bazıları uçup gitmeye çalışıyor, bazıları da sabırla inatla duvara tırmanıyorlardı. Numaracı böcekler de vardı. Cemal, bu böcekleri eline aldığı anda hemen ölü numaracı yapıyorlardı. Cemal çok gülüyordu bu hallerine. Anlar da geliyordu. Cemal havalandırmaya bal bırakıyordu; annin biri gidiyor biri geliyordu. Cemal merak ederdi hep anların balı götürdükleri kovaların

sahibini. İrili ufaklı bir sürü böcek, kanca doluydu havalandırma. Kimi böcekler de sırt üstü yere düşer, uzun süre düzelmek için uğraşırlardı. Havalandırmanın tam ortasındaki yeşilliklere baktı; kuş yemi ekmişti ve çölde bir vaha gibiydi bu-

rası. Kimi otlar çiçeksizdi, kimisi sarı renkte kimisi mor renkte çiçek açmıştı. Bambu ağacı da vardı; yaklaşık bir yıldır bir santim ancak büyümüşü. Bu bambu ağacının sabrı mıydı yoksa koşullardan mı büyümüyordu? Geçen yıl kesilen söğüt ağacını düşündü, öfkelenmişti. Bir gün aniden hücreye dolmuşlardı; söğüt ağacını sökmeye gelmişlerdi. İçlerinde güzel olan her şeye düşman olan, rengi belli olanlar da vardı. En önde onlar duruyordu; büyük bir istekle ellerini minicik söğüt ağacının boynundan tutup çekmeye başlamışlardı. Çıkaramamışlardı ama, başkaları yardıma koşmuştu. Onlar da kollarından tutup çekmeye başlamışlardı söğüt ağacının. Denemeleri hep başarısız olmuştu, çün-

Ercan Binay(soldekî)

13 adım⁽¹⁾

**Mektuplarımız vardı;
Sevgili... diye başlayan,
mektuplarımız vardı;
gecenin kıyısında yüzyıllar aşan,
mektuplarımız vardı sevdaya,
umuda ve acıya...
öznesi sen,öznesi ben.**

Öznesi sen olan bir mektup yazmalıyım. Ya da öznesi biz olan. Öznesi "içerisi" ya da "dışarı". Öznesi umut, öznesi inanc, öznesi yarılarımız. Alıştırmaya çalışılırken yapay yaşamlara, güdük bir "aşk" reçetesiymi belli ya da belirsiz sunulan. Her şeyin hızla yıkıma sürüklendiği bir anda yıkımlar arasından filizlenen bir gülüştü. "İçeriye" ya da "dışarıya" bir mektup değildi. Satırların, beyazlığı fethettiği yerde, yazmalı ne desem diye düşünmeden. Yazmalı ki tanımalı kendini. Yaşam bir bütün, ne "içerisi" ne "dışarı"; "ne kitaler arası" ne de "kültürler üstü". Sınırsızlığın sularında yüzmek gibi. Tek renge boyanırken sokaklar, asklar, sevdalar, yeni renkler yaratmalı renksizliklerin içinden. Vurmalı kendini tuvale, karışmalı en koyusundan en acığına. Ne sıradan bir soruyduk yonunu bilmeyen ne de öylesine bir cevap. Ne sıradan bir renktik tuvalde ne de öylesine bir renk yaşamda.

Bundan belki de zamansız susmalara alısamadık. Zamansız gidislere. Susmalar, gidisler ve gelişler. Gece, yolculuk ve düş. Sevda, umut ve inanc. Farklı şeyler miydi yaşamda yoksa yaşam susmayla geceyi; geceyle sevdayı aynı çizgide mi birleştiriyordu? Her gidis içinde yolculuğun o coşkun umudunu tasır. Zamanlı ya da zamansız bir gelistik düşlerin içinden. Zamanlı ya da zamansız ama inanc yüklü. Zamanlı ya da zamansız bir merhabayız dost sıcaklığında. Aynı çizgide, coşkun renkler biriktirmenin güzelliğiyle "dışarı" ya da "içerisi" demeksizin "hapishaneden hapishaneye" sınırsız mavî, sınırsız kırmızı, sınırsız sarı, sınırsız.

kü soğut ağacı direniyordu. O bir soğut ağacı olsa da adı kardelendi ve bir künyesi vardı. Çok uğraştılar kardelenle; hırpaladılar, tekmelediler. Etrafını çevirip koparmaya çalıştılar; olmadı, direndi kardelen. Cemal içten içe cosmuştu. Sonunda sökemeceklerini anladılar ve bir bıçak getirip kestiler. Bir parmak kalınlığında olan kardelen, koca bir çınar gibi yere düştü. Tüm bu yasanınlar dehşet vericiydi. Ama nafileydi çabaları; o bir kardelendi ve kökü sıkı sıkıya sanılmıştı betona demire. Sonradan çoğaldı kardelenler. Çoğalmasını direnişine borçluydu kardelen. Yine de ikini unutamıyordu. Cemal eğilip minicik bir ota baktı; beton çatlağının arasında yeni filizlenmiş. Betonun çatlağında nasıl yaşadığına şaşırı. Bu yaşama isteğini, bu direnme gücünü düşündükçe şaşkınlığı arttı. O minicik otun direnişine saygı duydu... gülümseyerek basını yukarıya, gökyüzüne çevirdi, masmaviydi. Güneş sıcacıktı, aylardan Haziran'dı. Birden soğuk rüzgar esti, ürperti. Tanıdı soğuk rüzgarı Munzurlardan gelmişti...Ya da kendisi kırılmanın kanadına tutunup firar etmişti Munzurlara. Hüküm yoktu kuyuların, duvarların, parmaklıkların, jiletli tel örgülerin, kalın demir kapıların, nöbetçilerin, devnyelerin, kameraların ve daha bir çok engelin. Hiç birisinin hükümü yoktu. Munzurlar hücrelere gelmiş, hücreler Munzurlara firar etmişti. Bunun da önemi yoktu. Aylardan Haziran'dı. Direnc dolu, umut dolu... "İsyan ateşimiz biz" ezgisiyle halaya durdular. Aylardan Haziran'dı, isyan ateşimiz biz ezgisi Mercan Vardisi'nden yükseliyordu. □

**"Kaçak reis oturuyor
Oklahoma yolundaki
"Cezaevi" vagonunun bir
köşesinde.
Savaşçıları kelepçele-
mişler
Sürğündeki lüvyü dökül-
müş şahini
Pencereden bakıyor"**

Bu tablo anlatıyordu belki de her şey. Doğanın, güzelliğin ve sınırsızlığın türküsünü söylerken derin vadi boylarında, beyaz adam çıkagelmisti yalanlarıyla. Süslü ve sıra dışı davranışlarıyla. Yalanı yoktu dünyalarında, kin yoktu, nefret hiç... Yaşam, yağmurdan sonra toprak kokusunu çekebilmektir iliklerine kadar. Dağların ardında içli bir ezgi yakabilmektir rüzgara. Duyguların aneforunda karanlıklar yara yara ilerleyebilmektir. Doğayı soluyup en saf yerinde, kuytuluklarda büyütebilmektir bir aşkı, sessiz, sedasız.

Beyaz adam insan alıp satıyordu yeni doğan günün ilk ışıklarında. Silah sesleri duyulmaya başlandı sonra. Delikli demir ölüm kışmaya başlamıştı çoktan. Ölüm kustukça demir, Beyaz adamın gözleri gülüyordu. Beyaz adam Fransa'dan, İngiltere'den, İspanya'dan, Portekiz'den, Hollanda'dan geliyordu. Ve "medeniyet" böyle taşıyordu. Güzel

bir senaryo yazıldı Kızıldenizi ölümünden. Şahidi dağlar oldu. Şahidi sular. Şahidi..

Coşkun sular kan rengine boyandı. Doğa ağlıyordu "yaralı geyiğe". Otururken Oklahoma yolunda "cezaevi aracının" bir köşesinde, hale gözlerinin önünde uçuyordu babasının Walowa Vadisi savunması. Uçan kuşun mavi vatani savunuluyordu beyaz adama karşı. Silaha karşı mızrakla. Ölüm çoktan yok olmuştur göğüs kafeslerinde. Sencil bir "son" yaz akşamıydı yaşanan. Belki de yeni yeni doğumlara gebe bir suskunluktu. Öfkesini gözlerinin karasına gizledi. Yok edebilen bir halkın dumanı kanıyordu ormanın kuytuluguna. Belki de orman güzelliğini buradan alıyordu. Yüzlerce belki de binlerce kültür sığınmıştı kuytuluklara. Diller yaşatılmış, sevdalar büyütülmüştü. Dağlarda gümbürdeyen gök gürültüsü büyürken usul usul, bir birinden habersiz nice seveda yaserdi farklı farklı kuytuluklarda.

"Cezaevine" giderken küçücük bir "pencereden" kuytuluklara yol aldı. Gözlerinde Oklahoma yollarından kalma bir ifade. Ne acı, ne keder, ne de pişmanlık. Kuytulukların düşüyüdü bu. Kuytuluklara iti-

lenlerin, dünyayı, kuytuluklarda büyütülen sevdanın rengine boyama düşüyüdü. Kolay değildi ama imkansız da. Coşkun akan suların gürleyişini dinleme özlemiydi F tipi yollarında tüketilen zaman. Arabanın homurtusunu suyun aksine benzetti. Nehir oğınca gürliyordu. Onun için dik tuttu basını. Kayalıklara benzetti düşünür. Biliyordu ki er geç kazanacaktı güzellik. Sonra "cezaevinin" en kuytu köşesini seçti kendine. Gözlerden ve kameralardan uzak, vultade on üçüncü adımın sonrasındaydı bu. On üç adımı hapsedmeye çalışıyorlardı akarsuyun gürleyişini. Sevdalar, özlemler, umutlar on üç adım olmalıydı birilerine göre. Bir, iki, üç... ON ÜÇ! Ve duvar. Sınır. Yaşamın sınırı. Burası F.M.L.. Sevdalar kanıştı tip(sizlik)lere. Adımlar sıkaştı tıpsızlıklarda. Yaşam on üçüncü adımdan sonra basıyordu hücrede. Kaldığı yerden devam etti. On dört, on bes, on altı... Yeni mi yaşıyordu insanlık bunu? Oklahoma yolunda ya da Anemas zindanlarında tanık olmuştu bunlara. Küçük bir cocuktuk 15. yüzyılda. Yaşlılarımızdan birini "hırsızlık" yaptığı gerekçesiyle ölüme mahkum etti engizisyon. Derken düştük Hollanda'ya, cocuktuk hala. Oysa kocaman bir yapı yaratmış. Adı, utanç oldu. Adı, DEZA-

Evl. Engizisyon mahkemesi, "hırsız bir çocuğun" tecrit edilerek cezalandırılmasına karar verdi. Karar uyarınca o dönem, kilisenin kullanılmayan bir bölümü bu iş için "düzenlendi". Çocukluğumuz kilitlendi kapılar ardına. Tann adalet mi dağıtıyordu yoksa? Çocukları güvenle yatarken tannın kollarında, "ilk modern cezaevi" böyle yaşam buluyordu tannın evinde. Kimine göre karmasaydı bu. Kimine göreyse gerçeğin rasmi. Dyse hiç sorgulanmadı çocukluğumuzu "hırsızlığa" iten neden. "Modern cezaevinde" çan sesleriyle bölünen uykulardan, "F tipi lüks otellere" açtık gözümüzü. Nedenleri bilince çıkarılmış hücre sahiplerini yargılamıştık. Hüküm; engin maviler acımalı soruna kadar! Ne yaşananlar, ne mekanlar, ne de düşler yoniydi. Düşler hep on üçüncü adımdan sonrası icdi.

Sabah işe giderken otobüsün penceresinden "dışarı" baktı. Kuytuluklara Oklahoma yolunda ya da F tipi yolunda bir tutsak değildi belki, ama daha kuşatılmış hissediyordu kendini. Akarsuyun sesini duymuyordu. Düşler uzaktı seherine. Kuytuluklarda biriken sevdalar hayal alevinin

deymiş gibi geliyordu. Ağır çalışma saatlerinde tüketilen bir ömürdü. Otobüsün homurtusunu çalisan makinenin sesine benzetti Görüldüğü bir iş günüydü. On üç adımdı yaşam. Mutluluk on üç adımdı seveda On üç adım... Sorular eklenirken birbirine beklenen cevap arabanın homurtusunda gziydi. Sesler yabancı değildi birbirine. Ne Ok-

lahoma yoluna kansan Kızıldenil sesleri ne de zindanda tutsağın yanına özlemi. Kızıldenil, Afrkeli, Kürdistanlı, Filistinli, Lubnanlı... 13 adıma sığdırılmaya çalışılırken dünya adımlarımız hep 14'ten başladı.

*13 adım: F tipi hücrelerin "navalandırılmasının" tahmini uzunluğu

FİDANCA

**Gülü bizden bizi çekirdekten
Evrim evrim doğuran evren
Duy bizi**

**Tomurcuklarımız yangın yeri
Bir fidanız geleceğe yükselen
Yazgılara boyun eğmedik hiç
Karakışlara yenilmedik
El uzattık**

**Kulak kabarttık baharın sesine
Suyumuzu bulutlardan
Tuzumuzu kayalardan
kopardık**

**Kök saldık toprağın yüreğine
Kana kan diş diş
Gülebilmek için güneşe
Köklerimizi urgan yaptık
Kemend attık yeryüzüne
Allar besledik açıla diye
Morlar emzirdik saçıla diye
Sevdik yaşamı gönülden
Hep birlikte seville diye**

ADNAN YÜCEL

UŞAK KÖYLÜLERİ İLE

KÖYLÜLÜK VE SORUNLARI ÜZERİNE

- 1) Ne iş yapıyorsunuz ?
- 2) Neler üretiyorsunuz ?
- 3) Ürünlerinize kota uyguluyor mu ?
- 4) Ürünlerinizi nereye satıyorsunuz, emeğinizin karşılığını alabiliyor musunuz ?
- 5) Tarımda ve hayvancılıkta ne gibi sorunlarla karşılaşyorsunuz ?
- 6) Ülkemizde "köylü" sorunu yoktur deniliyor, köylülük bitmiştir deniliyor, sizce "köylü" sorunu var mıdır ?
- 7) Bu sorunlara karşı neler yapılabilir?

LÜTFÜ EKİNCİ

1. Çiftçilik ve hayvancılık.
2. Arpa, buğday, şeker pancarı, haşhaş ve nohut üretiyoruz.
3. Evet, pancara kota uygulanıyor. Parasını bir sene sonra veriyorlar; ancak biz her şeyi peşin alıyoruz. Pancarı fiyatı geçen sene 110 YTL iken, bu sene 89 YTL'ye düştü; belki daha da düşecek. Bir de haşhaşta kota uyguluyorlar, fiyatı geçen sene 1.90 YTL iken, bu sene 1.75 YTL'ye düştü.
4. Ürünümüzü tefeciler alıyor. Onlar da ürünümüzü çok düşük fiyata alıyorlar; köylüler de zorda kalınca ürününü satmak zorun-

da kalıyor. Köylü mazotu, gübreyi peşin alıyor. Vadeli olursa en fazla üç ay faizle veriyorlar. Faizli olunca da kaldırdığımız mahsul gübre mazot parasını ödemiyor. Köylünün elinden tutan bir kurum yok. Kısacası emeğimiz tamamen sömürülüyor.

5. Hayvancılığı bitirmek için hayvanlarımızı satmamızı istiyorlar, 200 YTL'lik hayvanımızı 100 YTL'ye alıyorlar, köylü de satmak zorunda kalıyor. Bu sefer de tefecilerin eline düşüyorlar, en önemli geçim kaynağımız olan hayvancılığı yasaklayıp bitirmeye çalışıyorlar. Bize bu konuda hiç kimse yardımcı olmuyor.

6. Köylü sorunu elbette vardır. Hem de bu ülkenin en temel sorunudur.

7. Bu sorunlara karşı devletten bir şey beklemiyoruz çünkü pancara, haşhaşta kota koyan devlet. Hayvancılığı yasaklayan devlet biz bunlardan ne bekleyebiliriz. Köylü bu durumun farkına varıp ne yapılacaksa kendisi yapmalı.

M. KARA

1. Çiftçilik yapıyorum.
2. Nohut, arpa, buğday, haşhaş, yulaf ve pancar.
3. Haşhaş ve pancarda kota uygulanıyor. Fiyatları zaten düşürüyor, istediğimiz kadar ekemi-

yoruz. Toprağımızda en iyi yetişen şey pancar olmasına rağmen kota koyuyorlar. Bizler de zarar ediyoruz, halk da zarar ediyor. Şekeri iki kat daha pahalıya satıyorlar.

4. Tüccarlara satıyoruz. Emegimizin karşılığını alamıyoruz. Bir sene emek harcıyıp mahsulleri satmaya gittiğimizde fiyatların düşmüş olduğunu görüyoruz. Bizim kullandığımız gübre, mazot parasını karşılamıyor, devamlı emeğimiz çalınıyor, sömürülüyor.

5. Tarımda özellikle kotalar bizleri çok zor durumda bırakıyor. Bir de zirai aletlerin, gübrenin ve tarım ilaçlarının fiyatlarının yüksek olup ürettiğimiz mahsullerin giderlerini karşılamaması, bizleri zor durumda bırakıyor. Köylünün iki geçim kaynağı var: Birisi çiftçilik diğeri de hayvancılık. Çiftçiliği kotalarla bitiriyorlar. O zaman tek geçim kaynağımız hayvancılık kalıyor. Şimdi bir de hayvancılığa bulaştılar; keçi yetiştirmemizi yasaklıyorlar. Gizlice yapmaya çalışıyoruz. Öğrendikleri zaman ceza yazıyorlar; keçilerimizi satmamızı istiyorlar bizden. Satmaya kalksan yarı fiyatına alıyorlar. Köylü nereye gitse böyle eziliyor. Köylüyü sömürüyorlar.

6. Köylü sorunu tabii ki var, olmaz mı? Köylülüğün her şeyi sorun. Biraz önce de anlattığım gibi sorunlar ortada. Bu inkar edilemez. Kotalar ve hayvancılığın yasaklanması sorun değil mi? Bizler ne yapacağız, ne iş yaparız? Her şey yasaklanıyor. Köylülüğü bitirmeye çalışıyorlar. Bizlere hiçbir alternatif sunulmuyor.

Açlığa itiliyoruz.

7. Köylülüğün sorunlarına acilen bir çözüm bulunmalı. Birilerinin bizlere yardım etmesi lazım. Köylü gerçekten çok zor durumda. Bizlere yardım edecek kurumlar olmalı.

Ülkenin en önemli ekonomik geliri çiftçilikten. Ama bitirmeye çalışıyorlar. Bu soruna bir çözüm bulunmalı.

SERKAN EKİNCİ

1. Çiftciyim.
2. Arpa, buğday, pancar, nohut, yulaf, hashhaş üretiyoruz.
3. Seker pancarına ve hashhaşa kota uygulanıyor. Şeker pancarını istediğimiz kadar ekemiyoruz, belli bir kotayla ekiyoruz. O da bizim ihtiyaçlarımızı karşılamıyor. Kazancımız tarlada kalıyor. Karın tokluğuna ekip biçiyoruz.
4. Zaire tüccarlarına ve tefecilere vermek zorunda kalıyoruz. Çünkü Devlet Malzeme Ofisi'ne satamıyoruz, onlar daha düşük fiyata alıyorlar. Ürettiğimiz ürünlerin fiyatı her sene daha da düşüyor. Biz her sene daha da açlığa itiliyoruz. Emegimizin karşılığını alamıyoruz.

5. Tarımda zirai ilaçların pahalı olması sebebiyle, ilaçların çoğunluğunu alamıyoruz. Aldıklarımızı da kullanmayı bilmediğimiz için uygulayamıyoruz. Kotalar önümüzdeki en büyük engellerden biri. Hayvancılıkta ise yem fiyatlarının pahalı olması nedeniyle yem alamıyoruz. Hayvanlarımızı iyi bakamıyoruz, hastalandığında veteriner çağırıyoruz. Çünkü bölgeye bir veteriner he-

kim verilmedi. Hayvancılığı desteklemedikleri gibi yasaklayıp bitirmeye çalışıyorlar.

6. Köylü sorunu elbette var. Bizler ürettiğimizin karşılığını alamıyoruz. Üreten de biziz sömürülen de. Bizler ürettiğimizin, yani emeğimizin karşılığını almak istiyoruz.

7. Köylüye gerçekten yardım edecek kooperatiflerin kurulması gerekiyor. Köylere veteriner hekimlerin düzenli olarak gönderilmesi gerekiyor. Bizlere yardımcı olacak ziraat mühendislerinin gönderilmesi gerekiyor. Köylülerin bilinçlendirilmesi ve emeklerinin korunması gerekiyor.

KEMAL BATTAL

1. Çiftçilik ve hayvancılık yapıyorum.
2. Buğday, arpa, yulaf, pancar, nohut ve hashhaş üretiyoruz.
3. Pancarla hashhaşa kota uygulanıyor. Ürünümüzü bu yolla daha ucuza alıyorlar. Bir de şeker fabrikasını özelleştiriyorlar; köyümüzde şeker fabrikasında çalışan işçileri isten çıkartıyorlar. Bizler de pancarımızı satamıyoruz.
4. Tüccarlara satıyoruz. Onlar da ucuza alıyorlar; biz de mecbur kalınca satıyoruz. Geçen sene 15 YTL iken, bu sene 10 YTL'ye düştü. Karımızı anca duyuruyoruz; yani emeğimizin karşılığını alamıyoruz.

5. Biz keçi, koyun ve inek yetiştiriyoruz. Meraları tespit ediyorlar ve satışa sunuyorlar. Bir çok hazine malını tespit edip, meşelikleri önce seyreletme adı

altında ikinci sefer ferahlama adı altında, üçüncü sefer ise tarasla yaparak yok ettiler. Hayvanlarımızı otlatığımız arazileri yok ediyorlar. Keçi yetiştirmeyi yasakladılar; keçilerini satın diyorlar. Satmaya gittiğimizde 150 YTL'lik keçimizi 50 YTL'ye alıyorlar, keçilerimizi otlatmaya götürüyoruz. Hazine arazisinde dahi yakalasalar keçilerin yarı fiyatı kadar ceza kesiyorlar. Bu durumda köylü ne yapsın? Her taraftan eziliyor. Buna karşı acele bir çözüm bulunmalı; hayvanları bitirmeye çalışıyorlar.

6. Köylü sorunu yoktur diyenler kendilerinin nereden geldiğini unutmazın. Onlara göre bu ülkede hiçbir sorun yok zaten.

7. Bizlere birilerinin yardım etmesi lazım. Böyle giderse açlıktan öleceğiz. Biz üretiyoruz ama yine biz aç kalıyoruz. Birileri umarım bu yazıyı okur ve bizim çektiğimiz zorlukları anlar.

HALİL KASIM

1. Çiftçilik ve hayvancılık.
2. Pancar, mısır, buğday, arpa, yulaf, nohut üretiyoruz.
3. Pancara kota uygulanıyor. Bu da bizim en çok yetiştirdiğimiz mahsul olduğu için bizi çok zor durumda bırakıyor. Şeker fabrikasını özelleştiriyorlar. Kota'ya göre ürettiğimiz pancarı da satmıyoruz. Elimizde kaldı. Alanlar da çok ucuza alıyor. Ne yapacak zarar. Gerçekten acınacak durumdayız. Bizi bilerek açlığa itiyorlar.
4. Nasıl söyleyeyim, yani dolandırıcılara satıyoruz. Neredey-

se bedava'ya alacaklar; bize yarasama şansı tanımıyorlar. Emekten söz bile edilmiyor. Artık tamamen sömürülüyor emeğimiz.

5. Tarıma hiç destek verilmesi bizi çok etkiliyor. Biz her şeyi üretiyoruz. Bizim ürettiklerimizle geçiniyorlar. Ama bizi hor görüyorlar. "Köylüdür, cahildir" deniliyor. Zirai aletler çok pahalı. Traktör alıyoruz, maddi sorunlardan dolayı satmak zorunda kalıyoruz. Traktörü iki ay sonra yarı fiyatına alıyorlar. Açılacak durumdayız. Hayvancılığa da destek vermiyorlar; keçi yetiştirmeyi yasaklıyorlar, elimizdeki keçileri satmamızı istiyorlar. Büyükbaş hayvancılık yapmaya kalksak yemler çok pahalı; hayvanlarımızı ancak doyuruyoruz.

6. Köylü sorunu tabii ki var. Ülkemizin en büyük ekonomik geliri tarımdır; ama bitirilmeye çalışılıyor. Hiçbir güvencemiz yok. Aslında sorunlar anlatılmakla bitmez. Gerçi hükümetlerin bu sorunu çözmek gibi bir niyeti yok. Halka hizmet eden bir hükümet gerekiyor. O da şu durumda yok. Köylülük sorununa acil bir çözüm bulunmalı.

7. Bahsettiğimiz gibi bize yardım eden kurumların olması gerekiyor. Sorunlar açıkça ortada, acilen bir çözüm bulunmalı.

H. KARGI

1. Çiftçilik yapıyorum.
2. Buğday, mısır, arpa, pancar, nohut, yulaf, haşhaş üretiyoruz.
3. Evet, pancar ve haşhaşa kota uygulanıyor. Biz en çok et-

kileyen şey kotalar. Bizim topraklarımızda en iyi yetişen ürün pancar olmasına rağmen kota uygulanıyorlar. Bizleri çok zor durumda bırakıyorlar. Zaten ürettiğimiz pancarın parasını bir sene sonra veriyorlar. Bize, tohum gübre, zirai aletleri ve ilaçları satarken hepsini peşin alıyorlar. Vadeyle olursa, faizle veriyorlar; biz de bunun altından kalkamıyoruz.

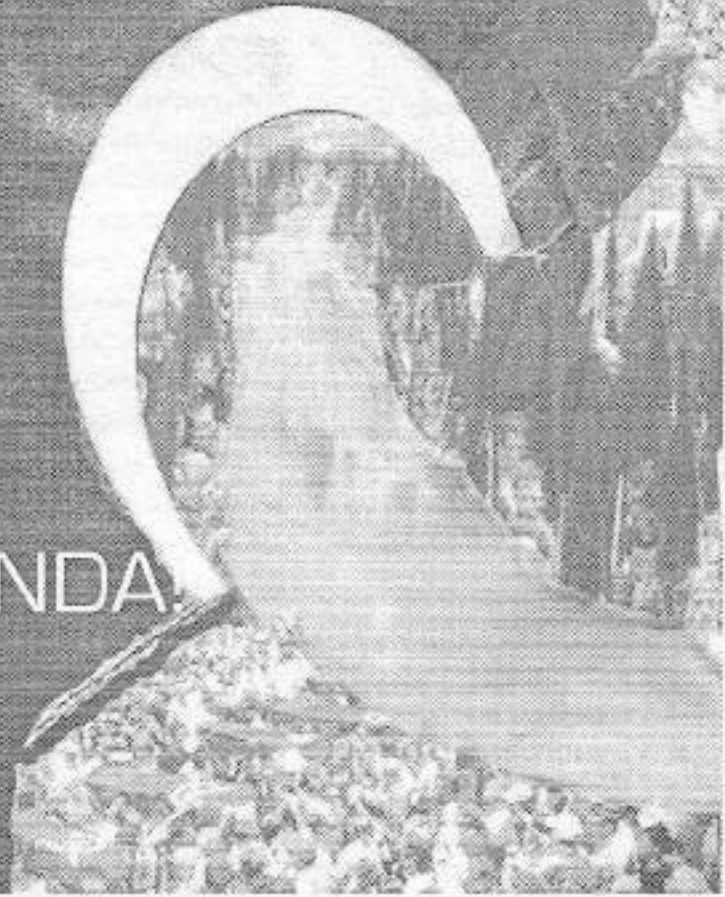
4. Tüccarlara satıyoruz; ama pancarı şeker fabrikasına satıyoruz. Biraz önce de dediğim gibi şeker fabrikası da bir sene sonra parasını veriyor. Artık emeğimiz sömürülüyor mu sömürülüyor mu ortada, görüyorsunuz. Pancarın tonunu 89 YTL'ye satıyoruz. Bir çuval şekeri 92.00 YTL'ye alıyoruz. Pancar sattığımız fiyat, kendi tüketeceğimiz şekeri bile karşılamıyor. Bir de bunun gübresini ilacını ve mazotunu hesaplayın, siz karar verin.

5. Gübre, zirai ilaçlar ve zirai aletlerin pahalı olması en büyük sorunlarımızdan biridir. Hayvancılık bitti sayılır; daha doğrusu bitirdi. Bizlere zorla, hayvanlarımızı satmamızı söylüyorlar; biz de satıyoruz.

6. Valla köylü sorunu yok diyenler varsa, onların dünyadan haberleri yok. Umarım o kişiler bu yazıyı okurlar ve köylü sorunu var mı yok mu öğrenirler.

7. Birilerinin bu sorunlara bir an önce çözüm bulması gerekiyor; yoksa köylü çıkmaza, açlığa gidiyor. Umarım okurlar ve bunlara bir çözüm bulurlar. Sizlere de böyle bir konuya yer verdiğiniz için teşekkür ederim. □

GELECEĞİN RENGİ TARİH SAYFALARINDA

Kahramanlık ve katliamlarla dolu sınıflar mücadelesi tarihinde sistemden köklü kopuşu gerçekleştirenlere egemenler hep saldırdı-saldırıyor. 17'lerin katledilişi, düşmanın geçici olarak güçlendiği bir olaydan ibaret... Proletaryanın, ezilen halkların, insanlığın kavgası sınıf örgütüyle birleştiğinde siz 17'leri katleden egemen sistem yenilmeye mahkumdur. Sizler geleceğimizin teminatısınız. 17 kızıl meşalemiz; halkın içinden çıkıp, halka bağlılıktan hiçbir zaman uzaklaşmadan, halkın yüreğine, bilincine silmeye kimsenin gücünü yetmeyeceği bir tarih yazdınız. Bizler biliyoruz ki sizleri anlamak; hayatın her alanında bıraktığınız mirası hataları, olumlulukları ve olumsuzluklarıyla diri tutmaktan, tarihin öznesi olmaktan geçer. Siz 17 kızıl meşale öğrenmenin, öğretmenin, savaşmanın ve savaşmanın pratiğisiniz. 17'ler dağların doruklarından, tarlalardan, fabrikalardan, amfilerden yükselen haykırışın, kavganın, gelecek aydınlık günlere yürüyen umudun; o büyük umudumuzun halkla buluşturulmasıdır.

'Bir sercenin yüreğine dolar
17 kardelen. Acı bir ağıt olur
Dersim'e inen güneş. Dersim öz-
lem kokar, Dersim esk kokar,
Dersim ve Dersim'in çocukları
gökyüzünde süzülen serceyi gö-
rür, kavgaya olur... Haziran'da...
17'sinde..'

Ardınız sıra yükselen ağrılardan tohumlar serparek yeni doğan güne, GİTTİNİZ! Evet, sizleri yaşamınız aynı zamanda ölme katkından geçiyordu. Çünkü zulmün çarkını kırmanın, tarhin tekerleğini ilerye götürmenin mücadelesini verenler, bu uzun yürüyüşe öncülük edenler kan ve can bedeli bir tarih yaratıldıklarını

farkındaydılar farkındalar.

GİTTİNİZ! Ay tarıktı yolculuğunuza. Dersimi çocukları ve dağlar...

17'ler, 17 tutuşmuş yürek. Siz, kararlılığı, efkari, yığınlığı, umutsuzluğu dağıttığınıza sonsuz inandığımız ışığımız... Beynimizi kurcalayıp duran, hayabımıza, düşlerimize, geleceğimize didik didik girmeye çalışan sömürücülere karşı yolumuzu aydınlatan, varlığını ve elbette savaşınızın inkar etmeye kimsenin gücünün yetmediği 17 kıza meşale...

Haziran'dı. Evet! Kahreden, infeteni bir huzursuzluğun ayakları altında eziliyor gibiydik. Düşen her ışığımızla yüzümüze kırışıklıklar ekleniyordu. Gül bahçesine gönderdiğimiz gül yüzlerini mizani isimleri bitmek bilmiyordu. Nefesler kesiliyor, kesilen nefesler göğüs kelesimizi zorluyordu. Ne kadar gahpti... Durmadan isteteler yenileniyordu. Gelenler, gidenler, ağlılar, çiğlikler, ağlaşmalar, düşmana bilenen öfke, suskunluk... Evet duyduklarımız kemiklerimizi sızlatıyordu fakat bu sizler öyle anlamlıydı ki... İşte o gün kız bayrak diktiğiniz Münzurlardan, Mercanlardan bayreği devralan sıra nefesleri hep bir ağızdan yemin etti. Sizlerimizi saklamalıydı dediler. 'Acısı olmayanın kavgası olur muydu?'

Yaşadıklarımız ve ya_ayamadıklarımız için son bir kez sarıldık size aydınlık yüzü yoldaşlarımız.

Cafar'ın, hapishanelerde, direnişlerde, ölüm oruçlarında en önde olup, aylarca süren işken-

celere karşı kız direnme ruhuyla düşmanı yenilgiye uğratan, faşizmin mahkemelerinde yargılanan değil, yargılayan, bilincini, sevecenliğini, inancını, önderliğini, kavgayı, umudu ve bir tarihi anlatan, zekasının her kıvrımını yansıtan, ısıt ısıt, gülen gözlerinden öptük. Cafar'ın sınıf savaşındaki tarihi rolünü, uluslararası komünist harekete katkılarını ve önderlik özelliklerini zihnimizin en bereket yerine kaydettik.

Pratiğin en iyi öğretmeni olduğunu kanıtlayan, baskınlardan, direniş evlerinden yükselen sesiyle başağmezliliği, sert mizacının arkasında halkına beslediği dolu dolu sevgisini saklayan, kararlılığı ve bir an dahi yitmediği inancını yoldaşlarıyla ve halkla paylaşan Aydın abinin son kez konuşmasını dinledik.

Okan yine beynimizi zorluyordu ve yine sorduğu her soruya bilimselliğin ışığındaengin teorik donanımıyla yanıt oluyordu. Entelektüel birikimle komünist ideolojiyi harmanlayan Okan'ın sorularıyla sıkışık, devrimi devrimin sorunlarını tartıştık.

Universtelerden Münzurlara ve Yel Dağı'na uzanan Yel Dağı'ndan aldığı güçle hapishanelerden ölüm oruçlarına varan şahın bakışlı Kurt Ökçe'nin deneyimlerinden, birikiminden, ayrıntılı düşünmelerinden öğrendik ve son kez elini basına götürüp selam vermesine karşılık verdik gözlerimizle...

Tayfan'ın ışık dolu gözlerinden halkçılığı, halkın sevgisini ka-

zanmayı, güler yüzlülüğü, saflığı, halkın sevgisiyle örgütülüğü buluşturmayı, kısa zamana mücadele dolu bir heyecanı sığdırmayı ve elbette mütevaziliği hatırladık. Bir de çayı deliler gibi sevdiğini, yanına, oraya-buraya taaddığını anımsadık gülümsedik.

Koca bir ömrü hapishanelerden sonra, silah elde, her türlü konifordan yoksun kalıp halk savaşının yılmaz neferi, komutanı olarak geçiren doruklardaki sahanımız Ali Rıza için türkümüzü haykırdık Münzurlara.

Metropollerden genillaya uzanan mücadele seyrinde Yel Dağı gazileri arasında olan güleç yüzlü, halkın güvenini kazanmış Dersim'in yiğit çocuğu Alaettin'in kara gözlerinden öptük.

Kırlardan hapishanelere uzayan mücadele hayatında, hapishanelerde yükselen direnişlerde en öndeydi Cemal. Hapishanelerde hedef durumuna gelmesiyle düşmanın her türlü baskısına maruz kalan fakat örgütülü ya_amdan asla kopmayan, çevresindeki herkesin sevgi ve saygısını kazanan, hapishanelerden yükselen meşale Cemal için yoldaşları 'bir insanın yüzü ölme giderken bu kadar güzel, tabesüm dolu olur' diyordu.

Berna'nın amfilerden yükselen çiğliği, ölüm oruçlarında yanlısını buluyordu. Devrimin teorik ve pratik öğreticisi, bir kadın olarak halk ve yoldaşlarına rağmen nasıl ilerleneceğini, kadın olmadan devrim olmaz şiarını var gücüyle haykırıyordu. Kadın

sonruna derin açılımlar getiren Berna'nın bıraktığı mirası zihnimizde canlandırdık.

Proleter bilincin en duru hali İbrahim yine etrafına gülümsüyordu. Fedakarlığı, çalışkanlığı ve saygı doluluğuyla sohbet ediyordu Gazi'nin çorap işçileriyle... Yüzünden, yürüttüğü mücadeleye bağlılığın izlerini eksik atmıyordu İbrahim.

Hacettepe Üniversitesi'nden ölüm orucuları eylemlerindeki militan duruşunu Munzurlara taşıyan Ersin; demirin ve kursunun resmini çizip, kavgaya, insana, aska dair şiirlerini paylaşıyordu atası başındaki yoldaşlarıyla.

Gazi Mahallesi'nden zılgıtlar esliğinde çekilen halayın başına geçmişti Çağdas. Gülümsüyor, yalnız kalsa da halayına devam ediyor, ışıl ışıl gülüyordu güzel gözleriyle ve mendilini Munzurlara savurup Munzurlara akıyordu.

Somrücülere karşı halkına umut aşıyordu Kenan ve yurt dışından güler yüzlü, sevecen, ılık dolu, sıcak bir selam ve gülümseme ile başlıyordu dost sohbetine. Sonra Munzurlardan selamlıyordu yoldaşlarını, genelde bıraktıklarını.

Sonra Ege'den güven dolu bir ruzgar estiyordu Binali aramıza. Bulunduğu her yerde örgütlü duruşunu yanından Binali, esine, çocuğuna ve yoldaşlarına dingin duruşuyla hoşçakalin, geleceğimizde özgürlük var deyip Mercana doğru yol alıyordu en son.

Daha küçük yaşlarda doruk-

lardaki dostlarıyla tanışan Ahmet, doruklara sevdalanmış. Metropole uzanan yolculuğunda yüreği Munzur'da atıyordu ve vatanına geri dönüp Mercanlarda bir ateş topuna dönüştü. Hala yanmakta atası, ardıllarının yolunu aydınlatıyor.

Gül naz Berna'ya gülümsüyordu, omuz omuz vermişlerdi. Birbirinden öğrenerek ilerliyorlardı. Gül naz fedakarlığı, özveri ve üniversitelerden yükselen haykırısı taşıyordu doruklara ve ben kadını, devrim doğururum şianının adı oluyordu Mercanlarda.

Daha çocuk yaşlarda ezilenlerin yanında olan Dursun duyarlılığını ve haksızlığın karşısında nâsi tavrı alınması gerektiğini anlatıyordu yanındakilere. Yine arastırıyor, yine sorguluyor ve yasına rağmen dolu dolu mücadele deneyimi bırakıyordu genide.

Ölüm Adın kalles olsun Ölüm anan öle senin

Karanmış beyinlerin, karanmış gözlerin ortasında gözlerinizden akan ısıltı yüreğimize dödü, yüzünüzdeki tebessüm sevdamızı umutlu kıldı. Evet, zor, hem de öyle zordu ki gidişinize tanıklık etmek... Öyle zordu ki yokluğunuzda umut olabilmek... Yüreğimizde sizin için beslediğimiz dolu dolu sevgi ile siz kaybetmek çok zordu. Mercanlardan yükselen çığlık, düşmana haykırılan slogan hanginizdi. Hanginizin sloganıydı eyirt edemiyorduk. Ayırt edemiyorduk duyduğumuz sesin hanginizin te-

laşlı adımı olduğunu. Her adım, her çığlık, her slogan aynı bir destanı anlatıyordu. 17'lerin destanı! Her telaşlı adım atacağımız adımları sağlamlaştırma-mız icindi aslında. Geçenin orta yerine düşen bombalar yüreğimize düşmüştü sanki. O günden bugüne ökelendik, kinlendik, biriciklendik, umutlandık, güçlendik. Sizinle aynı gözü seyrettüğümüz düşünerek mutluluk duyduk aynı gözü, yıldızları seyretmekten. Sizi öyle renkli, öyle yürekli, öyle acılı, öyle umutlu düşünürüz ki, düşünmelerimize inadına sizi okuyoruz, 17 canı, 17 yiğit sevascıyı, aydınlık gözleriyle umudun yolunu gösteren 17 yoldaşımızı, 17 kez, 17 kez daha, bir 17 kez daha... Çoğu zaman yokluğunuzla diriltiyoruz kendimizi. Bu öyle bir acı, öyle bir hasret ki insanın yüreğini acım acım acıtıyor fakat hayat veriyor yanında. Bazen bir ağıtla anlatıyoruz sizi. Bazen de coşku dolu kavgaya türkülerine ekliyoruz sizi, inancınızı, ışığınızı... Bazen sıkılı yumruklar oluyorsunuz kavgaya alanlarında... Beharları sızsız karşılamak çok zor ama biliyoruz yollarımız bulacak o güzel günde. Biliyoruz, geleceğimizde umut ar. Tarih not dustü kavganızı, cesaretinizi, bilincinizi, acınızı, umudunuzu, mirasınızı, aydınlık gözlerinizi... Büyük acılar, deneyimler, öğretiler yaşayarak adımıyoruz yaşamı. Tek tek yitirdik-yitireceğiz yoldaşlarımızı, o büyük gün için. Bıraktığınız mirasın kızılığından, cüretinden, tarihten, gözlerinizin ışığından öğrenerek büyüyoruz

Yiterek büyüyoruz!

Bugün, sömürücüler karşısında halkımızın durumu en az geçmiş günler kadar kötü olduğundan değil, bugün sizlerin var oluş ve yitip biçiminizi anlamak zorlaştığı için değil, umudumuzu yitmediğimiz için, ezilenlerin kurtuluş mücadelesinin aydınlığına ve öğreticiliğine güvendiğimiz için, gidenlerimiz için, yenirlerimizin için büyümenin, vurmanın yıkmanın ve yeniden yaratmak için kavgamıza dört elle sarılmamızın tam zamanidir.

Kekik kokusu karışıyor sabah rüzgarına

Güneşe yolculuk devam ediyor

Bir top kızıl ateşe dönüşüp

Güneşe karışıyorlar

Ve

Selamlıyor gidenlerimizi

Hasret öyle büyüyor ki

Yüreğimizde, göğsümüze sığmıyor

Neredeyse yanardağlar patlayacak

**Hasret özgürlüğün adı oluyor. * (Ale-
attin Atas)**

Bir Haziran gecesinde alev alev yanan bedenleri büze teslim edip te yoldaşlarımızın şarkılarını yanım bıraktıklarını sananlara cevap olsun:

GELECEĞİN RENGİ

TARİH SAYFALARINDA!

DAĞLARDA ATEŞ YANDIKÇA...

Oda karanlık

Odadan dışarı çık

Şehir karanlık

Şehirden dışarı çık

Korkma

Yürü bir hayli yürü

Gördün mü

Dağlar başladı artık.

Korkun dağılır rüzgarda

Bekle biraz

Dağlarda ateşler yandıkça

Karanlıktan korkulmaz.

Dağlar karanlık

Dağlara yukarı çık

Korkma

Yürü bir hayli yürü

Az daha yukarı çık

Birbirinden uzakta

Gördün mü

Ateşler parladı artık.

Şimdi dağlar kaldı yine ardında

Odan yeni karanlığı, ölümü

Dağlarda ateşler yandıkça

Karanlıktan korkulmazmış,

gördün mü?

BEHÇET NECATİGİL

Adı Fahrenheit 451 (*)

**Onca yüzyıldan sonra
İskenderiye'ye geldi Dante
İskenderiye kitaplığının yakılması nedeniyle
kör vezirlerin açtığı
yas defterine
yazmak için düşüncesini.
Büyük bir inançla şunları yazdı deftere:
Cehennemimin varlığının gereğini
ispat edebilmekten mutluyum!
Bir kez olsa bile söylenmiş sözü
Yok edebilecek ateş hiçbir yerde bulunmaz**

(Trajan Petrovski)

Vahşi bir olayın resmini çizmeye kalkışan bir ressam, zihninde şekillenen tabloya sığmayacak kadar hareketli ve çizgileri netleşemeyen bir ifadeyle, farklı boyutlardan Madımak'la karşılaşacaktır. Ah Madımak adında neler gizli. Nasıl taşıyorsun bu sını? Ağır gelmiyor mu bunca yük omuzlarına? Nerede, nasıl başladı tarih içindeki yolculuğun? Kim bilir kaç medeniyet, kaç kültür eskittin. Nice sevdiğin solduğuna yada yapraklarını döktüğüne tanık oldun. İkliminden kaç mevsim gelip geçti. Adında saklı bütün korkuların. Karanlık korkum, eve geç kaima korkum, babamdan dayak yeme korkum... Sonra bir gün çocuk düşlerimin ateşte yolculuğu başladı. Ateşin sayrine daldım. Daha kendime anlam verememişken anlamlandırmaya çalıştım gördüğüm tabloyu. Ateşinde beliren "insan" figürleri dünyamda dolayıp durdu. Bir yanında ateşin koruna sevinç çiğlikleri atanlar diğer yanında ateşe rengini ve-

renler. Daha kendime anlam verememişken "insana" anlam vermeye çalıştım. Aynı kareye giren değişik insan figürleri. Hangisi daha yüce bilmiyordum. Zamanın figürleri sorgularken kimisini figüran kimisini "değer" olarak kılacağını sonradan öğrendim.

Tarih daha öncede tanık oldu aynı karede yer alan farklı insan figürlerine. İnsan eliyle yaratılan değerler insan eliyle "yok edildiğine". İskenderiye Kütüphanesi'nin üçüncü yanışıydı, bu yanışının sorumlusu Ömer Bin Hattab kitaplık yakılmadan bir kaç dakika önce, şunu söylüyordu: "Bu kitaplarda, ya Kuran'da olanlar vardır, ya da başka şeyler. Her iki durumda da gereksizler."

İskenderiye'de figürler birbirine karıştı. Henüz atlatamadan iki yangının acısını dumanlar sendi İskenderiye'yi. Adı Fahrenheit 451. Dumanların içinde buldum kendimi. Kosusturdum ne aradığımı bilmeden. Yanmak üzere olan bir kitaba uzandı ellerim. Adı Campo dei Fiori meydanı. Roma Bruno'ya tanık oldu. Kilise zararlı düşünceler

rinden dolayı yakılarak öldürülmesini istiyordu. Bruno ise, hakkındaki hükmü okuyan yargıçlara söyle diyordu; "Siz bu hükmü okurken korkuyorsunuz fakat ben dinlerken korkmuyorum"

Bruno, Roma'nın Campo dei Fiori meydanında 17 Şubat 1600'de yakılarak öldürüldü. Roma'dan yükselen duman Ortaçağ karanlığından Almanya'ya ulaştı. Hitler binlerce "zararlı" kitabı yaktı. Almanya'da yakılan kitapların dumanı yok olmadan Amerikan askerleri Irak'ta müzeleri ve kütüphaneleri yağmaladı. Binlerce kitap yok oldu. Adı Fahrenheit 451. Adı; utanç. Adı; Ömer Bin Hattab'dan, İtalyan engizasyon mahkemelerinden, Hitler'den emanet. Adı; MADIMAK! Oysa tarih bilgiye düşman olanlara tanık olduğu gibi İskenderiye'den çıkan binlerce alime, İtalya'da yetişen Bruno'ya da tanık oldu. Tarih evinde soğuktan donan nice isimsize de tanık oldu. Kimileri kitapları, kütüphaneleri, insanları ateşe verirken kimileri de kendilerini kitapların içinde buldu. Saraybosna'daki savaş sırasında, camları kırık evinde soğuktan do-

narak olan bir sair vardı. Adı bilinmeyen bu sairden arkadaşları uzun zaman haber alamayınca evine giden. Kapı açılmayınca kırmak zorunda kalırlar. Evin içinde gördükleri manzara karşısında tüyleri diken diken olur. Çünkü, şairin ayakkabıları bile ayağında değildir. Sonradan anlaşılmıştır ki soğuktan donmamak için ayakkabılarını yakmıştır. Evinin duvarları kitap dolu olan sair, bir tek kitabını bile yakmamıştır soğuktan donacağını bile bile. Kitabın yok olması; insanın yok olmasıdır. Madımak ve türevlerini yakmaya sürükleyen neden yananların varlık gerekçesidir.

Belki de insana ilişkin söz söylemeden önce insan silüetlerinin arkasındaki perspektifi netleştirmek gerekli. Önemli olan kimin neyi yaptığı değil, kimin neyi yaptırdığıdır. Her dönem egemenler kendilerine figüranlar yaratır. Tıpkı İskenderiye'de, Almanya'da, Irak'ta kitapları yakanlar gibi. İtalya'da Bruno'yu, Madımakta 37 aydını yakanlar gibi. Aradan yüz yıllar geçmesine rağmen yakanlar da yakıtıranlar da yananlar da değişmedi. Yananlar, yakıtıranlar için her zaman tehdit oldu. Her olayda olduğu gibi Sivas'ta da hiçbir şey kendiliğinden gelişmedi. Uzunca bir dönemin birikiminin ürünü olan bu sonuçlar nedenleri doğru kavrandığında algılanabilir. Madımak Katliamı(Sivas katliamı) gidasını bin yılların haksızlığından almaktadır. Madımak'ta katledilenler İskenderiye kütüphanesinde yakılan kitaplardadır. Bruno'nun bedeninde, ateşin korundadır. Onları resmetmek, tüm renkleri buluşturmak, dönüştürmek ve yeni, uyumlu renkler elde etmektir. Ak-

si halde alevler tüm renkleri küle dönüştürecek. Kızaplara ve insana düşman olanların istedikleri, renklerin birbirine kustuğu, renklerin birbiriyle çatıştığı bir dünyadır. Egemenler(yaktıranlar) her dönem böylesi çatışmalar yaratarak iktidarlarını devam ettirmeyi arzularken, bu oyunda ezilenleri kah yanan kah yakan olarak kullanmaktadır. Yananlar ve yakanlar sürekli değişmekte ama yaktıranlar değişmemektedir. Madimak'ta ya da İskenderiye'de, yaktıranlar aynıdır. Hristiyan iktidar sahipleri İskenderiye kütüphanesini Müslümanların yaktığını söyleyerek; Müslüman iktidar sahipleri ise kütüphaneyi kilisenin yaktığını söyleyerek ayrı inançlardan halkları birbiriyle çatırdı. Nasıl ki Bruno'yu yaktıran zihniyetle, Hitler'in zihniyeti arasında fark yoksa, Madimak'ta 37 aydını yaktıran zihniyetin de öncekilerden farkı yoktur. Madimak katliamının 13. yılında da "karanlıkta" kalmasının nedeni açıktır. İktidar sahipleri tıpkı Bruno'yu "yargılayan" engizasyon mahkemesi gibi "tecahül-i arif(**)" sanatı yapmaktadır. Gerçekler halktan gizlenmekte, yaşananlar laik- anti laik çatışması gibi lanse edilmektedir. Oysa ki yaşananlar sistemin krizlerini aşmaya dönük adımlardır. Suçlu olan yakanlar değil YAKTIRANLARDIR! İskenderiye'den günümüze yangınlar devam ediyor. Yaktıranlar var olduğu müddetçe halklar daha çok yangına tanık olacak. İskenderiye'yi yakanlar nasıl bulunamadıysa, Madimak'ı yakanlarda bulunamayacak. "Yargılamalar" oyundan ibarettir. Sistemin "demokrasıcılık" oyunudur. Gözden kaçırmayalım asıl yakanlar yaktıranlardır. Yaktıranlar tarihin her evresinde olduğu gibi kendilerini yargılamayacak, Yargılayacak olan halklardır! Bu yolda ancak halkların kendilerini özgürce ifade edebildiği bir dünyada mümkündür. İnsanlar ölür, yakılır, "yok edilir" ama doğru çıkışlar tekrar tekrar kendisini var eder. □

* Fahrenheit 451: Kitap kağıtlarının yanıp tutuştuğu ısı derecesi

** Tecahül-i Arif: Her hangi bir gerçeği bilip de bilmezlikten gelerek yapılan edebi sanat.

FİLİSTİN'DEN BİR SES YÜKSELİYOR

**Filistin'den bir ses yükseliyor bulutlara dek
Bütün dünyanın duyabileceği kadar yüksekte
Üçüncü bin yıldan bir çocuk suretinin sesi**

**Dehşet içinde sinmiş bir çocuğun
ve çocuğuna vücudunu siper etmiş bir
babasının sesi
Kimse duymak istemiyor fakat**

**İnsani her yanı budanmış bir
hayvansal içgüdüyle
Kurşun yağdırıyor birileri üzerlerine
-Ki daha dün değil miydi insanlığın canının
acıdığı kendileriyle birlikte
bugün dünyayı yakanlar çıkarları için -**

**Önce baba vuruluyor
bir vahşet eri tarafından
Yağmur gibi kurşunlara bir zaman dayanıyor
Düşüyor sonra gözleri açık
Çocuğu da vuruluyor kendisi gibi
niceleri gibi
İkisi de yığılıyor bir duvarın dibine**

**Nasıl bir kana susamışlık ki
Gözler bile kırılmıyor insan katledilirken
POST MODERN bir çağda
POST-MODERN bir çağda
Kader böyle olmamalı insanda**

**Filistin'den bir ses yükseliyor
Ölen anaların babaların çocukların sesi
Bütün dünyanın duyabileceği kadar
şiddetli
ve kimsenin aldırış bile etmediği**

RAMAZAN ELMAS --Ankara

Kitabın Adı: Köygöçüren

Yazarı: Fakir Baykurt

Köygöçüren, aslında Türkiye köylüsünün yaşadığı zorlukların kısa bir özeti.

KÜNYE

“Ezen, ezilen her zaman olacak mı yani?”

“Hayır! Ama bir süre olacak...Ezilenler eyice bilenip birleşene kadar yani...olacak!”

“Yani ilerisi daha çetin olacak!”

“Hem çetin hem güzel olacak!”

“Biz de görecez mi dersin?”

“Birazını görecez, birazını görmeyecez...”

“Duranlar, Doğanlar hepsini görecek...”

“Besirler, Barışlar...”

Köygöçüren, Fakir Baykurt'un 1972 tarihli romanı... Fakir Baykurt 1950'li yıllarda başlayan kırsal dönüşümü, bunun toplumsal ve ekonomik boyutunu köylülerin gözünden aktarmıştır Köy-

göçüren'de.

1950'ler köylü için oldukça zor yıllardır. Her ne kadar "köylülük" propogandasıyla başa gelen Demokrat Parti hükümeti iktidarda olsa da sulama ve kredi olanaklarının yetersizliği, kötü doğa koşulları, köylünün tarımsal faaliyetini güçleştirmiştir. Dönemi tanımlayabilecek en önemli gelişmeler; Türkiye'nin asker gönderdiği Kore Savaşı, Amerikan ilişkilerinin ülkedeki belirleyiciliği, Marshall yardımı ve elbette Demokrat Partinin ABD'den traktör ithalinin harekete geçirdiği tarımda çözülme koşullarıdır. Aslında bu gelişmeler birbirini destekler niteliktedir. Çok partili döneme geçişle birlikte ABD ile ilişkiler güçlendirilmiş, böylece dış borçlanmanın ve Amerikan yardımlarının önü açılmıştır. Benzer şekilde ABD'ye destek vermek için Kore'ye asker yollanması ve savaş örgütü NATO'ya üyelik aynı dönemde rastlar.

Türkiye tarımına ABD'nin etkisi dolaylı olmuştur. ABD'nin geniş toprakları için üretilmiş olan çok sayıda traktör Türkiye'ye satılmış, bu gelişme hem tarımsal işgücünün atıl kalmasına hem de verimin düşmesine neden olmuştur. Atıl kalan işgücü birkaç yıl içinde yığınlar halinde şehirlere akacak, toprakları "ucuza kapatan" kent burjuvazisi yeni bir üretim ilişkisi ağının ortaya çıkmasına ön ayak olacaktır.

Fakir Baykurt, bu karmaşık dönemi bir su hikayesi eşliğinde romana taşımıştır. Köyün muh-

tarı Musa ile arkadaşı Hidir, bir İç Anadolu köyü olan Kantarın'da yaşamaktadır. Köyün en önemli sorunu kuraklıktır. Binbir yola başvurup en sonunda seslerini hükümete duyururlar ve seçim zamanının yaklaşmasının da yardımıyla, köylerinde yeraltı suyu arama çalışmalarının baş-

lar. Ancak su arama çalışmalarını kötü sonuçlar bitirir: Su, acı çıkar ve tüm tarlalara yayılır. Ürünler bozulur ve her yeri köygöçüren denen yabancı ot kaplar. Bu otu sökmek çok zordur ve artık toprağı ekip biçmek eskisinden de imkansız hale gelmiştir. Köylerden toplu göçler böyle başlar.

"Cirsium arvense! Bu otun latince bilimsel adı. Anlamı ne biliyor musunuz? Toplum-göçe zorlayan! Nitekim, Orta Anadolu'nun birçok yerlerinde bu otun mahalli adı nedir bilirmisiniz? 'Köygöçüren!' Evet, aynen böyle, köygöçüren derler..."

Bu dönemde açlık, sefalet ve çocuk ölümleri yaygınlaşır. Devlet, Amerikan yardımlarını köye dağıtmaktan başka bir önlem almaz. Köylüler çaresiz, şehirlere akar; kapıcılık, satıcılık, işçilik yapmaya, gecekondu kurup yaşamaya başlar. Tarımlar yok pahasına kent burjuvazisine satılır. Kentin önde gelen doktorları, mühendisleri, tüccarları, politikacıları tarlaları se-

tin alır. Köylülerin düşük miktarlarda kredi almak için günlerce kapısında beklediği Ziraat Bankası, yeni toprak beylerine anında faizsiz kredi çıkarır. Vakit kaybetmeden onlarca sondaj kazısı yapıp zirai su sağlanır, otlar temizlenir, modern tarımın ihtiyacı olan tüm önlemler alınır. Kısacası tarımın makineleşmesi için dev adımlar atılır ve yeni toprak sahipleri hemen hiç

...bir Köy Enstitü'lü olan Baykurt, sosyalist, toplumu-gerçekçi ve Türkiye edebiyetinde "köy romanı" olarak tanımlayabileceğimiz anlayışın en önemli temsilcilerinden birisidir. Köy romanının 80'lerden sonra gözden düşmesi/düşürülmesi ile birlikte artık sıkça söz edilmeyen bir isim oldu Baykurt. Ancak yazdığı onlarca köy romanında Türkiye'deki köylülüğü tahlil eden yazar, hem edebi hem sosyolojik anlamda tarihe ışık tutmaya devam ediyor.

lamasını sağlarlar. Ancak köyde gerici ve yobaz kesimin ağırlığı hissedilmektedir. Bu unsurlar köyde kuran kursu açılmasını, dini eğitimin yaygınlaştırılmasını, "Müslüman Türkiye" olunmasını istemektedir. Yeraltında su aranması "cinlerin alemine karışmak" olarak nitelendirilir. Gene de Hidir ile Musa, su konusunda ısrarcıdır-

masraf yapmadan büyük karlar sağlar. Köylüler ise artık topraksız; kentlerde fabrikalarda ve hizmet sektöründe çalışan yoksullar olarak yaşamlarına devam ederler.

Köygöçüren, aslında Türkiye tarım kesiminin yaşadığı zorlukların kısa bir özetidir. Cumhuriyetin ilk yıllarında "milletin efendisi" olma vaadiyle kandırılan köylü, bölgesel yoksullukla karşı karşıya bırakılmış, hükümetlerin ekonomi politikalarına göre dönemsel olarak ya zor koşullarda tarımsal üretime ya da şehirlerde ucuz işgücü olmaya zorlanmıştır. Baykurt, tarımın ticarileşmesi için köylülerin bezdirilip burjuvazinin desteklenişini adım adım anlatmıştır.

Köygöçüren'de vurgulanan konulardan biri de öğretmenlere yapılan baskıdır. Öncelikle, dönemin "Komünizmle Mücadele Derneği"nin etkisi altında olduğu ve bu derneğin Demokrat Parti ile doğrudan işbirliği içerisinde olduğu açıktır. Dyle ki, her türlü ilerici-demokratik girişim, bu kurumun tehdit ve baskıları ile önlenmekte, öğretmenler mevcut sisteme tehdit olarak görülmektedir. Komünizmin dinsizlik olduğu ve dönemin köy enstitüsünden yetişme öğretmenlerinin, ülkeyi dinsizliğe sürüklediği vurgusu yapılmaktadır. Öğretmenler Derneği, Amerikan güdümündeki yönetime, köylülerin topraksızlaştırılmasına, kuran kursları açılarak öğrencilerin bu alanlara çekilmesine karşı tepkilidir. Özellikle Kantarın Köyü'ndeki son gelişmeler, öğretmenleri harekete geçirmiş, bir miting düzenlenmesi

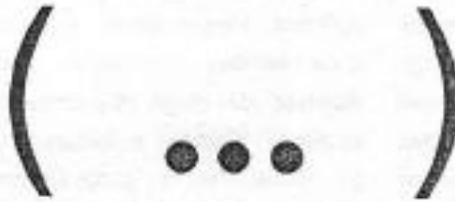
ne karar verilmiştir. Ancak bu girişim, Komünizmle Mücadele Derneği'nin esnaf örgütlenmelerini kısıktmasıyla ve sonrasında köylülere-geçlere para dağıtarak bir karşı miting örgütlemesiyle sonuçlanmıştır. Nihayetinde Öğretmenler Derneği'nin miting yapması engellenmiş; dernek binasına ve daha bir çok yere saldırılmıştır. Tüm bu gelişmeler, gerici güçlerin provokasyonu olarak görünse de valinin olaylardan bir gün önce şehri terk edip gitmesi, kolluk güçlerinin saldırgan kalabalığa engel olmayışı ve olayların olurlarına bırakılması, o günden bugüne ezen sınıfların temsilciliğini yürüten "devletin ne olduğu" sorusunu sorgular.

Roman, köylerden kente göçen ve kente tutunmaya çalışan köylülerin yaşamlarına da mercek tutar. Göçten en çok etkilenenler kadınlardır. İşsizliğe karşı ilk olarak kadınlar devraye girer ve temizlik, gündeliklik gibi işlerle aileyi geçindirmeye yönelirler. Köyde saygı duyulan, sakin, kendi halinde insanlar kente geldiklerinde kendilerine göre yaşam refleksleri oluştururlar. Köyün muhtarı Musa, kapıcılık yapmaya başlar. Bir yandan da düştüğü durumdan öc almak istercesine ünlü politikacı ve kent burjuvası Zihni Bey'in karısıyla ilişki kurar. Topraklarını kaybedip çeşitli yerlere dağılan bu insanlar için düşman belirsizdir. Kimisi başarısız sondaj sonucu tarlalarını basan acı suyu suçlar, kimisi topraklarını örtten yabancı otu. Öğretmenler ellerinden geldigince köylüleri bilinçlendirmeye çalışsalar da genel eğilim "bü-

yüklerin elini açıp; onlardan medet ummak" şeklindedir. Ancak gene de değişenler vardır ve bu köylüler bir gün topraklarına, köylerine yeniden kavuşacaklarını umut ederler.

Türkiye için bir kırılma noktası sayılabilecek bu dönem, Fakir Baykurt'un Köygöçüren'inde oldukça gerçekçi ve eleştirel anlatılmış. Belki de bu yüzden, birçok benzeri gibi fazlaca basılmayan, sessizce tarihteki yerini alan bir roman olarak kalmış Türkiye edebiyatında. Kendisi de bir Köy Enstitü'lü olan Baykurt, sosyalist, toplumcu-gerçekçi ve Türkiye edebiyatında "köy romanı" olarak tanımlayabileceğimiz anlayışın en önemli temsilcilerinden birisidir. Köy romanının 80'lerden sonra gözden düşmesi/düşürülmesi ile birlikte artık sıkça söz edilmeyen bir isim oldu Baykurt. Ancak yazdığı onlarca köy romanında Türkiye'deki köylülüğü tahlil eden yazar, hem edebi hem sosyolojik anlamda tarihe ışık tutmaya devam ediyor.

"Okumayabilirsiniz, sizin kentli yaşantınıza uygun düşmeyebilir, kaçmak istediğiniz gerçeklerin çıplaklığı vicdânlarda gedikler açabilir. Ne yoksul köylüydü ne varoşlardaki insanlar; ne Güney Doğu'da yaşanan acıları ne DGM'de yargılanan çocukları ne de Cumartesi annelerini sanat ve edebiyatla ilgili ürünlerde görmek, duymak, düşünmek istemeyebilirsiniz; ama gerçekliği değiştirmek gelmez elinizden. Bugün her biri bir tarihsel belge niteliği taşıyan Fakir Baykurt külliyesi, sizin hikayeniz, sizin sınıftanızdır; aynaya yansıyan suretini-zi değiştiremezsiniz...!" □

Ne yapıyorsun?

Yara bandı satıyorum

Ama sen kanıyorsun...

İçiyorlar. Ne içtikleri önemsiz, ağızlarında bir bozuk meyvenin tadı. Meyva denemez burada; zira burası Akkapı*. Eller var masada yalnız. Korkun, acemi, saf, taklitçi eller... Ve yalnız eller dargın, eller samimi. El sıkıyor limonu salataya, el gelip yiyor. Yiyorlar, ne yedikleri hakikaten önemsiz ağızlarında az önce soluyan bir canlinin akıl almaz korkutucu tadı. O, öteki, benzeri, diğeri içiyorlar ne içtikleri önemsiz; ağızlarında bir kadının sıvı tadı. O sarhoş olmak için içiyor. Öteki doldurmak için, diğeri küfredmek için içiyor. Eylemken masa, suçken eller - el nerden baksan bir ihanet organı- içiyorlar; ne içtikleri önemsiz. Ağızlarında neftalinli bir zamanın dedemsi tadı. Neden içtikleri de önem-

siz; ağızlarında bitmiş bir pilin kamaşık tadı. O, öteki, diğeri... Benzerinin yanında isim oluyor Hasan amca. Bir kadın var masada, bir çiçek olabilir masada. Çiçek desen az, kadın desen çok fazla. Gitmeye hazır kalmaktan mutlu. İçinde bir cenin, korku ağızında henüz olmamış bir meyvenin ham tadı. Meyva denemez burada; zira burası Akkapı... Masada bir korku; domuzun olası kötü tadı...

Artıyor pil kamaşması. Şarkılar başlıyor. Hasan amca şarkı söylüyor. Hasan amca içiyor; zaten şarkı söylemek için içiyor. Yüzünde eski bir gömlek, elleri saygılı, elleri gayri ihtiyari arabesk. Elinde bir nasır eldiven, ayağında topraktan daha toprak ayakkabı. Kendisi Anadolu'nun yıllar önce ölmüş kocası. Elleri çatlak, elleri topraktan ve yalnız masada ve şarkı söylüyor durmadan. Elleri saygılı, elleri gayri ih-

tiyari arabesk. Hasan amca, Hasan desen az, amca desen çok fazla ve çoğalma riski var hala. Ayağında şalvar ve damatlık ceketi üstünde. Yemeği yerken saygılı. Gülersek o da gülüyor, gülüşünde bir ağıt, gülüşünde eski bir Adana saklı.

Artıyor doz, artıyor pil kamaşması. Dokuluyor ağızından birkaç söz - söz kimi zaman ve çoğu zamanı bir utanma aracı - Hasan amca anlatıyor. Yapamadık diyor kasedi, olmadı. Dolduruyor bir bardak daha yaptığı boğmadan***. Biraz kola karıştırıyor emeğine. Belki de yılları hala parmaklarıyla sayıyor diye telafuz edemiyor kolanın adını.

Artıyor doz, azalıyor pil kamaşması. Bir hikaye başlıyor masada, belki bir şarkı; iste o an tersine akıyor zaman. İki çocuk ayp ayp şeyler yapıyor. Bir tenzi kendini asiyor; ölümü mezro sarımsı. Bir anne hızla çocuğunu taklit ediyor - taklit

nerden beksan bir şeytan icadı —.

Anlatıyor, Hasan desen azamca desen çok fazla. Çok sevdim, adı Leyla. Salatalık topluyorduk, ikimiz salatalık topluyorduk; ama aynı tarlalarda. Ne tarla bizimdi ne salatalık. Ben sevdim onu. Bek nasıl yaşıyor gözlerim anlatırken. Bir gün ben gittim aynı ağacın gölgesinde salatalık yemek için başka tarlaya, kaset yapmaya. Dedim "Al bu radyoyu, ben kaset çıkartınca bu radyodan duyarsın sesimi". Allah işte bırakmadı, kıydı sevenlere. Ne tarla bizimdi ne salatalık. Leyla çalışırken

tarlada, yıldırım düşmüş Leyla'nın bağrındaki radyoyu.

Susuyoruz. Bir şarkı daha söylüyor Hasan amca, ellerimiz utanış, ellerimiz gayri ihtiyari arabesk. Tabut duyuyor tahta masa. Ağlıyoruz Leyla'nın tabutu başında. Elimizde ağlamaya başlıyoruz salatalık. Hasan amca şarkı söylüyor kendini duymadan. Zaten duymak için değil; duyurmak için söylüyor. Kadının kulakları utaniyor Vivaldi'den bu yana. O, öteki, diğeri, benzeri, kadın belki çiçek susuyorlar, neden sustukları anemsiz. Ağızlarında bir pil, bir

radyo... Olmamış bir kasedin demosu artık hayat. Diyor ki "Hayat çok acımasız Hasan amca". Diyorum ki "Hayat çok acımasız". Buzuluyor kaset, sanyor kaset. Belliyorum hayat çok acımasız. Susuyoruz. Susuyoruz, içiyoruz kades gibi. Ellerimiz kalabalık, ellerimiz ucuz, ellerimiz edepsiz, ellerimiz gayri ihtiyari arabesk. □

* Akkapı: Adana'nın bir mahallesi

** Boğma: Genelde üzüm, hurma gibi meyvelerin özünden yapılan bir ev içkisi

RENGİNİ UNUTTUĞUM ÇOCUKLAR

Ali Baba Arı

Çocuklar gördüm
gözlerim açık düşümde.
Susturulmuş aç ve perişan...

Rengini unuttuğum çocuklar
Kuşlar, ağaçlar ve
Çiçekler...
Yıldızlar gülümsüyor gözlerine,
Kara gözlü, esmer tenli
mor kokulu çocukların!
Bir şeyler arıyorlar güneşin
donuk sarı ışıkları altında..!

"Biz aydınlığa açılan pencereyiz"
Sizin o gülüşünüz olmazsa
yaşanmaz bu duvarlar
inanın ki çocuklar...
Sahipsiz kalır
Gökyüzü yıldızlar ve
Evren..!
Ne bir kuş civıltısı kalır
ne de ağlayan
gülen çocuk sesi.
Yok olur bütün umutlar ve

Çocukça gülüşler
Mevsimler boyu büyüdü kent
Sokakları arasında.

Soluksuz kalır hayat gökyüzünü
kaplayan ay ışığı altında.
Pusatsız vuruldular, paramparça
olmuş elleri
Kolları, o
küçücük bedenleri
yangın içinde yüreğim, yangın içinde...
Öksüz kalmış kır çiçekleri
oyuncak bebekler, barbi vesaire
Çocuklar kutsuyorum kıraç
Tutmuş yüreğim üstüne!
Yitip gitmiş bütün
ışıkları çocukların gökyüzünü
kaplayan sis bulutu içinde...

Asılı kaldı gözlerim
gökyüzünü kaplayan sis bulutuna,
Yaş damladı kirpiklerine
Çocukların ağladı...

HAZİRAN'DA ÖLMEK ZOR DEĞİL

Yer yer açıklıkları olan seyrek bir ormanın içinde, öğlen sicağını atlattıktan sonra, su ve kuş sesinin uyumuyla, uyumsuz tüm seslere dikkat kesilen nöbetçi, uyumamak için ağırlaşan gözkapaklarını zorluyordu. Düşman hareketliliğinin yoğun, pusulamanın yaygın olduğu bir arazide uzun, gergin ve yorucu bir yürüyüşün ardından gerilla birliği hedeflediği noktaya ulaşmış, kahvaltı sonrası dinlenmeye çekilmişti. Öğlen yemeğinde gerilla sofrasındaki saygın ve vazgeçilmez yerini koruyan çökelek, ısıtılan ekmeklerin üzerine konuldu. Közlenmiş biber ve domatesle zenginleşen yemeğin ardından herkes şal aldı olmuştur. Sadece Arif sicağa karşı "irade uyguluyor", sigarasını köz yerinde içiyordu. Arif'in gerisinde, meşe yapraklarını birbirine dolayarak gölgelik yapmaya çalışan Sibel, Arif'in kendisini muzipçe süzdüğünü görünce:

-Arif, bu sıcakta soyut solculuk yapma, güneş soyut solculuğu affetmez, çarpar, dedi.

Sıcak herkesi mayıstırmıştı. Sibel'in bu diri çıkışı karşısında keyfi yerine gelen Arif, cevabı geciktirmede:

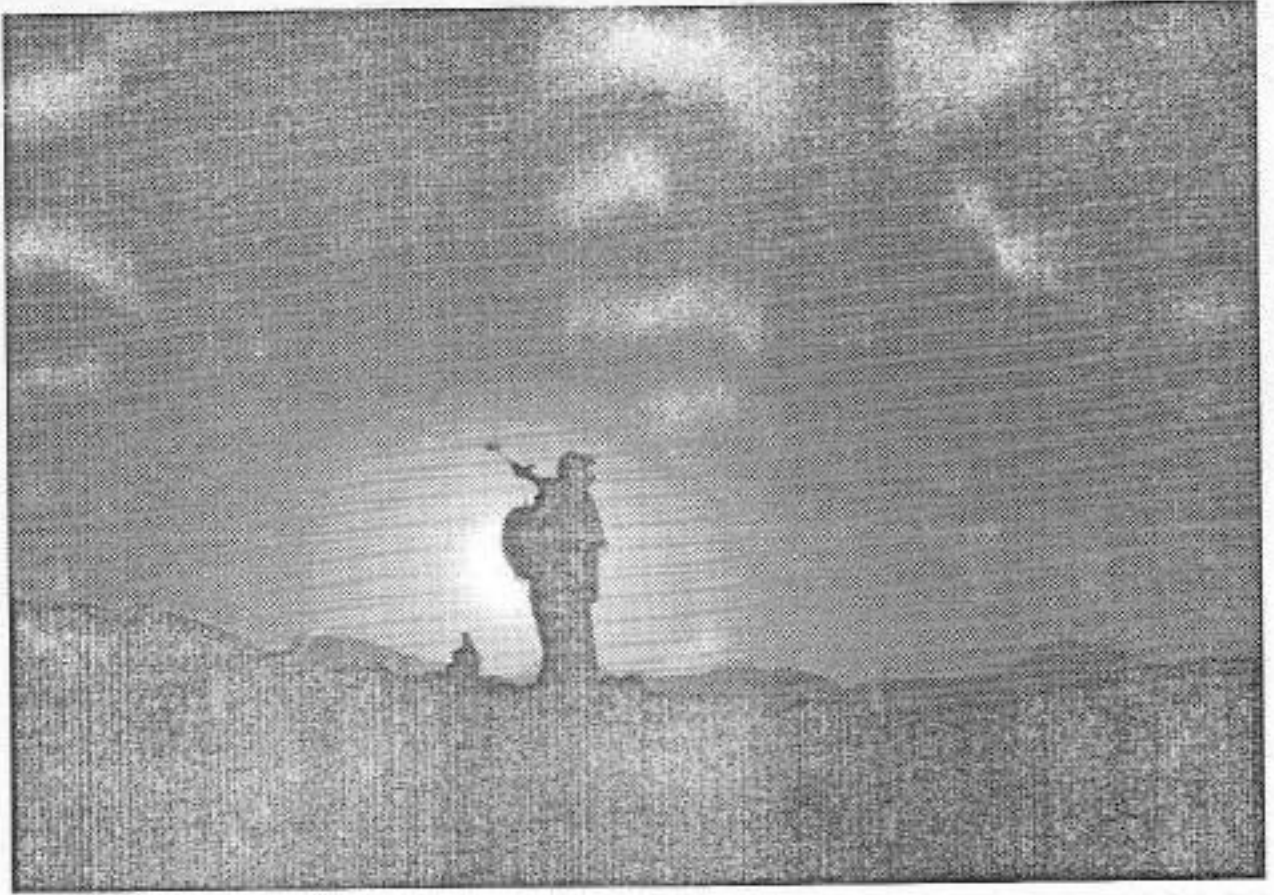
-Kolayı aşır zorluğu içeren her eylem, eylemi

gerçekleştiren özneyi güçlendirir. Dolayısıyla eylemin nesnesi üzerinde daha güçlü bir etkiye sahip olur. Bir öğrenci, bir sırtı devirip ter toz içinde kaldıktan sonra bir ağacın gövdesine yaslanıp sigarasını tütüren çobanın keyfine nail olamaz mesela. Çünkü hiç davar gütmemiştir.

-Doğru, dedi Sibel. Senin güneşin kızgın sicağında sigara içmeni, yüksek cüretle gerçekleştirilmiş, seni güçlendiren bir eylem olarak anlamak lazım! Ama sanırım bu eylemin öznesi de nesnesi de sen oluyorsun!

Sibel inatçı tartışırdı; ancak Arif de pes edeceğe benzemiyordu:

-Senin meşenin gölgesinde böyle düşünmen normal. Çünkü yanımda değilsin. Yine de çobanı düşün. Davanı en rahat nereden götürürüm, daha iyi nasıl otlatırım üzerine düşünür, yoğunlaşır, araziyi bazı "gerillacıklara" parmak ısırtacak ustalikle kullanır. Yine bu çobanın sonucunda ortaya nice zenginlikler çıkar; yağ, çökelek, peynir...Mesela bir öğrenci kantininde akademik havada, bol "kolektifli" yapılan "entelektüel" bir sohbetten daha mı önemsizdir bu çoban? Yaşamın zorluklarla bezediği yeri bilmekle, ora-

da durmak arasında fark vardır. Yaşamın düz, geniş, yumuşak patikasında yürüyen biri, ayağı turkesta kaya kaya yürüyen birini anlayamaz. Turkası geçip caddeye girildiğinde duyulan hazzan haberi yoktur onun."

Sibel öğrenci kökenliydi. Kahverengi saçları, kalın ve biçimli dudakları, yüzünde kusursuz duran burnuyla Arif'in deyimiyle "ortalama" bir güzeldi. Tartışmayı sürdürse Arif yine o ünlü tezini ortaya sürecekti, "Marks tarihi bir hata yapmış, çağımızın en devrimci sınıfı çobanlardır" diyecek, sonra Mao'dan ve "Sabah Tufanı"ndan "mesela"lı alıntılar birbirini izleyecekti. Hiç sesini çıkarmadı. Erkek kardeşi geldi aklına. Onun da böyle muzipçe takılmaları olurdu. Bir gün kardeşi okuldan gelip: "Ya abla, bu yaşam bana hep sorun çıkarmak zorunda mı?" dediğinde "Ya bu büyümüş" diye düşünmüştü. Kendisi de yaşadıkça, kaybettikçe anlayacaktı daha küçük olduğunu. Gerillada kaybettiği her yoldaşla o da bir parça öldüğünü hissetti. Kafasındaki ölüm ve yaşam kavramını tekrar tekrar tartıştı. İnsa-

nı ölümle tartıştı. İnsanın, kendini artık asla gerçekleştiremeyeceği son nokta olarak kabulleneemedi yoldaşlarının ölmesini. Ölen yoldaşlarının ölümsüzlüğü onu ikna etmiyordu. Sonra canı yana yana tekrar diriltti ölen yanlarını. Alınan darbelerle beklentileri gerçekleşmemiş, tamkinli istemeyi öğrenmişti. Bununla birlikte bastığı yerde daha sağlam durmayı da... Yaşadıklarını duygu/düşünce bütünlüğü içerisinde ele almaya çalışıyor, duygularına rağmen üst üste verilen kayıpların ardından yaşanan bu zor dönemi soğukkanlılıkla karşılıyordu.

İç nöbetçinin "Sibel nöbetçisin" sesiyle sigarasını söndürdü, "tamam" dedi. Nöbet yeri, araziye genişçe denetleyen hakim bir yerdi. Önce yakın çevreyi, sonra tüm araziye genişçe denetledi. Bu genişliği sığdıramadığı darlığına kızdı. Demokrasi kültürünün geri, tahammülsüzlüğü ileri olduğu bir toplumun kadınıydı ne de olsa. Eleştiriden hoşlanmıyordu.

Nöbetten sonra Mungan'ın "Meskalin 60 Dra-

je" adlı kitabına devam etti. Mungan'ın dediği gibi kafa yapmıyordu; ama gerçekten rahatlatıyordu. Mungan yazarak güçlendiğini söylerken haklıydı.

Akşam yemeği yendikten sonra birlik toplandı. Tepede denetleme yapılacaktı. Yer yer denetlendikten sonra kısa bir yürüyüşün ardından köye girildi. Birlik sorumlusu çevreye ilişkin bilgi aldı.

-Tarlaların ortasından geçip çığır açıyorlar. Son günlerde çok hareketliler. Caddedeki izler de onların. Daha çok gece hareket ediyorlar. Gündüz görmüyoruz. Bugün 17 Haziran, özellikle bugün dikkat edin.

-Asıl onlar dikkat etsin, dedi Mete.

Yedi kişilik birliğin komutanı Mete'ydi. Alanda düşman hareketli olduğu için pusu ihtimaline karşı köyde fazla oturmazdılar. Daha ileri hatlarda bir köye girer otururuz diye düşündü Mete. Birkaç köylüyle yapılan ayaküstü sohbetin ardından birlik çıkış yaptı. Oturacakları köye vardıklarında vakit epey ilerlemişti. Sibel oturacakları evin kapısına yaklaştı. Kapıyı çalarak;

-Kewra, kewra, maym partizan, meterse ce-verreka! dedi Sibel. Zazaca konuşunca sessiz olması gerektiği halde Ayfer kahkahayı bastı. Sibel Zaza değildi; bildiği Zazaca'nın ise hepsi buydu.

"Bıra, bıra samame vuşi? Demek siz Apocu değil partizancısınız. Hani size bitti diyorlardı. Hepsini vuruldu, kalmadı diyorlardı" diyerek kapıyı açan köylünün tepkisi yabancı değildi. Başka yerlerde de benzer tepkilerle karşılaşmışlardı.

Mete; "Amca niye bitelim? Partimiz ilk kez böyle ağır darbelerle karşılaşmıyor. Daha zor süreçler atlattık. Bu zor dönemin de üstesinden gelecek deneyim, birikim ve güce sahibiz. Şu an Dersim'de faaliyet yürüten başka birliklerimiz de var. Bunlar düşmanın yaydığı asılsız söylentiler. Etkilenmeyin, partiye güvenin. Bu dağları sahıpsiz, siz, bizsiz bırakmayacağız!" dedi.

"Hak buduru, hak buduru" diyen köylüyle ve diğerleriyle uzunca sohbet edildi. Mete, Arifi de yanına alarak birkaç köye daha gitti. Birlik köylünü;

"Amman amman açıktan gitmeyin! Meşenin içinden gidin, köylerde fazla oturmayın" uyarıla-

rıyla köyden ayrıldı.

Bir buçuk saatlik bir yürüyüşün ardından köye yakın riskli yerleri geçen birlik sulu bir dere-nin yakınında mola verdi. Sigaralar kapalı içildi. Bicilen tarlalardan yükselen kuru ot kokusu, tüm dereye yayılmış yaban nanesinin hoş kokusuyla birleşiyordu. Serin dağ melbemi yüzleri okşuyor, sonsuz sanılan karanlıkta yıldızlar geceye meydan okuyordu. Kutup yıldızı her zamankinden daha büyük ve parlaktı. Hüzünlüydü herkes. 17 Haziran'ı taşımak zordu...

Aydın Hanbayat Sibel'e bir sohbetinde, "Ben haziranda öldüm" demişti Nazım'a rağmen. Haziranda ölmek kolaydı ona göre. Zor olan haziranda onun muazzam gidışinin arkasından beklemektir.

17'lerin hunharca katledilmesi Sibel'i de çok derin, farklı etkilemişti. Kaybettiği yoldaşları çok sey kazandırmıştı ona. Munzurlarda, kongre senesinde, böyle bir serinlikle karşılaşmıştı onları. Sümbül, nergis, kekik kokusu sunmuştu gelenlere Munzurlar. Ana bağınydı ne de olsa. Basmıştı bağına halkın çocuklarını. Takımlar, gülüşmelerle civil civildi mola verilen yerler. Biçkin ve mağrur kayalıklarıyla, sağlı sollu zirveye uzanan dereleriyle, zor görünen çakıllı patikasıyla ilk anda urkutmuştu yeni gelenleri vadi. Bu zor yaşam alanında gerillanın yaşamayı başarması karşısında gerillaya duyulan hayranlık da artmıştı.

İktidardan kurtulmak için iktidarlaşmak isteyen serüvencilerin insana ait her şeyi tepeden tırnağa değiştirme iddiasıyla başlattıkları, düşe kalka, kaybede kazana devam ettikleri yürüyüşte hızlanacakları bir virajdı kongre. Mete'nin; "Haydi yoldaşlar, desifre yerde kalmayalım, kendimizi sağlam yere atalım" demesiyle birlik hareket etti. Yürüyüşler bitmezdi gerillada. "El tiktik, kulak kiriste" ve canı kendine emanet insanların, gücünü toplayıp insanlığına yürüyüşüydü bu her şeyden önce. Toprağa tohum seren bir köylünün, ölümlenen yaşamı diriltme çabasıydı bu. Dünyayı tersine döndürecek bir iddiaydı. Bu büyük iddianın ardında durmak çok zor ve uzun yürüyüşleri gerektiriyordu daha. □

Okurlardan..

Merhaba Özgür Düşün okurları.

Bu yazı sizlerle paylaşmak istememdeki amaç kişisel imkanlarda olsa dahi sorunlarımızı paylaşabilmek, sesimizi duyurabilmek.

Ben işeyi bitirdim ve şu an köyde yaşıyorum. Okula devam etmeyi çok istiyordum ancak imkanlar el vermedi. Zaten işeye kadar hep dışarda okudum. İhtiyacından sonra buralarda okul olmadığı için İstanbul'da yakınlarımızın yerinde okumak zorunda kaldım. Köyde yaşayıp da okuma imkanı bulabilen bir çok genç gibi... Diğer kardeşlerimden kimi okul yoluyla kimisi evlenerek buralardan ayrıldı. Ben de köydeki işlerle ve ailemle ilgilenmek zorunda olduğum için okula devam edemeyip burada kaldım. Bir kişinin de bunlarla ilgilenmesi gerekiyor.

Köyde hayatımız her gün aynı işleri yapmakla geçiyor. Hayvanlarla tarlayla, otla uğraşıp duruyoruz. Şu an kendimi çok mutlu hissetmiyorum çünkü geleceğim hakkında sürekli kaygılar içindeyim. Okuyamadığım için eziklik hissedeceğimi düşünüyorum. Köy hayatından kurtulmak için yanlış bir karar vermekten yani yanlış evliliklere sürüklenmekten korkuyorum. Buralardan kurtulmak gibi bir düşüncede olduğumuz için bu tür yanlış karar-

lar veren çok. Gelecekte beklenilerimle şu an yaşadıklarım arasında çok fark var. İlerde kendi istediğim şartlarda kendim için yaşamak istiyorum. Yani başkalarının bana belirlediği rolü oynamak istemiyorum.

Devlet her şeye olduğu gibi köylüye de sırtını çevirmiş durumda. Buralara yeterli yardım yapmadığı gibi köylülüğü bitirmek için elinden geleni yapıyor. Günlük gelişmeleri buralarda kişisel imkanlarda olsak dahi takip etmeye çalışıyorum. Gün geçtikçe her şeyin daha da kötüye gittiğini görmek zor değil zaten. İnsanlar her şeye gözlerini kapatmış durumda, birbirlerinden o kadar uzaklar ki. Bu yüzden köyde yaşamamızın en güzel yanı, insanlar arasında hala yardımlaşmanın olması. Biz burada imcece uculu işlerimizi hallediyoruz. Şehirlerde insanların bu tür duygulardan giderek yoksunlaştığını düşünüyorum. Çünkü yoğun çalışma temposu yüzünden düşünmeye bile fırsatları yok. Köyde yaşamamızın olumsuz yanı ise lenisi için hiçbir şey yapmamak, günlük yaşamak. 80'li yılların ayısını yaşamaya başladığımızı düşünüyorum. En azından o dönemlerde insanlar olanlara karşı tepkilerini dile getiriyordu. Şu an oda yok. Giderek duyarsızlaşıyoruz hayata, olaylara.

Köyde yaşadığımız zorluklardan dolayı şehir hayatı daha cazip geliyor bizlere. Ayrıca devlet tarafından köylü gençler için hiçbir şey yapılmıyor. Kole gibi yaşıyoruz. Buralardan kurtulmak için birçok genç şehirlere kaçıyor veya toplu göçler oluyor. Onlara gidince de sudan çıkmış balığa dönüyoruz. Kendi berliğimizi bulamıyoruz. Bir şeylere kavuşmanın hırsıyla ozenü yaşamalar oluşturuyoruz kendimize. Yeni kişiliğimizi bulamıyoruz. Artık köyde yaşam alanlarımız giderek daralıyor. Uygulanan kotalarla tarım öldürülüyor. Her geçen gün daha zor duruma düşüyoruz. Çalışıyoruz ve emeğimizin karşılığını alamıyoruz. İstedığımız oranda istediğimiz ürünü ekemiyoruz. Onlar balıdeyebilecekler, bize ise onların belirlediğini yaşamak düşecek. Bu durumun mutlaka değişeceğine ve bu değişimin bizim tepkilerimiz sayesinde olacağına inanıyoruz.

Köylü gençlik olarak sizlerle sıkıntılarımızı paylaştık. Tekrar görüşmek üzere hoşçakalın.

ERZİNCAN 'dan bir okur

Merhaba Özgür Düşün okurları ve çalışanları,

Özgür Düşün dergisini okumaya başladığım andan itibaren kendimde olan değişiklikleri sizlerle paylaş-

mak istedim. Öncelikle bunu söylemek istiyorum: Artık okumaktan korkmuyorum. Ö.D. ile tanıştıktan beri kitap okuyorum. Hem de okulda zorla okumak zorunda kaldığım tek kitaptan sonra. Daha sonra birtakım sorunları daha iyi görmeye ve anlamaya başladım. Bunlar üzerinde düşündüm ve düşündürmeye çalıştım. Ö.D'yi daha fazla kişilere okutmaya cebaladım.

Üniversiteye gelmeden önce sadece adını ve iyi bir şey olarak

bildiğim YDK'nun bizleri nasıl koynulastırmaya ve düşündürmeye teşvik ettiğini öğrendim. SSS' nin (Genel Sağlık Sigortası) nasıl yoksulu öldürdüğünü, "parası yokse öl" mantığını kavradım. Daha önce hiç görmediğim ve tanımadığım bir kişiye nasıl sevgi ile sarıldım, birkaç yıllık arkadaşım gibi hissettim. Paylaşmanın ne kadar güzel bir şey olduğunu, her şeyi paylaşmanın verdiği tadı ve heyecanı tattım.

Azki için olanları, halk için sa-

vasanları tam 17 kere anladım ve onların nasıl ölümsüzlüklerini... Onları anlamamın dünyayı anlamak olduğunu Nepal'de de gördüm ve şimdi ayaklarım yere daha sağlam basıyor. Çünkü artık özgürce düşünüyorum, ne kadar engellemeye çabesalar da. Yasamdan bir umudum var artık. Umudu güçlendirmek istiyorum. Umutlarımla(z) büyümek içinde caba harcıyorum ve herkesi bu umutları paylaşmaya bekliyorum.

Bir Ö.D Okuru

SESSİZLİKTEN HAYKIRIŞA

Belki sorunlar baş edilemez halde. İnsanların birbirlerinin kulaklarına fısıldadıkları yığınları, korkuları, "artık mücadele dibine vurdu, artık eski devirler geçti, devlet güçlü, şimdiye kadar bir şey olmadı bundan sonra da olmaz" masallarını duymaktayız. Zor! Kurulmuş bir düzeni yerle bir etmek, insanlık tarihinin tüm ilerici değerlerini kendinde barındıran bir başka dünya yaratmak. Zaman az belki de, belki de uzun süreçlere ihtiyacımız var. Şu da açıktır ki dünya kendini kötülüklerle götürdüğü ölçüde güzelliklere daha da yaklaşacaktır. Savaşlar, yıkımlar, ekonomik durgunluklar, kültürel yozlaşmalar, katliamlar, baskıcı yasalar; kinini, öfkesini oraklarıyla çekiçleriyle sınıf düşmanlarına vurmaya isteyen işçiler, köylüler. Sizce bu koşullar beraberinde güzel bir

dünyanın yaratılacağına habercisi değil mi?

Sistem içinde bulunduğu durumun çıkmazlığını, korkularını dışarı vurmaya meşgul. Yaşanan toplumsal çözüme ve çürüme bir şeyi derinden etkileyip düşünce ve duygu dünyasını paramparça edip yaşamın hiçbir alanına dahil olmamasını, sınıfının koşullarını net belirleyememesine, sınıf düşmanlarına karşı tavrını iradesini kullanmayı güçsüz ve çaresiz kalmasına yol açıyor. Eline inen sopa kalktığı an sırtına sopa inmeye başlıyor ve değişen sadece sopa oluyor. Artık değişmesi gereken, duruşunu daha net belirleyen aklını, iradesini bilinçli olarak kullanan, sınıf mücadelesi içindeki safalarını seçen, içinde bulunduğu yaşantıyı irdeleyen sorgulayan, özünü devrimci kültür ve ahlakla besleyen tarihini bilen aldığı özte geleceğe daha

emin adımlarla ilerleyen bir nesildir ki ezilenlerin isyanının örgütlü bir güce dönüştüğünde yarattığı gücün artık bastılamayacak, dizginlenemeyecek hale gelmesi kar ve iktidar hırsıyla bürünmüş hakim sınıfların dizlerinin bağının çözülmesine karşı durma gücünü halsizleştirecek bir hale getirecektir. Artık sistemin karşısında güçsüz iradesiz, zaafı çelişkileri olan, toplumsal ilişkileri irdelemeyen düşmanını tanımayan bir nesil yaktır. Artık bir şey olmaz, değişmez masalları, korkular yığınları da yoktur. Fısıldamalar yerini artık örgütlü bir haykırışa bırakmıştır.

**HEP DENE DİN
HEP YENİLDİN, OLSUN
GENE DENE
GENE YENİL
DAHA İYİ YENİL..**

Denizli'den Bir Okur

SOR(G)UYUYORUM

Tarifsiz, firarı, mülteci bir hayat benimkisi, sonunu hesaplayamadığım bir özlüm. Soru işaretleriyle ünlemlerle yüklü bir ayıkkar toplama "ha-yat". Sana sormak isterim ustam şu anlamlandıramadığım soru işaretlerini.

Ustam bir çocuk 12 yaşında neden 13 kurşunla öldürülür? Ölen çocuk mudur yoksa kurşunla kendini var eden düşünce sistemimi o alev topu bedende kül olan? Neden bir ana çocuğunu "13" ile gömer de biz acımızı 13'e bölüp 13 diyar tutuşturamayız? Biz miyiz 13'e bölünemeyen? Bence değil, biz gerektiğinde 17'ye bile bölünebiliyoruz. Peki nedendir 13 diyar tutuşturamayıştık? "Korkaklık" mı dedin? Yanılıyorsun ustam, korkaklık bu diyarı terk edeli kaç asir geçti... Daha geçen haziren tüm korkaklıkların canına 17 fitil bağladık ya. Amma da "çabuk unutuyorsun" ustam. Buldum ustam buldum; sanırım sorun bu "çabuk unutuyoruz." Nazım ne demişti "20. yüzyılda en fazla 1 yıl sürer insan acısı". Bizde bu kadar da sürmüyor usta, çok çabuk unutuyoruz. Ben bir soruyu cevapladım, o zaman sen de buna cevap ver; NE YAPMALI, NASIL UNUTULMAZ HALE GETİRMELİ O YASI KÜÇÜK ANISI VE ACISI DEV KÜÇÜĞÜ? Düşün ustam bulursan öğre yalnız bana değil bütün insanlığa haber ver...

Peki usta, sana bir insanlık problemi: Bir duvar ustası bir keçağa 17 günde bir sığınak yapıbiliyorsa, bir ana 17 firariye bir mezarı kaç günde yapar? Neeee...? Analar çocuklarına mezar yapmaz mı dedin? Usta ya kızma ama; sen dünyalı değilsin galiba. Burada analar mezarları yüreklerine tınaklarıyla kazar, göğü kefen yapar anlı kızıl bantlı yiğitlerine. Gözyaşlarıyla yıkar dokunmaya kıyamadıkları yavrularının vücudundaki akrep görünümü kurşunun zehrini ama yine de kimse bilmez bir mezarı kaç günde bitirdiklerini...

Usta neden biz insanlar birbirimizi ihanetlerimizden tanır olmuşuz? Nedir bir insanı insanlığına ihanet ettiren o kutsal güç? Yüreğimi niçin verdiğimi hala anlayamadığım, parçalanmış ayaklı, kirli yüzlü mülteci çocuğu, bir nisan gecesi dost yüzlü bir zebani neden bıcakladı? Niye erken olur bütün iyi yürekli, bütün ve kaçak sevda kokulu yiğitler? Yoksa insanlık, insancıkların insanlaşma sürecinde vahşi bir ölüm makinesine dönüşmesi öğretisini kabul mu etti? Öyle de-

ğilse peki nedir bu vahşi, talancı, vurguncu soysuz şey? Evet nedir senca bu şey..?

Peki usta 122 sana neyi ifade ediyor? Hemen kızma, biraz düşün! 122 öyle basite alınacak bir sayı değil. Hele unutulacak bir sayı, çarpımda kullanılabilecek bir sayı, bir havuz probleminde çocuğun havuzda kaç kez boğulabileceği ihtimali hiç değil. 122: Öner, direniş, ötürken yaşatmak, karanlığı bedenini tutuşturarak aydınlatmak ve daha birçok şeydir usta. Örneğin açlığın insanlığa olan uzaklığının, boşaltılmış bir köy evinde tek başına gelecek aydınlık günlerin nöbetini tutan firariye olan yakınlık mesafesidir ya da 10 metre kare yaşam(sızlık) alanı içinde geceye haykırılan umudun kanunsuz marsıdır. Sen hiç 10 metre karede yaşadın mı ya da 10 metre kareye 122 kızıl karanfil nasıl sığdırılabilir diye düşündün mü? Peki sen hiç 122'nin 123,124,125.....sonsuz olabileme ihtimaline, bin bilmem kaçınıcı olsa dahi kendini yerleştirdin mi? Peki biz, yani insanoğlu, her an ölümü beklerken küçülen, damla damla eriyen bedeninin içine sığmayan koca koca yüreklerin içten bir çığlık koparıncasına son ana kadar direnip onuru için direbileceğini biliyor muyuz? Sanırım hayır. Yoksa bu kadar kör, bu kadar sağır bu denli lal olmazdık.

Aydın nedir usta? İnsan denen mahlûkun beyinleri alev alev yanan ilerici kesimi değil midir? Peki o zaman neden duymaz kulakları halkın acılarını, neden algılamaz bedenleri yanı başlarındaki genç ölümlerini, neden haykırmaz işçilerin fabrika çarkları arasında yok olan çığlığını, neden görmez pamuk işçisi köylünün oğluna pamuk kozalarından yaptığı mezarı?... Neden aydıncıklar bir gazetecinin katledilmesine seyirci kalırlar? Neden yoksulun ezilmişliğine 3 maymunu oynarlar? Zamanı gelmedi mi o 'kutsal hüküm' haykırmanın? Zamanı gelmedi mi daha, Amed'de sokak ortasında vurulan 9 yaşındaki çocuğun evindeki yaşlı ailenin feryatlarına ortak olmanın? Görevi değil midir bir aydının tüm ışıklar zorla söndürüldüğünde karanlığı aydınlatmak için bedenini tutuşturması? Yeter değil mi halkın yüreğine aydıncıkların küçük mumlar yakmaları... Artık zamandır ustam, aydınları beyinlere güneşi tutmasının...

Zozan Kıvılcım

Yırtıyoruz yaralarımızın peçesini parmaklarımızla,
bir yırtık parçası kaplıyor yaranızı,
bir yırtık parçası kaplıyor yaranızı.

Ve bizim çocuklarımız taşıyacak sizin kum torbalarınızı
ve sizin çocuklar taşıyacak kum torbalarımızı.

Yoldaşlar,
eklediğimiz gibi birbirlerine damarlarımızı,
ekliyoruz kanatlarımızı birbirlerine.

Ve her duvarda aynı parola, capcanlı:

Burada, burada, burada.

Barikatlarımız yükseliyor burada.

ÇİZ-DÜŞÜN?

Aşkın Ayranicioğlu

